

”Ostaako ministeri suomalaista?”

Eduskunnan ja Euroopan parlamentin keskustelut
maatalouspolitiikasta

Olli Valjakka

Maisterintutkielma

Politiikan opintosuunta

Yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos

Humanistis-yhteiskuntatieteellinen tiedekunta

Jyväskylän yliopisto

Kevät 2019

Tiivistelmä

”Ostaako ministeri suomalaista?”

Eduskunnan ja Euroopan parlamentin keskustelut maatalouspolitiikasta

Olli Valjakka

Maisterintutkielma

Politiikan opintosuunta

Humanistis-yhteiskuntatieteellinen tiedekunta

Jyväskylän yliopisto

Ohjaaja: Mika Ojakangas

Kevät 2019

82 sivua

Tutkielmassa tutkitaan modernia maatalouspolitiikan puhetta parlamentaarisisessa retoriikassa. Aineistona ovat kaksi maatalouspolitiikkaa käsittelevää parlamentin keskustelua eduskunnasta ja Euroopan parlamentista. Vaikka niissä käsitellään maataloutta eri lähtökohdista, ne tarjoavat mahdollisuuden tutkia maatalouspuhetta Suomessa ja EU:ssa. Lähestymistavat aineistoon ovat retoriikan teoria ja parlamentaarisen puheen tutkimus. Maatalouspolitiikan retoriikassa on kyse siitä, miten maataloudesta argumentoidaan ja millaisia sisältöjä argumenteissa on. Aineiston omalaatuinen piirre on yksimielinen linja maatalouden tukemisesta, mistä tutkielma etsii myös erimielisyyksiä.

Maatalous on muuttunut viimeisen sadan vuoden aikana radikaalisti, kun ihmiset ovat muuttaneet maaseudulta kaupunkeihin. Erityisesti Suomessa muutos oli suurta 1960-70-luvuilla. Tämä on johtanut siihen, että ennen elinkeinon suurelle osalle taannut työ on muuttunut tukien varassa toimivaksi julkisen hyvän tuottajaksi. Maataloudella on kuitenkin erityisasema yritystoimintana, koska se liittyy moneen asiaan, kuten ruokaan, turvallisuuteen, ympäristöön, eläimiin ja maaseutuun. Yksi erityinen kiinnostuksen kohde on turvallisuuden ja ruokaturvan käyttö keskusteluissa, koska usein toistuva argumentti jokaisen maan oman maatalouden ylläpidon puolesta on huoltovarmuuden ylläpito. Keskusteluissa ei kyseenalaisteta maatalouden roolia huoltovarmuuden takaajana, muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta. Havainto turvallisuuspuheen painotuksesta on, että mitä enemmän turvallisuutta painotetaan, sitä ehdottomammin tuetaan maatalouden tukijärjestelmää.

Aiemmin suomalaista maatalouspuhetta on tutkinut Hilikka Vihinen tutkielmassaan suomalaisista puolueohjelmista ja komiteamietinnöistä vuosilta 1960-1980. Tämä tutkielma päivittää maatalouspolitiikan retoriikan tutkimusta 2010-luvulle ja sen avulla voi nähdä, miten puhe on muuttunut yli 20 vuoden aikana. Selkein muutos tässä ajassa on maatalouden roolin korostuminen eläinten hyvinvoinnissa ja ympäristöasioissa, eli kestävä kehitys arvojen korostuminen. Maatalouden toimijat kannattavat kestäviä arvoja ja niitä korostamalla puolustavat maatalouden tukijärjestelmää.

Avainsanat: Maatalouspolitiikka, argumentaatio, parlamentti, ruokaturva, kestävä kehitys, retoriikka, huoltovarmuus, ympäristö, eduskunta, Euroopan parlamentti, yhteinen maatalouspolitiikka

Sisällysluettelo

1 Johdanto	1
1.1 Tutkimuksen lähtökohdat ja tutkimuskysymys	1
1.2 Aineisto	2
1.3 Tutkielman rakenne	3
2 Parlamentarismi, retoriikka ja argumentaatio	5
2.1 Retoriikka ja argumentaatio parlamentissa	5
2.2 Puheen merkitys parlamentissa	7
2.3 Eduskunnan ja Euroopan parlamentin erot	9
2.3.1 Aineiston kontekstit – välikysymys ja <i>rapporteurin</i> kuuleminen.....	11
2.4 Keskustelujen teemat.....	11
3 Maatalous	14
3.1 Suomen maatalous.....	14
3.2 EU-ajan maatalous	17
3.3 Yhteinen maatalouspolitiikka.....	18
3.4 Maatalouspolitiikan tutkimus	19
4 Ruokaturva retorisenä välineenä.....	23
4.1 Ruokaturva	23
4.2 ”Ruuantuotanto on myös omavaraisuuden kannalta tärkeä asia.”	26
4.3 ”Maataloustuotanto on jokaisen itsenäisen valtion välttämätön elinehto”.....	33
4.4 ”Huoltovarmuuskaan ei toimi, ellei maatalous viherry”	38
5 Maatalouden vaikutukset	42
5.1 Monivaikutteinen maatalous	42
5.2 Ympäristö	43
5.3 Eläimet.....	50
5.4 Ruoka.....	55
6 ”Maatalous on yritystoiminnan erityisala”	61
7 Päätäntö – Parlamenttien keskustelujen vertailu.....	68
Lähteet.....	73

1 Johdanto

Euroopassa tänä päivänä keskiarvolta noin kaksi prosenttia väestöstä tuottaa ruokaa lopuille 98 prosentille. Vain 200 vuotta aiemmin tämä määrä oli yli puolet, ja mitä kauemmas historiassa mennään, sitä enemmän ihmisiä työskenteli maataloudessa. Voi väitetysti sanoa, että historia on sitä, mitä pieni osa ihmisiä teki, kun loput kuokkivat maata. 1930-luvulla Suomessa maatalous työllisti yli miljoona ihmistä ja nykyään luku on alle 50 000. (World bank 2017.) Vaikka maatalous on kehittynyt, se ei ole pysynyt täysin muiden teollisuudenalojen perässä. Näin maatalous on kohdannut uudenlaisen ongelman, jossa sen kannattavuus on laskenut, viljelijöiden tulot pudonneet ja maaseudun väestö muuttanut kaupunkeihin.

Ruuan tuottaminen on halpaa ja maailmanmarkkinoilla on vielä halvempaa ruokaa saatavilla. Tämä on johtanut maataloudessa valtiointerventioon, jota lähes kaikki maat harjoittavat jollain tapaa. Kehittyneet maat käyttävät tulleja ja vientitukia sekä muita mekanismeja, joilla pitävät maataloutensa kannattavana. Perusteita tälle ovat työllistäminen, tuotannon eettiset kysymykset ja huoltovarmuuden säilyttäminen. Toisaalta kehittyvissä maissa verotetaan maataloutta enemmän, jotta voitaisiin tukea muuta kansantaloutta ja väestöä, koska suurin osa ihmisistä työskentelee maataloudessa. (Vihinen 2014, 270-271.)

1.1 Tutkimuksen lähtökohdat ja tutkimuskysymys

Tässä tutkimuksessa kiinnostuksen kohteena on maatalouspolitiikka eduskunnan ja Euroopan parlamentin keskusteluissa. Tutkimuskysymykseni on, miten maataloudesta argumentoidaan parlamenttien keskusteluissa. Kyse on siitä, mitä maatalouden nähdään olevan, mikä sen asema on, mitä siltä vaaditaan ja mihin argumentit perustuvat. Näihin kysymyksiin vastaamalla tutkielma luo vertailevan kuvan parlamentaariseen maatalouspoliittiseen keskustelusta Suomessa ja Euroopan unionissa. Parlamenttien puheenvuoroissa keskustellaan eri vaihtoehtoista maataloudelle ja esitetään omia kantoja ja näkemyksiä sen tulevaisuudelle. Maatalous on monisyinen aihe, ja siksi onkin kiinnostavaa verrata kansallista parlamenttia eri maiden edustajista koottuun parlamenttiin. Tätä kautta voidaan nähdä molempien parlamenttien argumentoinnin ominaisia piirteitä maatalouden argumentaation lisäksi.

Tutkielmani metodi on parlamentaarisen retoriikan tutkimus. Koska pyrkimykseni on ymmärtää keskusteluja kokonaisuutena, en tukeudu yhteen tiettyyn teoriaan, vaan käytän useita. Tutkimus toimii jatkona Hilikka Vihisen vuoden 1990 tutkielmalle suomalaisen maatalouspolitiikan retoriikasta

puolueohjelmissa ja komiteamietinnöissä vuosina 1960-1980 (Vihinen 1990). Tutkielma päivittää maatalouspolitiikan puheen tutkimuksen tähän päivään.

Yksi kiinnostava puoli Suomen maatalouspoliittisessa keskustelussa on sen omalaatuisuuden näkeminen. Suomen maatalous eroaa muista Euroopan maista siinä, että viljelyä harjoitetaan pohjoisempana kuin muissa jäsenmaissa (Ruokatieto 2017). Heikomman tuottavuuden takia Suomi maksaa EU-maista suhteellisesti eniten kansallisia maataloustukia (Eurostat 2017). Tämän erityislaatuisuuden näkeminen eduskunnan keskustelussa on yksi kiinnostava puoli tutkielmassa.

1.2 Aineisto

Aineistonani on kaksi parlamentin keskustelua, toinen eduskunnasta ja toinen Euroopan parlamentista. Eduskunnan keskustelu on välikysymys maatalouden kriisistä vuodelta 2016. Euroopan parlamentin keskustelu on raportin esittely yhteisen maatalouspolitiikan tulevaisuudesta otsikolla ”Future of the CAP after 2013” vuodelta 2010. Aineistossa on yhteensä 192 puheenvuoroa, joista 132 on eduskunnasta ja 64 Euroopan parlamentista. Euroopan parlamentissa kaksi puheenvuoroa oli työjärjestyksestä koskevia *point of order* -puheenvuoroja ja kaksi maatalouskomissaari Dacian Ciolosin puheenvuoroa, joita en sisällyttä oheiseen taulukkoon edustajien puheista. Selvyiden vuoksi, kun puhun Euroopan parlamentista, käytän lyhennettä ”EP”. Toinen käyttämäni lyhenne on: ”CAP”, joka tarkoittaa Euroopan unionin yhteistä maatalouspolitiikkaa.

Oheisissa taulukoissa on puheiden määrät jaoteltuna eduskunnassa puolueittain ja EP:ssä maittain.

Taulukko 1: Puheenvuorojen jakautuminen puolueittain eduskunnassa

Keskusta	47
Perussuomalaiset	20
Vihreät	20
SDP	14
Kristillisdemokraatit	11
Kokoomus	7
Vasemmistoliitto	7
RKP	6

Taulukko 2: Puheenvuorojen jakautuminen maittain Euroopan parlamentissa

Iso-Britannia	11	Espanja	3
Italia	6	Tšekki	2
Saksa	6	Slovenia	1
Puola	6	Latvia	1
Ranska	5	Viro	1
Irlanti	4	Kypros	1
Portugali	3	Ruotsi	1
Romania	3	Alankomaat	1
Unkari	3	Itävalta	1

Valitsin nämä keskustelut aineistoksi, koska eduskunnassa välikysymys oli harvinainen kerta, kun siellä puhuttiin maataloudesta, sillä suurin osa maatalouspolitiikasta tapahtuu Euroopan unionissa. Euroopan parlamentin keskustelussa edustajat puhuvat yhteisen maatalouspolitiikan tulevaisuudesta, minkä takia keskustelussa puhutaan maataloudesta kokonaisuutena. Näiden syiden takia molemmista keskusteluista voi löytää maatalouspolitiikan argumentaatiota, retoriikkaa ja niiden vertaileminen on mahdollista ja mielekästä.

1.3 Tutkielman rakenne

Tutkielmani lukutapa on retorinen luenta, jota tarkennan argumentaation ja parlamentarismen teorioilla. Käsittelem analyysikappaleissani keskustelun teemoja, joiden kautta tutkin puheiden argumentaatiota ja retoriikkaa. Analysoin samoja teemoja molempien parlamenttien keskusteluissa. Kappaleissa käsittelem ensin eduskunnan puheita ja sitten Euroopan parlamentin. Analyysini jakautuu kolmeen näkökulmaan: ensimmäinen on turvallisuuden ja ruokaturvan käyttö puheissa, toinen on maatalouden monivaikutteisuus ja kolmas maatalouden tuotannon järjestäminen.

Jaottelu nousee aineistosta, koska nämä kolme näkökulmaa ovat aineistossa eniten esillä. Ne myös kuvaavat maatalouden keskeisiä puolia: Maatalous tuottaa ruokaa ja on huoltovarmuuden ja turvallisuuden kannalta merkittävä teollisuuden ala. Eettisyyden ja ympäristön teemat tulevat esiin maatalouden monivaikutteisuuden alla – maatalous on merkittävä päästöjen tuottaja ja eläinten asemasta tuotannossa on eriäviä näkemyksiä (Jokinen 2012, 197). Samoin nykyinen keskustelu ilmastonmuutoksesta on nostanut vielä enemmän esille henkilökohtaisia valintoja syömisestä ja

kasvisruuan suosimisesta, minkä takia maataloudelle asetetaan yhä enemmän vaatimuksia (Yle 24.4.2019; HS 24.11.2018).

2 Parlamentarismi, retoriikka ja argumentaatio

Parlamentarismi tarkoittaa yhtäläisesti hallituksen vastuuta parlamentille ja parlamentaarista puheen tyyppiä, jossa katsotaan asioita eri näkökulmista, *pro et contra*.

2.1 Retoriikka ja argumentaatio parlamentissa

Retoriikka on vanha tieteenala, jossa tutkitaan puheiden suostuttelutapoja. Sitä voi kutsua tutkimukseksi siitä, miten politiikkaa tehdään puheella. Retoriikka on dialektiikan vastinpari: dialektiikka pyrkii tieteelliseen argumentaatioon ja suostuttelu on sille vierasta, kun taas retoriikka on juuri suostuttelua eri vaihtoehtojen puolesta. Retoriikkaa on usein tuomittu kaunopuheisuudeksi, ja se jäi oppialana tämän takia historiassa pitkäksi aikaa varjoon. Uuden retoriikan käänne tapahtui 1950-luvulla, kun uudet teoreetikot kyseenalaistivat vallitsevan vähättelevän käsityksen retoriikasta ja laajensivat sen koskettamaan myös argumentointia. (Summa 1996, 51-52, 64.)

Yksi mahdollinen lähtökohta retoriikkaan on hyväksyä kaikki kielenkäyttö tulkinnanvaraiseksi ja näin retoriseksi. Tosin tällöin varsinaiset argumenttien perustat ja suostuttelukeinot voivat jäädä varjoon, kun oletetaan kaiken olevan jotenkin retorista. Retoriikan analyysissä ovat hyödyllisiä topokset, joilla etsitään argumentteja ja ideoita, sekä troopit, jotka viittaavat tiettyihin yksittäisiin retorisiin tekniikoihin, kuten tietyn sanan tai kielikuvan käyttöön. Retoriikan tutkimuksen yksi tehtävä on myös ymmärtää, miten sanoja käytetään eri tilanteissa. Tässä auttavat kysymykset siitä, mitä puheella tai tekstillä pyritään saavuttamaan, kenelle puhutaan ja missä ja milloin puhe tai teksti esiintyy. Retorisen analyysin yksi tärkeä tarkoitus on myös löytää eroavaisuuksia puheiden ja suostuttelutapojen välillä. (Wiesner ym. 2016, 72, 67, 82.)

Retoriikan tulkinnanvaraisuudesta voidaan ottaa esimerkkinä puhe, jossa vaikuttaa olevan vähän retoriikkaa. Vaikka puhe pitäytyy realistisena ja faktoissa, se toimii yhtä lailla retorisilla keinoilla kuin mikä tahansa muu puhe. (Wiesner ym. 2016, 73.) Esimerkkinä tästä on reaalipolitiikan kuuluttaminen, kuten esimerkiksi Jussi Niinistö kirjoittaa blogikirjoituksessaan otsikolla *Naivismia ja reaalipolitiikkaa*: “On vain luonnollista, että Suomikin pohtisi mikä missäkin operaatiossa on Suomen ja suomalaisten etua edistävää. Se on reaalipolitiikkaa, joka Suomen poliittiselta johdolta ei ole aina luonnistunut.” (Niinistö, 2012, Uusi Suomi) Tässä siis määritellään, mikä on realistista politiikkaa, jota kannattaa tehdä ja osoitetaan, että tässä tapauksessa Suomen poliittinen johto ei tee näin. Tätä kautta voidaan osoittaa vastapuoli arveluttavana ja kyseenalaisena.

Samoin yksi relevantti tapa on syyttää toista politikoinnista ja politiikan tekemisestä, mutta samalla kiistää itse tekevänsä näin. Tätä kautta oman kannan ja puolen saa näyttämään objektiiviselta ja tieteelliseltä. (Schmitt 1932, 21.) Toinen Carl Schmittiltä (1932, 26) tuleva jaottelu on jako ystävään ja viholliseen. Schmittin mukaan jako ystävään ja viholliseen on merkittävin jako, johon poliittisen toiminnan motiivi voidaan redusoida. Tätä jakoa voi myös hyödyntää argumentaatioissa, kun haluaa osoittaa oman vaihtoehdonsa paremmuutta ja osoittaa toisen olevan eri puolella.

Yksi tärkeä huomio retoriikkaan ja argumentaatioon on yleisön aseman ymmärrys. Yleisöön kuuluvat kaikki ne, joihin argumentaatiolla halutaan vaikuttaa. Argumentaatio tapahtuu yleisölle niin, että puhuja pyrkii siirtämään yleisöllä jo olevat hyväksynyt koskettamaan niitä asioita, joita puhuja esittää. Retoriikassa voi sanoa näin olevan kyse eri argumenttien kohdentamisesta eri tavoin erilaisille yleisöille. (Perelman 1996, 42-45.) Oletan tämän kohdentamisen olevan relevanttia omassa aineistossani, koska maataloudesta puhuminen on oletettavasti kannattavaa kohdistaa maanviljelijöille.

Parlamentissa tapahtuvat keskustelut voidaan nähdä erityisesti deliberatiivisen retoriikan kenttänä, jossa esitetään puolesta ja vastaan väitteitä ja punnitaan eri vaihtoehtoja. Deliberaatio tarkoittaa keskustelemaa demokratian tyyppiä, jossa yhteisiin päätöksiin pyritään keskustelemalla eri vaihtoehtoista. (Pekonen 2011, 40.) Tällä tavoin päätöksen tekijät voivat saada parhaan mahdollisen päätöksen aikaan. Deliberaatioon kuuluu näin myös olennaisesti väittely ja keskustelu, kun asiaa pyritään katsomaan useammasta näkökulmasta. Parlamentaariseen politiikkaan kuuluukin olennaisesti konsensus sekä ristiriidan hyväksyminen. Parlamentarismien kautta tapahtuva deliberaatio voi mahdollistaa parempia yhteisiä ratkaisuja. Eri näkökulmien esittäminen ja tulkinnat ovat tärkeitä, sillä ne voivat paljastaa ratkaisuja, jotka eivät olleet mahdollisia ennen sitä. (Pekonen 2011, 53-54.)

Tarkoitukseni ei ole analyysissäni keskittyä vain yhteen argumentaation ja retoriikan teoriaan, vaan etenen aineistolähtöisesti ja katson, mitä sen kautta nousee esiin. Tämä toimii siksi, koska pyrin enemmän ymmärtämään keskustelussa olevia asioita kuin etsimään retorisia keinoja. Hilikka Vihinen toteaa tutkimuksessaan maatalouspolitiikan rakennemuutoksen retoriikasta, että maatalouspolitiikan tutkimisen tarkoitus ei ole etsiä tekstin kätkeytyä merkityksiä, vaan lukea ne auki (Vihinen 1990, 20). Tämä pätee myös omaan tutkielmaani, sillä tarkoitus ei ole paljastaa jotain maatalouspolitiikan taka-ajatusta, vaan lukea auki asiat, jotka ovat jo esillä. Lopuksi toki pohdin, mitä puheen takana on ja miksi.

2.2 Puheen merkitys parlamentissa

Parlamentin voi nähdä institutionalisoituneen puolesta ja vastaan väittelyn paikaksi pitkän poliittisen kulttuurin kehityksen kautta antiikin Kreikasta asti. Parlamentaarisin puheen luonnetta määrittää sen luontainen tapa katsoa asioita eri näkökulmista. Parlamenttien voi näin ajatella omaksuneen retoriikan tradition ja muuntaneen sen puolesta ja vastaan väittelyksi. (Wiesner ym. 2016, 31, 70.) Parlamentaarisesta puhetta määrittää myös parlamentaarikon jäsenyys parlamentissa, joka muovaa hänen puhujaprofiiliaan. Parlamentaarisin odotetaan puhuvan tietyllä tavalla, tietylle yleisölle sekä seuraavan vallitsevaa poliittista kulttuuria. (Palonen 2008, 61.)

Parlamentaarisin puheen tärkeä piirre on Kari Palosen (2008, 63) mukaan yksittäisten asioiden käsittely kerrallaan. Sen selvyuden varmistaa esityslista ja puhemies, ja vaikka puhe liittyisi muihin asioihin, niin silti tulisi pysyä varsinaisessa aiheessa. Parlamentaarisin puhe on näin vastakohta kakofoniale, eli sekavalla päälle puhumiselle, mutta toisaalta esimerkiksi välihuudot ja välikommentit ovat tärkeä osa parlamentaarista puhetta. Parlamentaarisin puheen tutkimuksessa on vaikeaa tehdä erotusta puheen ja tekojen välillä, joten parlamentin puheenvuoroja voikin katsoa tekoina vaihtoehtoista (Palonen 1998 144-146).

Yksi tärkeä näkökohta parlamentaarisessa puheessa on ajan huomiointi. Aika on parlamentissa tärkeä elementti, ja Palonen (2008, 20, 32) huomauttaa, että se on resurssi ja samalla este. Taitava poliitikko osaa käyttää sitä puheessaan edukseen. EP:ssä aika on erityisesti este, kun puhe aika on enimmillään vain minuutti, mutta eduskunnassa on pidemmät puheajat. Puheita vertaillessa on tärkeää tiedostaa, kuinka paljon kullakin on aikaa käytettävissään.

Kyösti Pekonen käsittelee kirjassaan *Puhe eduskunnassa* (2011) puheen roolia ja merkitystä eduskunnassa kansanedustajien haastattelujen kautta. Vaikka kirjassa käsitellään vain eduskuntaa, voi ymmärrystä laajentaa myös muihin parlamentteihin. Eduskuntaa kritisoidaan tyhjän puheen paikaksi, ja joskus eduskunnan turha puhe on jopa päätynyt iltapäivälehtien otsikoihin. Lainvalmistelun kannalta puhetta merkityksellisempiä ovat virkamiehet ja asiantuntijat, joita kuunnellaan mieluummin kuin toista mieltä olevaa edustajaa. Tätä kautta voi puhua jopa lakitehtailusta, jossa pykälää valmistetaan kuin liukuhihnalla sen sijaan, että keskusteltaisiin vaihtoehtoista. (Pekonen 2011, 16-17.)

Pekonen esittää haastattelujen perusteella johtopäätöksen, että eduskunnan täysistunto ei ole paikka deliberaatiolle, vaan monologeille ja kiistoille. Täysistuntokeskusteluissa ei pyritä ymmärtämään toisten mielipiteitä, mikä johtuu eniten hallitus–oppositio-jaosta. (Pekonen 2011, 69.) Ongelmana

täysistunnossa on myös se, että edustajat lukevat valmiiksi kirjoitetun puheen vain kirjattavaksi pöytäkirjaan. Deliberaatiota vaikeuttaa myös, että harva kuuntelee puheita ja jos joku kuuntelee, niin usein he vain odottavat omaa vuoroaan.

Haastattelujen perusteella “kampanjapuhe” on myös yleistä eduskunnassa. Tällöin ei puhuta itse asiasta, vaan pyritään osoittamaan äänestäjille, että on tullut puhuttua tietyistä aiheista suuressa salissa. Puheet täysistunnossa eivät näiden syiden takia vaikuta edustajiensa itsensä mielestä päätöksentekoon. Tämä päätelmä on kaukana ideaalista, jossa puheiden pitäisi olla parlamentin tärkein tehtävä ja varmistaa puolesta ja vastaan puhumisen kautta paras lopputulos. (Pekonen 2011, 218-219.)

Suurempaa merkitystä edustajat antavat valiokuntatyölle ja siellä niin sanottuihin sillanrakentajaedustajiin, jotka osaavat löytää kompromisseja erimielisyyksien välistä. Edustajien mukaan valiokunnissa voidaan keskustella yli puoluerajojen varsin avoimesti ja etsiä ratkaisuja. Valiokuntapuheen tulisi edustajien mukaan olla tarkkaa, lyhyttä ja asiassa pysyvää puhetta, johon ei tule sekoittaa ideologista vaaliretoriikkaa, eli se on hyvin erilaista kuin parlamentaarinen puhe. (Pekonen 2011, 222.) Pekonen (2011, 16-17, 69) ehdottaakin, että deliberatiivisen demokratian ihanne toteutuu valiokunnissa.

Jos täysistuntopuhetta ei osoiteta eri mieltä oleville edustajille, vaan äänestäjille ja medialle, niin voikin kysyä, miten mielekäästä on tutkia täysistuntojen puheenvuoroja. Hyvin kuvaava on entisen puhemiehen Riitta Uosukaisen kommentti: “Minä olin aktiivisin valiokunnassa, salissa en halunnut, koska ennen ne Aaltosen patsaat muuttavat mielipiteensä, kuin salissa kukaan toisen puheen johdosta.” (Pekonen 2011, 108).

Tästä kritiikistä huolimatta parlamentaarisella puheella on merkitystä. Aineistoni parlamenttikeskustelut olivat sopivat tutkimuksen kohteeksi, koska ne ovat selkeät, tallennetut, järjestäytyneet ja julkisesti merkittävät keskustelut maatalouspolitiikasta. Parlamentin tehtävä on toimia keskustelupaikkana julkisuudessa esiintyviin asioihin, joten se tarjoaa ikkunan aina tietyn aiheen julkiseen puhumiseen. Aineistoni eduskunnan keskustelun merkitystä lisää se, että se oli väläkysymys, jolla on suurempi merkitys kuin pelkällä viikoittaisella täysistuntopuheella.

Salla Juga käsittelee gradussaan väläkysymysinstituution kehitystä ja osoittaa puheen merkityksen parlamentaarisen valvonnan näkökulmasta. Parlamentarismissa hallituksen nauttiessa enemmistön luottamusta oppositio voi väläkysymyksien avulla kyseenalaistaa hallituksen toimintaa. Väläkysymykset nostavat esiin opposition roolia hallituksen toiminnan valvojana. Toinen merkitys Jugan mukaan on ajalla pelaaminen. Väläkysymykset pakottavat hallituksen reagoimaan, vaikka

esityslista vaatisi kiirehtimistä. Kysymyksillä voidaan pysäyttää hallitus vastaamaan ja tarkentamaan linjaansa. Näin välikysymykset ovat varsin selviä puolesta ja vastaan -periaatteen toteuttajia. (Juga 2015, 69-70.)

Juga myös huomauttaa, että välikysymys mahdollistaa keskustelun ja kyseenalaistuksen hallituksen linjasta, mikä noteerataan usein myös mediassa. Välikysymyksillä ei ole päätöksenteossa juurikaan merkitystä, mutta ne vaikuttavat äänestäjien mielikuviin puolueista, politiikasta ja poliitikoista. Välikysymyksen yksi tarkoitus on myös luoda käsiteltävään asiaan poliittista merkitystä julkisessa keskustelussa. Sen tehokkuus korostuu, jos hallitus ei halua asian saavan laajaa julkisuutta. (Juga 2015, 70.) Jugan väitteistä voi myös johtaa, että ainakaan välikysymyksessä ei ole pelkkää tyhjää puhetta, vaan selvää eri kantojen kohtaamista. Aineistoni välikysymys maataloudesta täyttää monia Jugan asettamia määritteitä sen merkityksestä – se huomioitiin mediassa ja hallituksen toiminta maatalouden osalta asetettiin kyseenalaiseksi.

2.3 Eduskunnan ja Euroopan parlamentin erot

Kontekstin ymmärtäminen on tärkeää poliittisessa analyysissä, sillä erilaiset valmiit uskomukset ja käsitykset kontekstista vaikuttavat aineiston lukutapaan (Skinner 2002, 42). Konteksti on tärkeä parlamentaarisisessa tutkimuksessa – erityisesti kun analyysin kohteena on aineistoa kahdesta eri parlamentista. Eri parlamenttien välillä on eroja, vaikka kaikkien parlamentaarikkojen voi väittää puhuvan yhteistä “kieltä”, jolla on oma historiansa ja konventionsa (Palonen 2012, 63-64).

Merkittävin ero eduskunnan ja EP:n välillä on, että eduskunta on kansallinen parlamentti ja Euroopan parlamentti koostuu jäsenmaidensa edustajista. Täten parlamenttien yleisöt ovat erilaisia ja puheen sisältö ja tyyli on oletetusti erilaista. Euroopan parlamentti on osa EU:n kolmijakoista vallanjakoa komission ja Eurooppa-neuvoston kanssa. Komissio edustaa hallitusta, koska vain sillä on mahdollisuus tehdä lakialoitteita, ja parlamentti ja neuvosto muodostavat eräänlaisen opposition komissiolle ja päättävät lakien säätämisestä yhdessä. Erona kansallisiin valtioihin on, että komission, eli hallituksen valinta ei tapahdu vaaleilla. EU:n historiassa parlamentin valta on kuitenkin kasvanut jokaisessa perussopimuksesta vuoden 1979 Maastrichtista sopimuksesta lähtien. Nykyään parlamentti esimerkiksi hyväksyy komission kokoonpanon äänestämällä. (Tiilikainen 2011, 28-29.)

Yksi tapa arvioida parlamentteja debatoivana instituutioina on verrata niitä weberiläisittäin ideaalityyppiin parlamentista. Weberin ideaalityypin tärkein kriteeri on hallinnon asettaminen parlamentin kontrollin ja valvonnan alle (Weber 1918, 226–227). Lähinnä ideaalia on Britannian

parlamentin alahuone, koska siellä on ensimmäisenä institutionalisoitu ja systemaattisimmin kehitetty parlamentin debatti, joka asettaa kysymyksen ymmärtämisen ehdoiksi eri näkökulmien esittämisen (Palonen 2014, 55). Eduskunnalla on useita keinoja kyseenalaistaa hallituksen toimia, joista tärkeimmät ovat viikoittainen kyselytunti, välikysymys ja lain ensimmäistä käsittelyä edeltävä lähetekeskustelu (Eduskunta 24§, 22§, 32§). Myös EP:llä on omat versionsa näistä keinoista.

Euroopan parlamentin lainsäädäntöprosessissa komissio antaa lakiehdotuksen, mihin parlamentti ja neuvosto tekevät ensimmäisessä luennassa omat ehdotuksensa. Jos yksimielisyyttä ei saavuteta, edetään toiseen luentaan. Toisessa luennassa parlamentti voi estää lain etenemisen, jos se ei ole yksimielinen neuvoston kanssa, ja kolmannessa luennassa molemmat voivat estää lain läpimenon. Tässä on huomioitava, että vain komissio voi tehdä lakialoitteen ja ehdotuksen. Palonen (2014, 70, 77) kritisoi EP:ssä lähetekeskustelun puuttumista, koska täysistuntoon tulevat lakiesitykset on jo valmiiksi debatoitu valiokunnissa ja esitysten eri puolet puntaroitu. Näin ollen EP eroaa eduskunnasta, jossa esitys menee ensin täysistuntosaliin debatoitavaksi, kun taas EP:ssä esitys menee suoraan valiokuntaan.

EP:llä ei ole varsinaista viikoittaista kyselytuntia, vaan edustajien tulee järjestää se 40 jäsenen yhteisellä pyynnöllä parlamentin poliittisten ryhmien puheenjohtajakokouksessa. Kokous päättää sitten järjestetäänkö sitä vai ei. (EU, artikla 129.) EP:n säännöt ovat rajoittavammat kuin eduskunnan säännöt, jotka antavat hyvät mahdollisuudet kyselytunnin järjestämiseen (Eduskunta, § 25). Esimerkiksi EP:ssä kyselytunnin teema on päätettävä ensin ja paikalle tarvitsee tulla vain kaksi tai kolme komissaaria aihealueesta riippuen (EU, artikla, 129). Palonen kritisoi viikoittaisen kyselytunnin puuttumista sekä sen korvikkeiden vajavaisuutta. Palonen toteaa EP:n kyselytunnin olevan tyypillinen sen tavalle antaa epäsuoria mahdollisuuksia debateille parlamentissa. Edustajien pyynnöstä järjestettävää keskustelua hän pitää kuitenkin edistysaskeleena kohti parempaa parlamentaarista valvontaa. (Palonen 2014, 58, 76-77.)

Epäluottamuslause on olemassa molemmissa parlamenteissa, ja EP:ssä sen käyttöönotto on antanut paremman valmiuden valvoa komissiota. Komissio ei siis aiemmin ollut tässä suhteessa parlamentin kontrollissa, mutta perussopimuksissa kontrollia on lisätty ja näin on päästy lähemmäksi ideaalityypin kontrollikriteeriä. Epäluottamuslauseen antaminen ja komission nimittäminen ovat EP:n merkittävimmät parlamentaarisen kontrollin keinot. (Palonen 2011, 58.)

2.3.1 Aineiston kontekstit – välikysymys ja *rapporteurin* kuuleminen

Eduskunnan välikysymyksen taustalla olivat sen vuoden huono viljasato, Venäjän vastaiset pakotteet, EU:n muuttunut maatalouspolitiikka ja viljelijöiden traktorimarssi Senaatintorille (MTK 2016). Tämän seurauksena oppositio esitti Peter Östmanin (kd) johdolla välikysymyksen hallitukselle, jossa tiedusteltiin hallitukselta kantaa siihen, miten hallitus parantaa viljelijöiden jaksamista ja tuloa, vähentää byrokratiaa, parantaa ruuantuotannon kannattavuutta viennissä ja edistää kestävästä ruokatuotantoa (Välikysymys VK 3/2016 vp). Välikysymys oli kiinnostava, koska hallituspuolueista historiallisesti Suomen Keskusta on agraaripuolue, kuten myös Perussuomalaisten edeltäjä SMP (Keskusta 2015; Kivioja & Cantell 1970, 11-16). Samoin Keskustan kannatuksesta suurin osa tulee maaseutukunnista ja myös oletettavasti paljon maanviljelijöiltä (Oikeusministeriö 2015). Välikysymys viittasi näiden puolueiden laiminlyövään maatalouden asioiden hoitoa.

Euroopan parlamentin keskustelu käsitteli raporttia *On the future of the Common Agricultural Policy after 2013*. Raportin kuuleminen on osa parlamentin proseduuria, ja sen merkitystä lisäsi maatalouskomissaari Dacian Cioloksen mukana olo keskustelussa. Keskustelussa *rapporteurina*, eli esittelijänä oli skotlantilainen meppi George Lyon, joka on viljelijätaustainen edustaja ja vaikuttanut paljon CAP:n kehittämiseen (Vihinen 2018). Raportoijat valitaan edustajien keskuudesta kertomaan valiokunnan mietinnöstä istunnossa. Raportit sisältävät ehdotuksia ja lainmuutoksia. (European Parliament 2006.) Kyseisen keskustelun raportti käsitteli maatalouspolitiikan tulevaisuutta ja sen oli laatinut maatalousvaliokunta. Maatalousvaliokunnassa olevat mepit ovat usein itse agraaritaustaisia edustajia, ja heillä on usein kytköksiä maatalousalan etujärjestöihin. Tätä kautta raportti voi olla maatalouden vallitsevan kustannusrakenteen kannattavien tahojen laatima, eikä eriäviä mielipiteitä esitetä. (Vihinen 2014, 279.)

2.4 Keskustelujen teemat

Jaottelen keskusteluja teemojen kautta, jotka auttavat näkemään keskustelujen sisältöjä sekä erimielisyyksiä. Teemojen kautta voidaan puhua myös topoksista, joilla viitataan tiettyihin konventioihin tai paikkoihin puheessa. Paikka tarkoittaa jotain yhteisesti hyväksyttyä ja ymmärrettyä keinoa tai tapaa, jolla yleisöä suostutellaan. Koska parlamentissa puhutaan puolesta ja vastaan, voi olettaa siellä esiintyvän eriäviä kantoja topoksista. Toposten avulla voin syventyä tietyn aiheen argumentaatioon ja argumenttien sisältöön.

Topoksia voi kuvata tiettyjen asioiden toistamiseksi argumentissa. Esimerkiksi tästä voidaan ottaa kolme seuraavaa lainausta, jotka käsittelevät samaa teemaa – maatalouden tilaa:

Jari Leppä (kesk)

”Maatalouden ahdingon helpottamisen on oltava meille yhteinen kansallinen asia. Kyse on puhtaasta ruuasta, 300 000 työpaikasta, taloudesta, Suomen omavaraisuudesta ja huoltovarmuudesta.” (EPA 8-9)

Pirkko Mattila (ps)

”Kautta linjan suomalainen arvostaa suuresti maaseutua sekä puhdasta, kotimaista ja turvallista ruokaa. Samaten annamme hallitukselle täyden tukemme perheviljelmiin perustuvalla monipuolisella maataloustuotannolla ja yrittäjyydelle. Katsomme, että näillä asioilla on maassamme merkitystä työllisyydelle, ruokaturvallisuudelle ja huoltovarmuudellemme kokonaisuudessaan.” (EPA 9)

Juha Marttila

”Pelissä on nyt liian paljon. Vaarassa ovat niin kansallinen turvallisuus kuin ruoka-alan tulevan kasvun siemenet. Maatalousmarkkinoiden tilanne heikkenee nopeasti. Tilanne on kääntynyt huomattavasti synkemmäksi kuin vielä vuoden alussa ennakoitiin.” (Marttila, 2016).

Ensimmäinen puhe on Jari Lepän Keskustan ryhmäpuheenvuorosta, seuraava on Pirkko Mattilan perussuomalaisten ryhmäpuheenvuorosta ja viimeinen on MTK:n (Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto) puheenjohtajan Juha Marttila kannanotosta välikysymykseen. Näissä kolmessa yhtäläiset väitteet ovat turvallisuuden korostaminen, maatalouden tukeminen ja vakavuuden korostaminen nostamalla esiin maataloudesta riippuvia asioita. Nämä yhteisesti hyväksytyt väitteet ovat topoksia, joita toistetaan ja käytetään argumentoinnissa.

Toinen tapa hyödyntää topoksia on etsiä eriävyyttä samaa teemaa käsittelevien väitteiden välillä. Tästä eriävyydestä esimerkkinä ovat kaksi puheenvuoroa Euroopan parlamentin keskustelusta maatalouden suhteesta ympäristöön:

Kyriacos Triantaphyllides

“The basic objective of the new CAP should be to promote a global model compatible with healthy food, environmental protection and the fight against carbon dioxide emissions. We must not forget that the agrochemical model of conventional agriculture bears serious responsibility for the greenhouse effect and climate change and it must change, precisely because it works against the farmers, the people and the biodiversity of the planet.” (EP)

George Lyon

“Food production at the heart of the CAP: yes, that is absolutely what the CAP is about. The rest are all add-ons to ensure that we have a profitable farming sector to be able to deliver the environmental benefits, to tackle climate change and all the other things we set out in the report.” (EP)

Ensimmäinen on kyproslaisen mepin Kyriacos Triantaphyllidesin puheenvuoro EP:ssä ja toinen on skotlantilaisen mepin George Lyonin puhe. Molemmat yhtyvät topokseen, että maatalous on päästöjen tuottaja ja sen on oltava vastuussa päästöistään. Eroavuus tulee ympäristöasioiden tärkeyden painotuksesta. Lyon korostaa tuotannon olevan maatalouden tärkein tehtävä, jonka jälkeen tulevat ympäristöasiat. Triantaphyllides on samoilla linjoilla, mutta osoittaa maataloussektorin olevan vastuussa päästöistä ja nostaa ympäristöasiat tärkeämmiksi.

Topokset auttavat hahmottamaan maatalouden keskustelua, koska maatalous liittyy moneen eri asiaan. Ymmärrys topoksista taustoittaa lukutapaani, kun etsin keskustelusta toistuvia argumentteja.

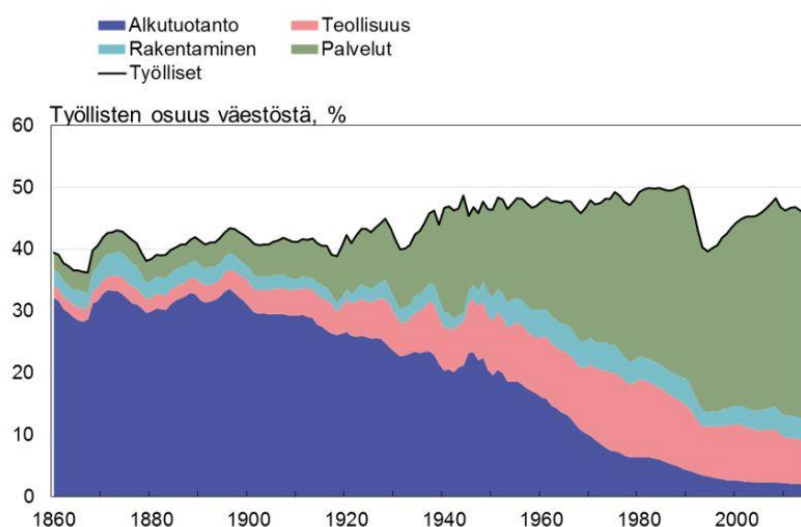
3 Maatalous

3.1 Suomen maatalous

Suomen maatalous muuttui voimakkaasti toisen maailmansodan jälkeen. Menetetyt alueet tarkoittivat myös menetettyä peltoalaa. Samalla lisähaasteita toi evakkojen asuttaminen, kun luovutetuilta alueilta noin 440 000 ihmistä oli asutettava uudelleen. Tämä pienensi suomalaisen maatalouden pieniä tilakokoja entisestään. (Roiko-Jokela 2004, 26–27.) Uusia pientiloja syntyi sodan jälkeen yhteensä yli 100 000, mikä nosti maataloudessa työskentelevien määrää voimakkaasti. Esimerkiksi vuonna 1940 maatalousväestöä oli noin kaksi miljoonaa henkeä, mikä oli hieman enemmän kuin vuonna 1910. Tämän jälkeen rakennemuutos maaseudulta kaupunkiin oli poikkeuksellisen raju 1950-1970 luvuilla. (Haapala 2004, 234.)

Maataloustuotanto kasvoi nopeasti sota-ajan jälkeen, jolloin sen tärkein päämäärä oli omavaraisuuden saavuttaminen. Tuotannon kasvun mahdollisti tekniikan kehitys, koneellistuminen ja aluekohtainen erikoistuminen tiettyihin tuotteisiin. Sadot hehtaaria kohden kasvoivat vuosina 1950-1975 ja 1960-luvun alussa omavaraisuus saavutettiin. Sodan jälkeen tehdyt maatalouspoliittiset ratkaisut olivat toimivia vallitsevaan tilanteeseen, kun tavoitteina oli asuttaa ihmisiä ja raivata uutta peltoa. (Vahtola 2003, 418.) Samaan aikaan kuitenkin muualla Länsi-Euroopassa maaltamuutto oli täydessä vauhdissa (Granberg 2004, 141). Suomessa tapahtui tämän takia raju muutos (Taulukko 3) alkutuotannon osuuden laskiessa jyrkästi 1950-luvulta eteenpäin.

Suomen elinkeinorakenne vuosina 1860–2015

Yhdistetty kansantalouden tilinpidon historiasarjoista.
Lähteet: Tilastokeskus ja Suomen Pankin laskelmat.
31608@elinkeino rakenne

Taulukko 3: Suomen elinkeinorakenne vuosina 1860-2015 (Suomen Pankki 2016)

Ongelmaksi maataloudessa nousi tämän jälkeen ylituotanto, kun korkeiden tuotantokustannusten takia vienti ei ottanut vastaan ylitsejäävää tuotantoa, ruuan hintaa ei voinut nostaa ja kansalaisia ei saanut syömään enempää. Tämä johti siihen, että viljelijät eivät voineet kasvattaa tulojaan lisäämällä tuotantoa. (Vihinen 2004, 255.) Sodan jälkeen tehdyt maatalouspoliittiset ratkaisut olivat toimivia vallitsevaan tilanteeseen, mutta kohtasivat ongelmia teollistuvan yhteiskunnan kanssa. 1960-luvulla toiminut maatalouspoliittinen Westermarckin komitea totesi tilanteeseen johtaneista syistä: ”Suomen sodanjälkeiselle maatalouspolitiikalle on ollut ominaista tilapäisratkaisujen teko varsin kauaskantoisissakin asioissa.” (Vihinen 2004, 255.)

Elintarvikkeiden hinnat kansainvälisillä markkinoilla olivat 1960-luvulla Suomen hintoja matalammat. Suomen hintoihin ne eivät suoraan vaikuttaneet tuontirajoitusten takia ja koska kotimaisten elintarvikkeiden hinnat määräytyivät maataloustulojärjestelmän kautta. (Granberg, 2004, 163.) Maatalouspoliittinen Westermarckin komitea antoi vuonna 1962 varovaisen mietinnön, jossa ehdotettiin tuotannon supistamista ja uusien tilojen perustamisen rajoittamista. Komitea ei pitänyt tuotannon ja kulutuksen tasapainottamista nopealla aikataululla mahdollisena, joten hidas muutos oli varmin ratkaisu. Komiteassa yksi kanta oli myös siihen suuntaan, että maataloudesta tulisi tehdä enemmän kansantalouteen sopiva elinkeino. Tämä oli vastoin ylläpidettyä romantisoitua kuvaa maaseudusta ja maataloudesta elintapana, joka hallitsi sotien jälkeen ’raivaa ja rakenna’ mentaliteetilla. (Vihinen 1990, 24)

Komitean mietintö herätti paljon keskustelua ja sen ajan talousneuvoston ruotsista kutsuttu jäsen, Erik Dahmén totesi, että Suomen maatalouspolitiikka pidättelee liian suurta määrää työvoimaa piirissään. Tämä herätti paljon vastaväitteitä maatalouden puolesta. Samoihin aikoihin Virolaisen hallitus vuonna 1963 kirjasi hallitusohjelmaan ensimmäisen kansantalouden kasvupolitiikan suuntaviivoja, mutta ei ulottanut sitä maatalouteen. Seuraavassa, Pertti Paasion hallituksesta eteenpäin alettiin korostamaan tilakoon kasvattamista ja muita maatalouden kehittämiseen pyrkiviä tavoitteita. (Granberg, 2004, 162.)

Maatalouden ylituotantoa alettiin supistaa 60-luvulla toisen maatalouskomitean myötä. Yksi ratkaisu oli pellonvarausjärjestelmä, jossa viljelijä sitoutui määrääjäksi jättämään pellot viljelemättä rahallista korvausta vastaan valtiolta. Tätä kutsuttiin pellon laittamiseksi pakettiin, ja se vaikutti syvästi maaseudun kehityksen ja ihmisten mieliin. Komitean seuraavassa mietinnössä vahvistettiin omavaraisuustavoitetta ja asetettiin elintarvikkeille tuotantotavoitteita. Esimerkiksi kanamunien, maidon ja sianlihan tavoitteeksi asetettiin viisi prosenttia enemmän kuin kulutus oli, viljaan asetettiin oman kulutuksen kattaminen ja sokerissa riitti 20-25 prosentin omavaraisuus. Tuotannon supistamista

vahvistettiin vielä peltojen muuttamisella metsäksi ja esimerkiksi valtion maanosto ohjelmalla. (Granberg 2004, 164.)

Ylituotannon tavoitteissa ei pysytty ja useina vuosina tuotanto ylitti tavoitteet. Erityisesti maidon ja kananmunien tuotanto oli reilusti yli tavoitteiden, minkä takia tehtiin erilaisia erityisjärjestelyjä kulutuksen ja viennin lisäämiseksi. Tämä vahvisti maatalouden nykyistä kehityslinjaa entisestään, eli valtion suoraa tukea. 1970-luvulla kansainvälisille markkinoille oli ilmaantunut paljon halpoja elintarvikkeita varsin samanlaisten syiden seurauksesta kuin Suomessakin. Suomen tuotteet eivät kelvanneet vientiin korkeiden hintojen vuoksi, ja maataloustulojärjestelmä esti tuotteiden hintojen alentamisen. Jotteivat viljelijät joutuneet luopumaan työstään tai heidän tulonsa laskemaan, maatalous tarvitsi yhä enemmän valtion tukea. (Granberg 2004, 166-167.)

Maatalouden tuotannon supistamista jatkettiin verotusuudistuksella, jossa siirryttiin verottamaan tiloja todellisten tulojen perusteella pinta-alan sijaan. Uudistus nosti maatalouden verotusta seitsemällä prosentilla, mutta verotus nousi erityisesti pienillä tiloilla ja laski suurilla. Tämä herätti paljon närkästystä pienillä tiloilla ja tilannetta pyrittiin korjaamaan esimerkiksi viljelijöiden ansiotulovähennyksen nostolla. Supistamista jatkettiin lehmien teurastuspalkkiolla, joka mahdollisti muun kotieläintuotannon laajentamisen maidontuotannon lisäksi. Erityisesti pientilat tarttuivat supistamisen mahdollisuuksiin, kun tuotannon kehittäminen koneelliseksi oli haastavaa. Samoin metsätöiden väheneminen vaikeutti pientilojen taloudellista tilannetta entisestään. (Granberg 2004, 170-174.)

Tämä kaikki johti maaseudun autioitumiseen, kun peltojen laittaminen pakettiin siirsi kokonaisia kyläkuntia pois maataloudesta, etenkin Pohjois- ja Itä-Suomessa. Tiloja lopetettiin ja yhdisteltiin ja moni vaihtoi ammattia tai eläköityi. Sodan jälkeen maatalousväestö väheni, mutta silti 1960-luvulla maa- ja metsätalousväestön kotona olevien lapsien määrä oli yli 600 000 tuhatta. Vasta 1960-1970 vaihteessa valtava muuttoliike kaupunkiin ja Ruotsiin ratkaisi maatalouden niin sanotun ”liikaväestökysymyksen”. (Haapala 2004, 235.) Rakennemuutoksesta parhaiten selvisivät ne, jotka panostivat tehokkaampaan maataloustuotantoon ja onnistuivat käymään läpi sukupolvenvaihdoksen ja rakennemuutoksen raskailla investoinneilla. (Granberg 2004, 181.)

Maatalouden tukeminen kasvoi 80-luvulla markkamääräisesti, mutta tukien osuus valtion menoista laski. 1970-luvun alussa elintarvikkeiden maailmanmarkkinatilanne helpotti hetkellisesti kehitysmaiden nälkäkriisien vuoksi, mutta tilanne jäi lyhyeksi ja vuoden 1975 hyvä sato toi jälleen ylituotannon ongelmat esille. Ongelmaa yritettiin nyt ratkaista ohjaamalla tuotantoa tuotteisiin, joissa

omavaraisuutta ei oltu vielä saavutettu, kuten öljykasveihin, eläinten rehuun ja koneisiin. Samalla peltojen metsittämistä sekä lehmien teurastuspalkkioita jatkettiin. (Granberg 2004, 183.)

Uusi merkittävä tuotannon rajoittaja oli vuonna 1984 esitetty maidon kaksihintajärjestelmä, jossa jokaiselle tilalle määrättiin maitokiintiö, eli tuotannon enimmäismäärä. Tila sai korkeampaa tuottajahintaa vain kiintiön ilmoittamasta maitomäärästä. Kiintiön sai ylittää, mutta ylimenevän maidon hinta putosi maailmanmarkkinahinnan tasolle ja hintaero oli niin suuri, että kiintiön ylittäminen oli täysin kannattamatonta. Järjestelmä kuitenkin toimi kuten toivottiin – se ehkäisi uusien tuottajien tuloa alalle ja esti tuotannon lisäämistä tiloilla. (Granberg 2004, 184-185.) 1980-luku oli muuten varsin vakaata aikaa maatalouspolitiikassa, kun tuontisuoja ja tulojärjestelmä takasivat vakauden. Samaan aikaan kuitenkin yhteiskunnassa alettiin kyseenalaistaa kotimaisten elintarvikkeiden korkeita hintoja. (Laurila 2004, 349-350.)

3.2 EU-ajan maatalous

Seuraava muutos Suomen maataloudessa oli EU-jäsenyys, jota viljelijät lähes yksimielisesti vastustivat. Vastustuksen syynä oli huoli Suomen maatalouden ja elintarviketeollisuuden kilpailukyvyttömyydestä yhteisillä eurooppalaisilla markkinoilla. Samoin EU:n tukijärjestelmän tiedettiin soveltuvan huonosti kalliiden kustannusten ja matalien satojen Suomeen. Maatalouden muutos olisi ollut todennäköistä ilman EU-jäsenyyttäkin, mutta lievempänä. EU-jäsenyyden alla yhteiskunnan asenne maatalouden tukemiseen muuttui, sillä suomalaiset eivät enää katteettomasti hyväksyneet vahvasti suojeltua ja hintasäännösteltyä elintarvikekauppaa. Lisäksi kansainvälisen kauppapolitiikan paineet ajoivat kaupan vapauttamiseen kaikilla toimialoilla, myös elintarvikkeissa. Laajempi valinnanvapaus ruokatarvikkeissa ja edullisemmat hinnat elintarvikkeissa olivat lupaukset kuluttajille liittymisestä Euroopan unioniin. Maailmanlaajuisten kauppaketjujen tuotteet saapuivatkin nopeasti Suomen marketteihin, mutta tämän jälkeen nousi arvostus takaisin lähiruokaan ja tuttuihin elintarvikkeisiin. (Laurila 2004, 348-349.)

Suomen EU-jäsenyyden toinen suuri muutos yhteismarkkinoille tulon lisäksi oli maataloustukien rahavirtojen käynti Brysselin kautta. Tuen osuus tilojen tuloista nousi unioniin liittymisen jälkeen 17 prosentista 44 prosenttiin. Tämä kosketti lähes kaikkia tiloja Suomessa. EU:n maatalouspolitiikkaan kuuluu yhteinen ulkopolitiikka, jota harjoitetaan vientituen ja tuontisuojan avulla, ja sillä tasapainotetaan sisämarkkinoita. Näillä saadaan myytyä eurooppalaisia elintarvikkeita maailmanmarkkinoille halvemmalla, ja sieltä tulevia tuotteita kohden on tulleja ja tariffeja. EU:n

maatalouspolitiikka on siis protektionistinen kuten Suomen aiempi maatalouspolitiikka, mutta toimii EU:n tasolla ja suojelee sen sisämarkkinoita. (Laurila 2004, 365-367.)

Tällä hetkellä Suomen maataloustukijärjestelmän maatalouden tukien osuus on noin 1,6 miljardin suuruinen. Tästä suurin osa tulee EU-tuista, ja kansallisten tukien määrä on 325,4 miljoonaa, josta 90 % menee pohjoisten alueiden erillistukeen. (Maa- ja metsätalousministeriö 2018). Täten iso osa ruuan hinnasta katetaan verovaroin maksetuilla tuilla, ja Suomessa tämä osuus on erityisen korkea. EU:n maatalouden kannattavuuden keskiarvo oli vuosina 2005-2009 0,64 ja Suomen oli 0,54. Kannattavuus lasketaan jakamalla yrittäjätulo viljelijän palkkavaatimuksella ja velkojen korkoprosentilla. Viljelijän palkkavaatimus lasketaan kertomalla työtuntien määrä maataloustyöntekijän keskituntipalkalla. Verrannollisista maista Suomen maatalous on ollut tuolla ajalla kannattavampaa kuin Ruotsissa ja Tanskassa, jossa kannattavuusluvut ovat 0,28 ja -0,05. Silti Suomessa maatalous työllistää enemmän ihmisiä kuin Ruotsissa ja Tanskassa. (Laurila 2013, 123-124.) Maatalouden kannattavuus on kuitenkin laskenut Suomessa viime vuosina ja vuonna 2018 kannattavuus laski 0,27:stä 0,17:ään (Luke 2018).

3.3 Yhteinen maatalouspolitiikka

EU:n yhteistä maatalouspolitiikkaa, *Common agricultural policy* (CAP) on harjoitettu vuodesta 1962 alkaen, ja se on unionin vanhin sekä laajin yksittäinen politiikan sektori. Yksi CAP:n perusteista alun perin oli, että teollistunut Saksa pääsisi Ranskan markkinoille myymään tuotteitaan. Vastavuoroisesti ranskalaiset viljelijät pääsivät Saksan markkinoille ja Saksa maksoi Ranskan maanviljelijöille tukia. Tämän tyylinen vaihtokauppa voi osittain selittää sitä, miksi CAP on ehkä vaikeimpia ja erimielisimpiä politiikan aloja kehittää unionissa. Toinen syy on, että maatalous on erilaista eri maissa ilmaston takia ja se on sitoutunut läheisesti kulttuuriin. (Vihinen 2014, 271-272.)

Perusrakenteeltaan CAP jakautuu kahteen pilariin: pilari I tukee suoraan tuotantoa ja pilari II kehittää ja viherryttää maataloutta. Aiemmin tukea maksettiin tilakoon mukaan riippumatta siitä, mitä tuotti. Vuoden 2014 uudistuksessa siirryttiin tästä mallista jakautetun tuen malliin, joka keskittyy enemmän tuotantosidonnaisuuteen ja kehittämiseen ja tarkemmin määrittelee, millaista maataloutta tuetaan. (Maa- ja metsätalousministeriö, 2014.)

CAP on pysynyt varsin samanlaisena sen perustamisesta lähtien – se perustuu yhä pitkälti viljelijän tulotukeen ja suurin osa muutoksista sen historian aikana on ollut hinta- ja tukitasojen muutoksia. Osa muutoksista on muuttanut politiikan tavoitteita, kuten ympäristötukien lisääminen ja siirtymä

hintatuesta tulotukeen. Maatalous on silti pysynyt suojattuna esimerkiksi tuotantohintojen määrittymisestä markkinoilla. (Vihinen 2018.) Maatalouspolitiikkaa on vaikeaa muuttaa muuallakin maailmassa kuin vain EU:ssa, ja se on usein varsin staattinen politiikan ala. Tämä antaa viitteitä siitä, että juuri maatalouspolitiikan kentällä on rakenteellisia piirteitä, jotka hillitsevät ja estävät uudistuksia. (de Gorter ym. 2002.)

Yhteisen maatalouspolitiikan tapauksessa politiikan staattisuuden syyksi on esitetty politiikan sulkeutuvuutta. Maatalousministeriön neuvosto kuuntelee tarkemmin maatalouden etua ajavia järjestöjä kuin muita ryhmiä ja tekee päätökset muiden poliittisten intressien yli. Toinen syy maltillisuuteen on, että radikaali uudistus yhteisessä maatalouspolitiikassa saattaisi kallistaa jäsenmaat sen kansallistamisen puolelle, mikä murentaisi EU:n yhtenäisyyttä kokonaisuudessaan. CAP:ssa toimii myös hyvin tiivis poliittisten toimijoiden verkosto, joka on yksimielinen ja jossa viljelijöiden intressit ovat yliedustettuja kuluttajiin verrattuna. Nämä tahot pystyvät suoraan tukemaan komissiota politiikanvalmistelussa, sillä tiiviillä toimijoiden verkostolla on enemmän valtaa politiikan aloilla, joissa päätöksenteko on hajautunut. (Vihinen 2014, 277-278.)

Muita syitä politiikan muuttumattomuuteen on, että maatalouden tuen leikkaamisen vaikutukset viljelijöille ovat välittömästi nähtävissä. Viljelijät ja heitä ajavat intressiryhmät ovat hyvin järjestäytyneet ja tukien leikkaus osuisi tähän pieneen joukkoon voimakkaasti. Kuluttajat ja veronmaksajat ovat taas hyötyjinä suuri epäyhtenäinen joukko, jolle hyödyt olisivat laajat, mutta vähäiset yksilöille. Muuttumattomuuden syynä pidetään myös, että maataloushallinto EU:ssa tukee status quota, koska se takaa heidän hallintansa isosta osasta varoja ja takaa aseman monimutkaisen politiikan lohkon hallitsijoina. CAP:ia ovat ajaneet enimmäkseen agraaritaustaiset edustajat. Tämä johtuu siitä, että CAP:iin vaikuttaminen vaatii edustajalta paljon aiheeseen perehtymistä ja vain harvoilla muilla kuin maatalouskentän jäsenillä on aikaa tai kiinnostusta siihen. (Vihinen 2014, 278.)

3.4 Maatalouspolitiikan tutkimus

Maatalouspolitiikan tutkimus on pitkään ollut vahvasti maatalousekonomian hallitsemaa, jossa keskitytään tutkimaan viljelijöiden toimintaa ja sen vaikutuksia muihin. Tästä on perinteisesti jakautunut kaksi koulukuntaa: uusklassinen taloustutkimus ja marxistinen taloustutkimus. Päänäkökulmat uusklassisessa tutkimuksessa ovat rationaalisen valinnan teoria ja liiketaloudellinen malli. (Vihinen 1999, 15-17.)

Rationaalisen valinnan teoria olettaa, että viljelijät pyrkivät maksimoimaan hyvinvointinsa, viljelijöiden valinnat ovat yhteneviä ja pyrkivät vakauteen. Tätä kautta on perusteltua, että koska markkinat epäonnistuvat maataloudessa, niin niitä tulee tasoittaa valtion väliintulolla. Mallissa valtio nähdään ylimpänä toimijana, joka pystyy tasoittamaan markkinoita neutraalina toimijana ylivertaisilla tietovaroillaan. Poliittikka nähdään suoraviivaisena ja välineellisenä, missä vain hallituksella on politiikan teossa rooli ja politiikka on ”rationaalista” etujen ajamista. (Vihinen 1999, 15-17.) Uudempi liiketaloudellinen malli pyrkii ennemmin etsimään markkinoilta täydellisen kysynnän ja tarjonnan tilan ja ei pidä valtiota kaikkivaltavana ja suopeana toimijana korjaamaan markkinoita. Mallissa eri toimijat pyrkivät oman hyötyyn, jolloin tärkeimmäksi kysymykseksi jää julkisten resurssien allokointi, koska muuten päätösten teko on vain eri intressien välistä kamppailua. (Vihinen 1999, 17-18.)

Marxistinen tutkimuksen koulukunta keskittyy yhteen perhetilaan maatalouden yksikkönä ja pyrkii ymmärtämään sen toimintaa kuluttajana ja tuottajana. Yhden tilan kautta pyritään ymmärtämään myös maatalouden erilaisia ongelmia ja tulkitaan globaalia maatalouden tilaa viljelijän omien halujen ja pyrkimysten kautta. Marxilainen koulukunta keskittyy näin ymmärtämään maatalouden ongelmia historiallisessa, sosiaalisessa ja taloudellisessa kontekstissa. Koulukunnan näköpiste on rakenteissa, minkä takia se jää usein Vihisen (1999, 22) mukaan vaillinaiseksi analysoimaan politiikkaa ja sen muutoksia syvemmin.

Maatalouspolitiikan tutkimuksessa itsessään relevanteimmat koulukunnat ovat pluralismi ja korporationismi. Pluralismissa keskitytään maatalouden intressiryhmiin ja niiden välisiin suhteisiin, kuten ammattijärjestöihin, elintarviketeollisuuteen ja ympäristöjärjestöihin. Valta on hajautunutta, ja omia intressejä tulee ajaa eri tavoin politiikan tekijöille esimerkiksi lobbaamalla. Maatalous sopii pluralistiseen tutkimukseen hyvin, koska se tarjoaa kattavan alustan tutkia eri intressiryhmien toimintaa, kuten kuluttajien, tuottajien ja ympäristöjärjestöjen. (Vihinen 1999, 24.) Kuitenkin joidenkin pluralististen tutkijoiden mukaan maatalouspolitiikassa vallitseva laajalle levinnyt yksimielisyys on jopa jossain määrin tehnyt siitä ei-poliittista (Self & Storing 1962, 193).

Korporationismi on lähellä pluralismia, mutta korostaa ryhmien hierarkioita ja suljettua päätöksentekoa. Korporationismin kautta maatalous näyttäytyy pienen eliitin hallitsemana suljettuna politiikan alana. Korporationismista juontuu maatalouden tutkimuksessa käytetty käsite ”maatalouden rautakolmio”, joka koostuu maatalouden ammattijärjestöstä, ministeriöstä ja ammattijärjestöä lähellä olevasta puolueesta. Erityisesti pohjoismaissa näiden toimijoiden läheinen suhde on yleistä. (Vihinen 1999, 26.)

Maatalouden taloudellisiin puoliin keskittyvä tutkimus jättää politiikan epämääräiseksi ja eristetyksi alaksi, eikä näe sen syvempiä merkityksiä. Vaikka nämä esitellyt koulukunnat antavat vastauksia maatalouden toimintaan, voivat ne jättää jotain pois ja tätä paikkaamassa on kieleen perustuvaa tutkimusta. Poliittinen prosessi on maatalouspolitiikassa dynaamista, ja sitä ajaa intressien sopimattomuus, jonka takia debatit ja keskustelut voivat avata ja kertoa tästä prosessista. (Vihinen 1999, 20.) Pelkkään etujen ajoon keskittyvässä tutkimuksessa on vaarana, että maatalouspolitiikkaan liittyvät arvot nähdään yksiselitteisimpinä kuin miten ne politiikanteossa ilmenevät. Maatalouden merkitykset ovat moniselitteisiä ja esimerkiksi Max Weber on todennut, että maatalouden intressit ovat ”koulukirjaesimerkki onnettomasta kollektiivikäsitteestä”. (Vihinen 1992.)

Maatalouspolitiikan puheen tutkimuksessa painottuvat diskurssianalyysi ja merkittävimmiä diskursseiksi voidaan havaita uusliberalismi, uusmerkantilismi ja maatalouden monivaikutteisuus. EU:n maatalouskomissaareja voidaan jäsentää näiden diskurssien edustajiksi, ja esimerkiksi edellinen komissaari Dacian Ciolos edusti uusmerkantilismia, jota jäsenmaista erityisesti Ranska kannattaa.

Uusmerkantilismi on hallinnut CAP:ia sen perustamisesta lähtien, ja siihen kuuluu valtion vahvan roolin ja maatalouden erityisaseman puolustaminen. Samoin yksi perustelu markkinoilta suojelulle on maatalouden mieltäminen julkishyödykkeitä tuottavaksi alaksi, jota ei voi päästää markkinoiden armoille. Näiden vuoksi useat maatalodentuottajajärjestöt tukevat uusmerkantilismia. (Erjavec & Erjavec 2009, 220.) Uusmerkantilismin diskurssissa korostetaan tuotannon ylläpitoa sillä, että se suojelee viljelijöiden työtä ruuantuottajina ja maataloutta osana kulttuuria sekä maisemaa. Esimerkiksi erään ranskalaisen tuottajajärjestön mukaan maataloussektoria ei tule kohdella kuten muita talouden sektoreita, koska se eroaa niistä merkittävästi. (Potter & Tilzery 2005, 590-592).

Toinen diskurssi on maatalouden monivaikutteisuus, jossa maatalous ottaa enemmän vastuuta omasta erityisasemastaan. Monivaikutteisuuden ytimessä on ajatus ”eurooppalaisesta maatalouden mallista”, jossa maatalous on moderni yhteiskunnallinen vastuunkantaja ympäristö- ja eettisissä asioissa. (Erjavec & Erjavec 2009, 221.) Monivaikutteisuuden politiikka on tuotannollisista asioista samoilla linjoilla uusmerkantilismin kanssa, mutta korostaa maatalouden velvoitteita tukea vasten. Tätä edustaa EU:ssa sekalainen joukko eettisyyttä ajavia järjestöjä, kuten kuluttajajärjestöjä ja pientuottajia. Jäsenmaista Itävalta pitää tätä esillä. (Vihinen 2014, 280.)

Uusliberalismi on myös osa maatalouspolitiikan keskustelua ja sen päätavoitteet ovat maatalouden vapauttaminen markkinoille sekä tukien purkaminen. Sen puolustajat perustelevat toimiaan ”antamalla viljelijälle vapauden viljellä” ja viemällä ”valtion pois maataloudesta”. Uusliberalismi luo railoa tuottajien välillä maatalouspolitiikassa, sillä sen kannattajia ovat suuremmat tilat, joiden

tuotantokapasiteetti riittää pärjäämään ilman tukia. Sitä vastaan taas ovat pienemmät, perheiden pitämät tilat, jotka vaativat paljon manuaalista työtä. (Potter & Tilzey 2005, 588-589.) Tätä kannattavat myös elintarvikeyritykset ja jotkut hyväntekeväisyysjärjestöt, jotka katsovat CAP:n syrjivän pieniä tuottajia ja kehitysmaita.

EU-maista uusliberalismia kannattavat vähiten tukiin nojaavat ja tuotantotehokkuudeltaan suuret maat, kuten Alankomaat, Iso-Britannia ja Tanska. Komissaareista tanskalainen Fisher Boel siirtyi kautensa aikana yhä selvemmin puheissaan kohti uusliberalistista argumentaatiota. (Erjavec 2009, 221-222.) Tutkijat Clive Potter ja Mark Tilzey arvioivat, että vaikka maataloudessa vallitsee uusmerkantilistinen politiikka, niin silti uusliberaalin paineen, kuten WTO:n takia, maatalous ja CAP siirtyy ajan myötä lähemmäs markkinoiden vapauttamista (Potter & Tilzey 2005, 589-590).

Maatalouden politiikan tutkimuksessa on siis kyse siitä, millaista maataloutta eri tahot kannattavat. Kieleen syventyvä tutkimus pyrkii etsimään käsityksiä maataloudesta ja ideologisia linjoja. Hilka Vihinen käsitteli 1990-luvulla pro-gradussaan suomalaisten puolueohjelmien ja maatalouskomiteamietintöjen ”puhumoa”, eli retoriikkaa. Vihinen erottaa, että retoriikka rakentuu neljän kohdan kivijalalle. Ensimmäinen on vetoaminen omavaraisuuden saavuttamiseen kansantaloudessa, tasavertaisen tulon takaaminen viljelijälle, kuluttajien tarpeeseen saada ruokaa ja maanpuolustuksen tarpeisiin. (Vihinen 1990, 72.)

Puolueohjelmissa yleinen retoriikan keino on vedota siihen, että ehdotettu toimenpide edistää maatalousväestön etujen lisäksi kansantalouden kokonaisuutta. Maatalouden komiteamietinnöissä ajetaan toisaalta varsin suoraan pelkästään viljelijöiden etua, mutta vaatimukset peitetään viljelijöille kohtuullisten tulojen tasaamisen taakse. Vihinen (1990, 72) vertaa suomalaista maatalouspolitiikan retoriikkaa tyypilliseen suomalaiseen talousretoriikkaan, jonka yksi ilmentymä on sen epäpolitisointi vetoamalla kansantalouden kokonaisuuteen. Samoin siihen kuuluu hyväksyä tietyt maailmanlaajuiset kehityssuunnat ja välttämättömyydet, joiden kautta voidaan ohjata keskustelua, vaikka nämä ”välttämättömyydet” eivät välttämättä ole neutraaleja. Vihinen argumentoi, että suomalaisessa maatalouspoliittisessa keskustelussa on näitä samoja piirteitä kvasineutraaliuteen vetoamisesta (Vihinen 1990, 72.)

4 Ruokaturva retorisena välineenä

Turvallisuuden ja ruokaturvan rooli on merkittävä keskustelunaihe maataloudessa globaalisti ja myös Suomessa se nostetaan usein esille (Puupponen ym. 2017, 35). Aineistoni keskusteluissa toistuu myös usein perustelu maatalouden ylläpitämisestä huoltovarmuuden ja turvallisuuden takia. Tämän takia tutkin ensimmäisessä analyysikappaleessa ruokaturvan ja turvallisuuden toposten käyttöä puheissa. Etsin tässä analyysiluvussa kaikki turvallisuuden käsitteiden käytöt puheissa ja katson, mihin ne liittyvät ja miten niitä käytetään.

Omavaraisuuden ja huoltovarmuuden tavoittelu elintarvikkeissa oli pitkään Suomen maatalouspolitiikan tavoite – muu oli ylijäämää. Tästä syystä yhdessä Hilka Vihisen tutkimissa puolueiden puolueohjelmissa ei kiistetty sen merkitystä tai ehdotettu tuotannon supistamista alle omavaraisuusrajan. Omavaraisuuden merkitystä on kuitenkin heikentänyt jatkuva tuotteiden ylituotanto. Huoltovarmuuden ja omavaraisuuden termeistä ollaan yksimielisiä, mutta niiden tulkinnassa löytyy eroja puolueiden välillä. (Vihinen 1990, 55.) Tämän analyysiluvun yksi tehtävä on etsiä, miten näistä asioista puhuminen on päivittynyt 2010-luvulla maatalouden parlamentaarisessa retoriikassa.

Jaottelen puheet kolmeen tyyppiluokkaan, jotka kuvastavat niiden painotuksia:

1. Status Quo ja maltillinen uudistus
2. Itseriittoisuus ja turvallisuus
3. Uudistava ja kritisoiva tyyli

Käsittelen joka kappaleen alussa näiden luokkien piirteitä lyhyesti. Perusteet aina tietyn tyyppiluokan valinnalle ovat puheesta nouseva korostus ja se, perustuvatko argumentit pelkästään turvallisuudelle vai myös muulle. Johdantona analyysikappaleeseen on teorialuku ruokaturvan taustasta ja sen käytöstä argumentaatiossa.

4.1 Ruokaturva

Aineistonani olevan eduskunnan välikysymyksen jälkeen Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliiton (MTK) puheenjohtaja, Juha Marttila, otti MTK:n blogissa kantaa asiaan. Kirjoituksessa Marttila korostaa kriisin merkittävyyttä ja toteaa: ”Pelissä on nyt liian paljon. Vaarassa ovat niin kansallinen turvallisuus kuin ruoka-alan tulevan kasvun siemenet” (Marttila, 2016). Vaikka on mahdollista tukeutua elintarvikemarkkinoihin maailmanmarkkinoilla tai ruokaturvaan EU:n sisällä, niin

omavaraisuuden ylläpitoa käytetään maatalouden tuotannon ylläpidon argumentoinnissa. Samoin moni maatalouden asiantuntija ja luottamushenkilö korostaa kansallisen maatalouden merkitystä ruokaturvassa. (Puupponen ym, 2017, 35.)

Huoltovarmuutta ylläpitää Suomessa huoltovarmuuskeskus, ja nykyään omavaraisuusasteen arvioidaan olevan elintarvikkeissa noin 80 prosenttia. Tosin useiden elintarvikkeiden valmistukseen tarvitaan tuonnin kautta tulevia asioita, kuten polttoainetta ja lannoitetta. Suomessa on ensimmäisen maailmansodan jälkeen asetettu tavoitteeksi olla korkeasti omavarainen elintarvikkeiden suhteen. (Rautavirta & Ahlström 2012, 97.) Suomen huoltovarmuustoiminta onkin kehittyneempää verrattuna muihin EU-maihin (Valtioneuvosto 2010).

Valikoin tähän analyysilukuun puheenvuoroja, joissa mainitaan ruokaturvan tai turvallisuuden elementti. Turvallisuuteen viittaamisella tarkoitan tässä sitä, että puolletaan tai vastustetaan jotain vetoamalla turvallisuussyihin. Turvallisuus tarkoittaa enimmäkseen ruokaturvaa, *food-security*, jonka YK:n Food and Agriculture Organization (FAO) määritteli Rooman julistuksessa:

“**Food security** exists when all people, at all times, have physical, social and economic access to sufficient, safe and nutritious food which meets their dietary needs and food preferences for an active and healthy life. Household food security is the application of this concept to the family level, with individuals within households as the focus of concern.” (FAO 1996)

Eduskunnan keskustelussa ei käytetty ruokaturvan sanaa, vaan puhuttiin enemmän huoltovarmuudesta, omavaraisuudesta sekä mahdollisesta kriisistä. Euroopan parlamentissa taas käytettiin usein käsitettä *food-security*.

Ruokaturvatutkimuksissa painotetaan, että ruokaturvaan ei riitä vain fyysinen saatavuus, vaan usein haasteet sen saavuttamisessa liittyvät sosiaalisiin ja taloudellisiin asioihin. Yleisin syy yksilötasolla ruokaturvan riittämättömyyteen on köyhyys, eikä ruuan saatavuus. (Godfray ym. 2010, 813.) Ruokaturvan tutkimuksessa on keskitytty enimmäkseen kehittyviin maihin, joissa ruokaturvallisuuskysymykset ovat lähempänä todellisuutta. Tilastojen valossa aliravittujen ja nälkää näkevien määrä on lisääntynyt viime vuosina, erityisesti vuodesta 2015 eteenpäin. (Silvasti 2011, 63-66.) On kuitenkin huomautettava, että pidemmällä aikavälillä aliravittujen määrä on 2010-luvulle tultaessa laskenut radikaalisti (FAO 2018).

Riskit ruokatuotannon vaarantumiselle ovat tutkimusten valossa muita kuin itse maataloudesta johtuvia syitä, kuten sota, huonot säät tai totalitaariset hallitukset. Tämän takia tutkija Valentine Zahrnt (2011, 14-16) jopa väittää, että ruokaturvan nojalla väitettävästi tuetaan isoja maatalouden lobbajia EU:ssa. Zahrnt (2011, 11) myös väittää, että ei ole todistettua skenaariota, jossa EU:ssa tai

sen yksittäisessä jäsenmaassa voitaisiin joutua kriisiin, jonka seurauksena tulisi ruokapula. Tästä esimerkkinä on ruokaturvakeskustelussa välillä esiin nouseva tutkimus *Can Britain Feed itself?* eli voisiko Britannia ruokkia itsensä. Vastaus pohdinnassa ja tutkimuksessa on kyllä, jos lasketaan numeroiden varassa ja katsotaan kaloreita miettimättä, mitä ihmiset haluavat syödä. (Fairlie 2007, 18-25.)

Usein huoltovarmuuden kautta argumentoidaan, että tuotannon lisääminen on paras keino sen saavuttamiseen ja usein myös viitataan väestönkasvun kiihtymiseen. Tätä argumenttia on kutsuttu ja kritisoitu *uusmalthusilaiseksi* retoriikaksi. Malthusilainen teorian mukaan väestönkasvu ei voi jatkua, koska ruuantuotanto ei pysy perässä. Tämä osoitettiin pätemättömäksi teollistumisen myötä. (Koponen ym. 2007, 164-166.)

Malthusialaista retoriikkaa käytetään useissa kansainvälisissä ruokaturvan artikkeleissa kuvastamaan pessimististä suhtautumista ruuantuotantoon väestönkasvun rajoittajana. Talous- ja väestötieteilijä Thomas Malthus esitetään usein epäsuorasti ruokatuotannon kasvattamisen kannattajana, koska hänen teoriansa vaatii sitä. (Alcock 2009, 19; Zahrnt 2011, 11.) Malthus kirjoitti, että kaksi voimaa, väestön määrä ja tuotantomäärä ovat luonnollisesti epätasapainossa ja miten ”I see no way by which man can escape from the weight of this law which pervades all animated nature. No fancied equality, no agrarian regulations in their utmost extent, could remove the pressure of it even for a single century.” (EPA Malthus 1798, 5). Malthus argumentoi siis, että ihminen ei voi paeta tätä luonnontilaa ja tasapainoa. Malthus kuitenkin jatkaa argumenttiaan, että ihmisillä on käytössään omat rajoitteet, joista laki on merkittävin.

Malthus siis ymmärsi, että yksinkertainen kasvukäyrä ei toteudu, koska ihminen kykenee harkintaan ja suunnittelemaan, toisin kuin eläimet ja kasvit. Nämä rajoitteet ovat ihmisellä luontaisia, koska lisääntymiseen voidaan osoittaa harkintaa ja pohtia sen vaikutuksia esimerkiksi sosiaaliseen asemaan ja lisääntyvään työmäärään. (Malthus, 1798, 5-8.) Malthusilaisen retoriikka ei olekaan näin täysin Malthusin omien ajatusten kanssa linjassa, jos perehtyy hänen ajatteluunsa tarkemmin.

4.2”Ruuantuotanto on myös omavaraisuuden kannalta tärkeä asia.”

Ensimmäisenä puhetyyppinä on ylläpitävä tyyli, jossa painotetaan maataloustuotannon säilyttämistä entisellään ja maltillista uudistamista. Eduskunnassa tämä tulee eniten esille viljelijöiden aseman ja roolin korostamisella sekä tuotannon ehtojen turvaamisella. Tämä tyyli tulee esiin kaikkien puolueiden suunnalta, mutta korostuu erityisesti keskustapuolueen kohdalla.

Hyvän yleiskuvan keskustapuolueen puheesta maataloudesta antaa Jari Lepän (kesk) ryhmäpuheenvuoro:

”Suomalaisen ruuantuotannon tulevaisuus on turvattava. Maatalouden ahdingon helpottamisen on oltava meille yhteinen kansallinen asia. Kyse on puhtaasta ruuasta, 300 000 työpaikasta, taloudesta, Suomen omavaraisuudesta ja huoltovarmuudesta.

Tuotantopanoksia ja muita kustannuksia ei juurikaan pystytä enää alentamaan, kun tuotteiden laadusta, eläinten hyvinvoinnista, ympäristön tilasta ja elintarviketurvallisuudesta on pidettävä kiinni. Viljelijän on saatava osuutensa elintarvikeketjun arvonnisäyksestä kannattavan toiminnan mahdollistamiseksi.

Tarvitsemme ministeri Tiilikaisen esittämän maatalouden kriisipaketin, jotta tämänhetkistä kannattavuusongelmaa pystytään helpottamaan. Meidän on yksinkertaistettava merkittävästi niin maatalous- kuin maataloustukipolitiikkaamme” (EPA 8-9)

Lepän puheenvuoro on kattava laajuudeltaan ja kuvastaa viljelijän puolella olevaa suhtautumista eduskunnassa. Puheen painotus tulee esille heti alussa, kun Leppä vaatii ruuantuotannon tulevaisuuden turvaamista Suomessa ja argumentoi sen olevan kansallinen asia. Leppä oikeuttaa muut kohdat puheessaan viljelijöiden auttamisesta turvallisuuden ja taloudellisten asioiden kautta. Lopulta tarkoitus on tukea ministerin kriisipakettia. Leppä tuo esille maatalouden monet haasteet ja luo oikeutusta sillä, että suomalainen maanviljelijä on monen tekijän uhri ja ansaitsee kriisipaketin.

Viljelijän hädän taustatukena ovat monet viljelijästä sekä hallituksesta riippumattomat tekijät, joista selkeimpänä korostuu EU. Viljelijän ahdinko ja hätä ovat abstrakteja asioita, joita aiheuttavat konkreettiset ongelmat ja joihin Leppä tarjoaa konkreettisen ratkaisun. Puheessa ei tuoda kuitenkaan esimerkiksi tarkemmin esille Suomen maatalouden rakenteellisia haasteita ja sitä, minkä takia tuottavuus on matala. Yksi esitetty haaste on, että Suomen maatilat ovat keskiarvoltaan pieniä verrattuna esimerkiksi Ruotsiin, Viroon tai Tanskaan (Laurila 2012, 123). Syy on silti jossain muualla kuin hallituksessa ja viljelijöissä, joten ratkaisuna näihin asioihin on kriisipaketti.

Leppä tuo esiin, että yksi ratkaisu taloudelliseen ahdinkoon olisi tuotantopanosten alentaminen, mutta koska samaan aikaan halutaan pitää kiinni eettisistä ja turvallisuuden liittyvistä tekijöistä, ei näin voida tehdä. Samalla tulee hyvin ilmi tämäntyyppisen puhetyylin tapa, eli ollaan valmiita uudistamaan, mutta pidetään kiinni tietyistä asioista ja kierretään uudistukset. Turvallisuus tulee esiin huoltovarmuuden ja omavaraisuuden mainitsemisella heti alkuun, ja sillä luodaan painoa koko argumentille. Lepän puhe on myös esimerkki siitä, miten turvallisuutta käytetään retorisenä välineenä luomaan välttämättömyyttä tilanteeseen. Toinen samantapainen puheenvuoro on Pirkko Mattilan (ps) ryhmäpuheenvuoro:

”Kautta linjan suomalainen arvostaa suuresti maaseutua sekä puhdasta, kotimaista ja turvallista ruokaa, - annamme hallitukselle täyden tukemme perheviljelmiin perustuvalla monipuolisella maataloustuotannolle ja yrittäjyydelle. Katsomme, että näillä asioilla on maassamme merkitystä työllisyydelle, ruokaturvallisuudelle ja huoltovarmuudellemme kokonaisuudessaan.

Tuontiruokakin on halpaa niin kauan, kunnes tuoja on saanut määräävän markkina-aseman. Ja tuonti voi monenlaisen kriisin seurauksena loppua — käytännössähän tuonti tulee Itämeren kautta.” (EPA 9)

Puheenvuorossa tulee ilmi kansallinen painotus maatalouden puolustamiselle ja ruuan arvostukselle. Puheessa käytetään samanlaista argumentaatiota kuin Lepän puheessa: huoltovarmuus ja omavaraisuus tuodaan esille alussa ja niiden päälle rakennetaan arvostusta maataloudelle. Samalla Mattila korostaa nimenomaan pienten viljelijöiden roolia turvaamassa näitä asioita. Puheenvuorossa tulee ilmi turvallisuuden yhdistäminen puhtaaseen ruokaan, joka on yksi selkeästi toistuva topos keskustelussa – Lepänkin puheessa mainitaan puhtaan ruuan arvostus.

Mattila toteaa puheessaan suomalaisten ”kautta linjan” arvostavan maaseutua ja sen tuottamaa puhdasta ja turvallista ruokaa. Samaa toistetaan johtopäätöksessä: maataloutta tulee tukea, koska suomalaiset haluavat syödä puhdasta ja turvallista ruokaa. Samalla oikeutuksessa todetaan, miten maatalous on merkityksellistä turvallisuuden ja tulevaisuuden näkökulmasta. Puheen turvallisuuden korostuksella argumentoidaan hallituksen maatalouspolitiikan puolesta, ja korostetaan samalla kansallistaloudellisia intressejä. Selkeä konkreettinen väite turvallisuuden puolesta on, että tuonti voi lakata kriisin seurauksena, koska suurin osa siitä tulee Itämeren kautta.

Peter Östman (kd) piti puheessaan maataloutta merkittävänä turvallisuuden tuojana ja kriisien estäjänä:

”Taloudellisten mahdollisuuksien lisäksi maataloudessa on kyse maamme huoltovarmuudesta. Ilmastonmuutos, talouskriisit ja aseelliset konfliktit voivat hyvinkin nopeasti vähentää merkittävästi ruokatuotantoa maailmanlaajuisesti. Emme voi tuudittautua sen varaan, että saamme hankittua halpoja elintarvikkeita ja energiaa ulkomailta kaikissa tilanteissa. Huoltovarmuuden turvaamiseksi tarvitsemme toimivaa maataloutta, hajautettua energiantuotantoa ja elinvoimaista maaseutua tänään enemmän kuin pitkään, pitkään aikaan.

Toiseksi, vaikka puhetta omavaraisuudesta saatetaan pitää vanhanaikaisena, eivät ihmisen perustarpeet ole muuttuneet. 2000-luvun ihminenkin tarvitsee ruokaa. Rauhaa rakentavaa politiikkaa on pitää huolta kotimaisesta energian- ja ruuantuotannosta kaikkina aikoina riippumatta kansainvälisistä suhteista., -hallitus ei ole ryhtynyt tarvittaviin toimiin maatalousyrittäjien tilanteen parantamiseksi eikä hallitus ole ollut valmis käyttämään kaikkia sen keinovalikoimassa olevia mahdollisuuksia maatalouden kriisin ratkaisemiseksi.” (EPA 7)

Puheen lopussa osoitetaan tukea epäluottamuslauseelle, jonka esittäjä puhuja on. Puhe eroaa kahdesta aiemmasta siinä, että se ottaa huomioon globaalin maailman vaikutuksen suomalaiseen huoltovarmuuteen ja turvallisuuteen. Lepän puheessa ei nosteta esille, miten huoltovarmuutta uhataan, mutta Östman tuo sen tässä esille, samoin kuin Mattila.

Östman tuo puheessaan esiin, miten suomalainen maatalous on osa suurempia vuorovaikutussuhteita maailmanmarkkinoiden ja kriisien kautta, minkä takia ei voida luottaa tuontiruaan saatavuuteen kaikissa tilanteissa. Östman vielä korostaa, että huoltovarmuuden takia tarvitsemme maaseutua ja maataloutta enemmän kuin aiemmin. Yleensäkin Östman korostaa puheessaan huoltovarmuutta enemmän kuin Leppä tai Mattila ja mainitsee vielä aseelliset konfliktit uhkana ruuantuotannolle.

Puheenvuoroihin vaikuttavat myös niiden taustat: Leppä ja Mattila istuivat tuolloin hallituksessa, joten heidän voi olettaa tukevan toistensa puheita. Östman oli taas oppositiossa ja esitti välikysymyksen, joka on jo tekona viljelijöiden puolella. Tästä tuleva asema on mielenkiintoinen, sillä historiallisesti keskusta on agraaripuolue ja perussuomalaisten edeltäjä, SMP oli myös vahvasti agraaripuolue (Keskusta 2015; Kivioja & Cantell 1970, 11-16). Välikysymys siis asettaa heidät kiusalliseen asemaan, jossa heidän hallitustaan syytetään riittämättömistä toimista maatalouden puolesta. Vihisen (2014, 279) mukaan myös edustajan oma viljelijätausta vaikuttaa heidän toimiinsa maatalouspolitiikan piirissä ja voi myös olettaa, että se näkyy puheissa. Lepän puheessa tämä ainakin näkyy maatalouden yksityiskohtien tuntemuksessa ja argumenteista maatalouden puolesta.

Moni turvallisuuteen viittaava sana eduskunnan keskustelussa on vain oikeutuksena muiden joukossa, josta esimerkkinä pääministeri Juha Sipilän (kesk) puheenvuoro:

”Teemme hallituksessa kaikkemme, että maatilayrittäjien luottamus tulevaisuuteen vahvistuu ja että ahdinkoon saadaan suunnanmuutos. Laadukas, puhdas ja lähellä tuotettu kotimainen ruoka on suomalaisten keskuudessa arvostettua. Ruuantuotanto on myös omavaraisuuden kannalta tärkeä asia ja turvallisuustekijä.” (EPA 19)

Tässä korostuu mainitsemisen paino, kun Sipilä toteaa, miten ruuantuotanto on myös turvallisuusasia, mutta ei rakenna argumentointiaan sen päälle. Muuten Sipilä korostaa työllisyyttä, ruokaa, ekologisia arvoja sekä viljelijän hätää.

Toinen samantapainen argumentti löytyy Arto Satosen (kok) puheesta: ”Jo huoltovarmuuden kannaltakin on välttämätöntä, että kotimainen perheviljelmiin perustuva maatalous Suomessa jatkossakin on kannattavaa.” (EPA 38) Satonen jatkaa korostamalla työllisyysvaikutuksia, eettisiä arvoja ja viljelijän auttamista, eli argumentit perustuvat samaan kuin Sipilälläkin. Näissä kahdessa puheenvuorossa turvallisuus on vahvasti vain maininta ja yksi argumentti muiden joukossa. Satonen esittää silti varsin objektiivisena asiana, että huoltovarmuuden kannalta on välttämätöntä ylläpitää suomalaista maataloutta. Tästä puheesta löytyy Schmittin esittämä tapa argumentoida oma näkemyksensä täysin objektiivisena, vaikka se ei niin välttämättä ole. (Schmitt 1932, 21.)

Hieman aiemmista eroava puheenvuoro on Sirkka-Liisa Anttilan (kesk) puhe:

”Ilmastonmuutos ja maapallon väestönkasvu haastavat ruuantuotannon aivan uudella tavalla. Se tarkoittaa käytännössä sitä, että myöskin meidän täällä pohjoisessa pitää pystyä pitämään yllä maataloustuotanto ja sen kannattavuus. Me olemme olosuhteiltamme tällä hetkellä vielä huonommassa asemassa, mutta ilmastonmuutos muuttanee 20 lähivuoden aikana tilannetta merkittävästi.” (EPA 29)

Tässä tuodaan samalla tavalla globaalia vastuuta esille mainitsemalla väestönkasvu ja viitataan sillä tulevaisuuteen ja maatalouden tärkeyteen. Toisaalta Anttila puhuu viljelijöiden asemasta ja maatalouden ylläpitämisestä ja toteaa vielä lopuksi ”Nyt pitää saada neuvotteluprosessi, jossa se tulos jaetaan niin, että siitä jää viljelijällekin oikeudenmukainen osuus” Tässä siis otettiin globaali konteksti esille, mutta keskityttiin ratkaisuihin kansallisiin asioihin.

Myös EP:ssä esiintyy ylläpitävää tyyliä, ja se suuntautuu eniten CAP:n tukemiseen. Tästä esimerkkinä Michel Dantinin European People’s Partyn (EPP) ryhmäpuheenvuoro:

“As far as our group is concerned, this report conveys an ambition for European agriculture. It was written following the raw material crises of 2007 and 2008 and following the farming crisis of 2009, which taught us that liberalism is not the solution for agriculture. Our agriculture is firstly intended to provide – to guarantee – food security for 450 million Europeans, but we must also take our place on solvent markets. It is clear that the conditions that have prevailed since the middle

of the 20th century have evolved, that techniques have evolved and must still evolve, that they must change, and that agricultural policy instruments must also evolve. Agriculture must be supported in this evolution.” (EP)

Puheessa tuodaan esille, miten ruuan tuottaminen on maatalouden merkittävin tehtävä. Sinällään se on lähellä Lepän ja Mattilan puheenvuoroja, joissa todetaan ruokaturvan ja ruuan arvostuksen olevan tärkeimpiä asioita maataloudessa ja puolustetaan viljelijöitä. Tässä on muistettava, että Dantin on ranskalainen, Ranska on suurimpia CAP:n hyötyjiä ja ranskalaisten retoriikassa tuetaan voimakkaasti uusmerkantilismia (Erjavec & Erjavec 2009, 220; Vihinen 2014, 272). Dantin tosin toteaa, että maatalous on velvollinen kehittymään ja muuttumaan, mikä erottaa puhetta hieman eduskunnan ylläpitävän tyylin puheista. Huomattavaa on maininta siitä, että tukipolitiikan tulee varmistaa yhteiskunnan vaatimukset maataloudelle ja Dantin korostaa, että CAP:n tulisi olla reilumpi kaikille, viljelijöiden ja valtioiden kesken. Dantinin oma puolue EPP kannattaa puolueohjelmassaan CAP:n rahoituksen kasvattamista (EPP, 2017, 13).

Puheen alussa oleva kommentti liberalismiin sopimattomuudesta maataloudelle on mielenkiintoinen. Vaikka Dantin tuo esille, miten maatalouden tulee kehittyä muiden alojen mukana, niin silti hän kritisoi liberaalia talouspolitiikkaa. Tämä sopii hyvin James Martinin ajatukseen siitä, että retoriikka voi paljastaa poliittisessa puheessa sen sisäisen epävarmuuden. Samoin poliittisessa puheessa voi toimia monta vastakkaista totuutta ja väittämää samaan aikaan. (Martin 2013, 5, 67-69.)

Seuraavana ylläpitävän tyylin mukaisesti argumentoi Alliance of Liberals and Democrats for Europe groupin (ALDE) ryhmäpuheenvuoron pitäjä Marit Paulsen:

“We need the common European agricultural policy. Let us forget any thoughts of renationalisation. We also need to realise that we live in a new era with very difficult issues that it is our duty to resolve. This, of course, includes finding food for nine billion people. At the same time, there are also the enormous challenges we face with regard to the climate, and in respect of making the natural cycles work. Let us not see agriculture as an environmental villain and environmental problem. Agriculture and forestry hold the fundamental solutions to our huge problems.” (EP)

Tässä sävy on varsin samanlainen, mutta painotuksessa korostuu globaalivastuu, kun ruokittava on kaikki maailman ihmiset. Samalla tuodaan esiin suuret haasteet ilmastonmuutoksen kanssa, ja että maatalouden ei tule olla ristiriidassa ympäristöarvojen kanssa. Ero Dantiniin on, että korostetaan maatalouden merkitystä suuremmassa mittakaavassa, eikä vain Euroopan tasolla. Huomiota herättää

myös yhdeksän miljardin ihmisen ruokkiminen, mikä ei vastaa vuoden 2010 väestölukua, vaan Paulsen varmaan tarkoitti vuoden 2050 ennustetta. (United Nations 2017.)

Puheen tyyli on varsin eurooppalaista yhteishenkeä hakeva – varsinkin kun Paulsen toteaa, että CAP:n uudelleenkansallistaminen pitäisi unohtaa tyystin. Paulsenin argumentti hakee kompromissia siitä, että maatalouden tulisi tehdä muutoksia ympäristön suhteen mutta sitä tarvitaan laajoissa määrin tuottamaan ruokaa. Paulsen korostaa, että ratkaisut ovat maataloudessa ja metsätaloudessa itsessään. Turvallisuuden rooli puheessa on tuoda vakavuutta argumentointiin, kun luodaan kuva ruuan hankkimisesta jopa yhdeksälle miljardille ihmiselle.

Seuraava puheenvuoro on European Conservatives and Reformists (ECR) ryhmänpuheenvuoro, puhujana James Nicholson:

“While I and my group will be voting in favour of this report, I wish to make it clear that there are some parts which we do not agree with. Certainly, maintaining the second pillar structure is crucial and will prove to be central to the long-term success of the CAP.

However, on balance I believe it to be a good starting point for a comprehensive debate on the issue and shows that the Committee can work together. We have a major responsibility as a Parliament to ensure that any future reform ensures that agriculture as an industry can compete and can survive in the future. The CAP has seen vast changes, and we must ensure that it is fit for purpose in the 21st century. We must remember that the CAP is not just for farmers: it provides us with a safe and secure food supply and wide-ranging public goods and environmental benefits. In order to achieve these goals I feel that the budget must be at least maintained, and I want to thank the rapporteur for a very good report and his cooperation.” (EP.)

Nicholson edustaa EU-kriittistä puoluetta ja hänellä on viljelijätausta. Nicholson ottaa etäisyyttä raporttiin ja aluksi kritisoi sitä, mutta korostaa yhteistyötä maataloudessa. Nicholson korostaa myös, että maatalouden tulee uudistua kilpaillakseen tulevaisuudessa. Puhe vastaa varsin uusmerkantilistista näkemystä, kun hän puhuu pelkästään maatalouden tuotannosta ja sen tehtävästä ruuantuottajana. Toki hän myös mainitsee, että CAP:n toinen eettisistä asioista vastaava pilari on tärkeä.

Progressive Alliance of Socialists and Democratsin (S&D) ryhmäpuheenvuoron pitänyt puolalainen Wojciech Michał Olejniczak argumentoi varsin samantyyppistä näkökulmaa maatalouden rooliin kuin moni eduskunnan puhuja: “None of us is in any doubt that the CAP should help ensure food security over the next few decades, providing good and healthy food while maintaining biodiversity and protecting the environment.” (EPA EP) Olejniczak korostaa puheessaan maatalouden työllistäviä

vaikutuksia, yhteistyötä ja viljelijöiden roolia ja työtä. Ruokaturva toimii tyypilliseen tapaan: se aloittaa puheen ja luo painoa ruuan kautta maataloudelle ja viljelijöiden työlle.

Hieman enemmän muutakin kuin tuotantoarvoja puoltaa irlantilaisen Liam Aylwardin puhe (ALDE):

“- it is essential that the EU maintains a strong and properly resourced agricultural policy that will deliver for farmers, rural communities and society and will ensure food security.

European citizens benefit significantly from agriculture in the form of food security, protection of the environment, combating climate change, sustaining rural communities and supporting farming families.

For the CAP to continue delivering for European citizens and to meet their demands, it needs to be strongly supported, and that of course means a strong budget.

Lastly, European farmers produce food to the highest quality and standards. All imports to the EU must be guaranteed to be produced to the same quality and standard as EU products.” (EP)

Aylward on irlantilainen, ja Irlannin omassa kansallisessa keskustelussa korostuvat maaseudun merkitys ja perheviljely (Vihinen 1998, 227-229). Samalla voi puheenvuoroa katsoessa pitää mielessä, että Irlanti oli esimerkiksi vuonna 2010 suurin nettotuen saaja yhteisen maatalouspolitiikan piirissä (Laurila 2013, 119). Puheenvuorossa korostuu vahva tuki maatalouspolitiikan jatkamiselle, jota tuetaan ruuan arvostuksella ja ruokaturvalla. Puheen sävy linkittyy myös turvallisuuteen ja viljelijöiden suhteeseen Euroopan kansalaisiin. Aylward toteaa moneen kertaan, miten maatalouden hyöty tulee kansalaisille ja miten sen kautta ja ruokaturvan turvaamisen takia maatalouden tuki tulisi säilyttää vahvalla budjetilla. Täten se on vallitsevaa tilaa ylläpitävää puhetta, kun turvallisuuden painotuksella varmistetaan tukipolitiikan jatko.

Seuraavaksi romanialaisen mepin Vasilica Viorica Dăncilă (S&D) puhe:

“In a globalised world the European Union, with its Community market, must take uniform action in order to guarantee the security of food supply and promote renewable resources. It must also combat climate change and step up its research efforts in order to make the best use of the opportunities that research can offer.

The CAP must offer prospects and a stable framework, which will encourage the development of agricultural production through increasing productivity and competitiveness, as well as ensure that the market operates properly, thereby guaranteeing strategic supply independence in all the key production sectors.” (EP)

Puheessa korostuu globaali vastuu, joka on noussut esille muissakin EP:n puheissa sekä moni muu asia, kuten ekologisuus, kilpailullisuus ja CAP:n tukeminen. Puhujan oma maa, Romania on suuri CAP:in nettotuen saaja (Laurila 2012, 119).

Maataloutta puolusti myös ranskalainen meppi Marc Tarabella (S&D): ”New public mechanisms for regulating agricultural production will have to be established to ensure the food security of consumers. We are in favour of a strong CAP that has the budget it needs to achieve its objectives.” (EP)

Tarabellan kritisoi puheessaan vapaakauppaa maataloudessa ja haluaa vahvistaa sekä oikeudenmukaistaa CAP:ia. Tarabella nostaa turvallisuuden kerran esille ja viittaa, miten ruokaturvan saavuttamiseksi tarvitaan uusia julkisia mekanismeja.

Seuraava puheenvuoro on toisen ranskalaisen mepin, Stéphane Le Follin (S&D)

“What is the aim here? To make people realise that, in today’s world, agriculture, food and the environment are challenges for the whole of Europe. That is the aim. What do we mean by that? Rejecting the renationalisation of the CAP and increasing cofinancing, that is the first point. Maintaining an agricultural budget that is a match for these challenges and this major issue of food security, that is the second point. Ensuring that agriculture can provide the public goods demanded by society, that is the third element. The fourth element is regulating and preventing market volatility, which I believe is essential.” (EP)

Lopuksi Le Foll korostaa CAP:n nykyisen rakenteen ja vahvan budjetin ylläpitoa. Foll myös varoittaa, että ei pidä mennä liikaa pois päin CAP:n ensimmäisestä tukipilarista, eli suorasta tuesta kohti maatalouden kehittämistä. Tämä on vetoaminen nykyisen tilanteen ylläpitoon ja maatalouden muutoksien vastustamiseen. Lopuksi hän vielä vetoaa Euroopan yhtenäisyyteen CAP:n säilyttämiseksi nykyisellään. Ristiriitaista on CAP:n toisen pilarin kritisointi, kun Le Foll samalla korostaa ympäristön haasteisiin vastaamista.

Vakautta edustava ylläpitävä tyyli on tasapainottelua maatalouden säilyttämisen ja tulevaisuuden haasteiden kanssa. Samoin globaalin vastuun rooli oli joissain puheissa selvästi esillä, ja sen ei nähty olevan ristiriidassa viljelijöiden aseman kanssa. Huoltovarmuuden korostaminen on maatalouden itsensä puolustamisessa hyvin paljon toistuva topos.

4.3 ”Maataloustuotanto on jokaisen itsenäisen valtion välttämätön elinehto”

Toisessa tyyppiluokassa argumentoidaan maatalouden turvallisuuden yhteenliittymästä kansalliseen turvallisuuteen ja painotetaan huoltovarmuutta vahvemmin. Eduskunnassa tässä tyyliissä korostuu kansallinen ja nationalistinen retoriikkaa. EP:ssä turvallisuuden korostukset näkyvät ruokaturvan

erityistä tärkeyttä painottavassa puheessa. Eduskunnan keskustelusta tätä tyyliä edustaa esimerkiksi Sampo Terhon puhe (ps):

”On ollut iloista ja lohdullista tässä keskustelussa kuulla, että huoli suomalaisesta maataloudesta on meille kaikille yhteinen. Maataloustuotanto on jokaisen itsenäisen valtion välttämätön elinehto. Ei ole todellista itsenäisyyttä ilman omaa maataloutta, omaa kotimaista ruokaa. On varmasti aivan selvää, että tämä maatalousyrittäjän arvostus kulkee täällä läpi yli kaikkien puoluerajojen ja oppositio—hallitus-rajojen.” (EPA 24)

Tämä on ainoa kerta keskustelussa, kun argumentoidaan valtion itsenäisyyden olevan riippuvainen maataloudesta, ja erotus muihin puheisiin on, että Terho ei mainitse ruokaa puheessa. Nationalismin ja maatalouden suhde tulee muissakin eduskunnan puheissa esille, mutta ei näin selvästi, kun Terho asettaa maatalouden alisteiseksi itsenäiselle valtiolle ja määrittää sen tehtävän siinä.

Terhon kanssa varsin samanlainen puhe on Laura Huhtasaarelta (ps): “Maatalouden merkitys on Suomelle suuri. Mikä on sellainen maa, joka ei pysty ruokkimaan kansaansa? Me emme voi jättäytyä muiden armoille, kun kyseessä on huoltovarmuus ruuan suhteen.” (EPA 48). Puheen sävy on vielä voimakkaamman nationalistinen, kun käytetään syylistämistä nälänhädästä.

Huhtasaari viittaa puheessaan, että hypoteettisen kriisin sattuessa Suomea uhkasi nälänhätä. Jaottelu tehdään selväksi sanoilla ”me” ja ”muiden armoille” – me on tässä tapauksessa Suomi ja suomalaiset, muut voisi viitata Euroopan yhteisöön tai yksinkertaisesti muihin maihin. Terhon puheessa jako muihin on erilainen, kun korostetaan maataloutta itsenäisen valtion elinehtona. Nämä kaksi puheenvuoroa olivat vastauspuheenvuoroja ja siksi lyhyitä. Puheet eroavat aiemmasta perussuomalaisen Pirkko Mattilan ryhmäpuheenvuorosta, jossa ruuan kotimaisuus ja viljelijöiden arvostus on enemmän esillä. Maatalouden tukeminen pelottelemalla ruuan loppumisesta myös EU:n maatalouspolitiikan asiakirjoista löytyvä konventio (Erjavec ym. 2015, 60).

Hanna Sarkkinen (vas) ryhmäpuheenvuoro viittaa varsin suoraan nälänhätään metaforaa käyttäen: ”Ilman maataloutta olemme mahdollisen kriisin tullen pulassa, sillä männynkävyillä ei vatsaa täytetä.” (EPA 15.) Sarkkisen puheenvuoro on mielenkiintoinen, sillä siinä toistuvat yleiset eduskunnassa käytetyt teemat, kuten viljelijöiden työn ja arvostuksen korostaminen, kotimaisen ruuan korostaminen ja kriisipuhe. Sarkkisen puheen muissakin kohdissa on erityistä kansallista korostusta ruuan kautta. Näin on esimerkiksi hänen viitatessaan siihen, miten suomalainen ruoka on puhujalle mieleisempää ja miten alkuperämaan merkintöjä tulisi tarkentaa. Toinen mielenkiintoinen kohta Sarkkisen puheessa on, miten: ”Tämä kriisi koskettaa välillisesti meitä kaikkia” (EPA 15.)

Sarkkinen kritisoi hallitusta useaan otteeseen riittämättömistä toimista ja kannattaa useitakin kriisipaketteja, mutta ei halua nostaa maatalouden tukia, vaan ehdottaa muita keinoja viljelijän tueksi.

Sarkkisen puhe on maatalouden nykyistä tilaa kritisoiva, mutta käyttää turvallisuutta ja puhuu ruuan kansallisesta korotuksesta samalla tavalla kuin maatalouden tilasta eri mieltä olevat, kuten Jari Leppä.

Seuraava puheenvuoro on Ritva Elomaalta (ps):

”Elinvoimainen maatalous varmistaa Suomen korkean omavaraisuusasteen. Maailmanlaajuiseen elintarviketuotantoon kohdistuvan kriisin sattuessa Suomi kykenisi edelleen ruokkimaan oman väestönsä. Omavaraisuusaste on siis syytä säilyttää korkeana. Ilman maataloustukia kuluttaisimme huomattavasti enemmän EU:n ulkopuolelta tuotavaa ruokaa, jonka puhtaudesta ja ympäristöystävällisistä ja eettisistä tuotantotavasta emme voisi mennä takuuseen.” (EPA 50-51)

Puheenvuoro on pitkä, ja sen lähtöasetelma on maatalouden arvostuksessa ja sen merkityksen korostuksessa. Elomaa korostaa myös kotimaista ruokaa sekä sen puhtauden merkittävyyttä. Tässä kansallinen retoriikka yhdistyy turvallisuuspuheeseen ja tästä löytyy myös oletus, että kriisin sattuessa Suomi jäisi ”yksin”.

Lea Mäkipää (ps) yhdistää puheenvuorossaan ruuantuotannon huoltovarmuuteen:

”Kriisivalmius ja huoltovarmuus edellyttävät panostuksia varmuusvarastointiin. Suomella on runsaasti vahvuuksia, jotka auttavat ylläpitämään kansallista huoltovarmuuttamme. Tämä on tärkeä motiivi sille, että me tuemme kaikin tavoin suomalaista ruuantuotantoa.” (EPA 55)

Tämä on varsin suora argumentti siihen suuntaan, että emme voi vähentää ruuantuotantoa, koska se uhkaa huoltovarmuutta. Myös huomattavaa on kansallisen huoltovarmuuden korostaminen, jonka kautta oikeutetaan ”kaikin tavoin” suomalaisen ruuantuotannon tukeminen.

Toinen samaan tapaan ruuantuotannon yhdistämistä huoltovarmuuteen argumentoiva kohta on Timo Korhosen puheessa (kesk): ”Ja harvalle — no, toki heitäkin näyttää olevan — tarvitsee perustella sitä, mikä merkitys kotimaisella ruuantuotannolla on Suomen huoltovarmuudelle.” (EPA 65) Tässä yhdistyy varsin hyvin moni asia maatalouskeskustelusta, ensinnäkin siinä jaotellaan me ja he. Me ovat tässä tilanteessa olettaen ne, jotka puolustavat voimakkaasti maataloutta vedoten ruuan riittävyteen. He ovat oletettavasti niitä, jotka kyseenalaistavat vallitsevan tilanteen maatalouden tukemisessa. Huoltovarmuus ei tule uudestaan esille puheessa, vaan Korhonen keskittyy käsittelemään maatalouden tilan ja kriisin taloudellisia puolia. Korhonen korostaa omavaraisuutta vielä toteamalla, että maatalous on tehokkain toimiala vaihtotaseen vahvistamiseen.

Myös Maria Tolppanen (ps) argumentoi puheenvuorossaan omavaraisuuden puolesta:

”Huoltovarmuus on jokaiselle maalle tärkeä, niin myös meille. Tällä hetkellä emme kuitenkaan voi olla varmoja siitä, että meidän huoltovarmuus ruuan osalta tulee säilymään. Jo tällä hetkellä Suomeen tuodaan konttikaupalla keskieuropalaista

ruista ja tuodaan myöskin valmiiksi leivottuja taikinoita, joita meille myydään sitten tuoreena leipänä.” (EPA 71)

Puheessa nousee esille tässä tyyliässä korostuva epäluottamus muihin maihin ruuan toimituksen suhteen, mikä on varsin samanlaista kuin muillakin perussuomalaisten ehdokkailla. Tolppanen määrittää, että huoltovarmuus on epävarmaa, koska Suomeen tuodaan paljon ruokaa ja sen tuonti voi loppua.

Perinteisempää maatalouden puolustamista ruokaturvan kautta tuli esille Elsi Kataisen (kesk) puheenvuorossa:

”Opposition välikysymys osuu oikeaan siinä, että maatalouden ahdinko on todellinen ja suomalaisen ruuantuotannon turvaamiseksi tarvitaan välittömiä ja myös pitkävaikutteisempia toimia. [--]

Kaiken kaikkiaan suomalainen maatalous ja huoltovarmuus sitä kautta on myöskin turvallisuuskysymys. Ruoka on asia, jossa pitää pystyä varautumaan pahimpiinkin kriiseihin, jotka jättäisivät kunkin maan omavaraisuutensa varaan. Tästä näkökulmasta on ilman muuta selvää, että ruuantuotantoon liittyvää huippuosaamista ei Suomessa ole varaa menettää. Olisimme tuontielintarvikkeisiin nojautuvana kansana aivan liian haavoittuvaisia, jos jokin merkittävä kansainvälinen kriisi iski.” (EPA 43-44)

Kataisella on viljelijätaustaa, ja ero esimerkiksi Jari Lepän puheeseen on turvallisuuden voimakkaampi painottaminen argumentin vahvistamiseksi. Puheessa tulee selkeästi esille voimakas turvallisuuteen vetoaminen ja samantyylinen pelottelu kuin perussuomalaisten Terhon ja Huhtasaaren puheissa. Kriisillä pelottelun puhe on omalaatuinen keskustapuolueen puhujissa, sillä muissa puolueen puheissa ei nosteta esiin mahdollista kriisiä ja Suomen jäämistä ruuantuotannon suhteen oman onnensa nojaan näin voimakkaasti. Korhosen ja Kataisen puheenvuorot erosivat muista keskustapuolueen edustajien puheista, jotka laitoin ylläpitävän tyylin alle. Eroavuus tulee näiden kahden puheen kohdalla siitä, että vedotaan selvemmin turvallisuuteen ja mahdolliseen kriisiin. Varsinkin Kataisen puheessa painotus vaarasta jäädä muiden maiden varaan ruuassa on vahva vetoamus turvallisuudesta.

Selkeimpiä vetoamuksia EP:ssä turvallisuuteen on Alyn Smithin (VERTS/ALE) puheenvuoro:

“I particularly like the very clear reference in the report that food production is the primary purpose of the common agricultural policy. Everything else is very worthy, very desirable, but secondary. We must be clear in our own minds that food security is an integral part of our European national security and the primary public benefit of the CAP which is worth paying for in its own right.” (EPA EP)

Puheenvuoro on siitä poikkeava, että siinä mainitaan ainoan kerran EP:n keskustelun aikana ruokaturvan yhteys kansalliseen turvallisuuteen. Puheesta löytyy korostus siitä, miten kaikki muu

maataloudessa on ihan hyvää, ihan arvokasta, mutta ruokatuotanto on ehdottomasti tärkein. Smithin kehoitus, että meillä tulee olla selkeänä mielessä ruokaturvan tärkeys kansallisessa turvallisuudessa, asettaa ruokaturvan hyvin keskeiseksi osaksi argumenttia. Smithin korostus ruuantuotannon tärkeydestä on luonteeltaan hieman pelottelevaa, sillä vain pitämällä katse siinä, että maatalouden tärkein tehtävä on taata ruokaturva ja tuotanto, voidaan välttyä pahimmalta tilanteelta, eli nälänhädältä. Argumentissa korostuu välttämättömyys ja eräänlainen halu ohjata keskustelu pois maatalouden vallitsevan tilanteen kyseenalaistamisesta turvallisuutta korostamalla.

Toinen Smithin puheen kaltainen muistutus ruokaturvan tärkeydestä, on romanialaisen mepin Esther Herranz Garcían puhe (PPE):

“In the upcoming reform of the CAP, we are gambling with the viability of a sector that not only provides intangible goods and services, such as care for the environment, but must also guarantee the supply of food to the European public. We have witnessed distressing shortage situations in the past, which is why the European Parliament should make security of supply based on EU production the main objective of the next reform, without leaving aside other contributions, such as the fight against climate change.” (EP)

Puheenvuorossa painotetaan, mikä on kortilla, jos tuotannosta supistetaan. Garcia korostaa, että maatalouden muutkin arvot ovat tärkeitä, mutta ruokaturva on tärkein. Mielenkiintoista tässä puheenvuorossa on viittaus menneisyyteen, jolloin on ollut merkittäviä ruokapula-aikoja. Tähän linkittyvät pelot nälästä maailmansotien aikana, jotka väitettävästi vaikuttivat pitkään ruokaturvakeskusteluun (Zahrnt 2011, 4).

Turvallisuuspuheesta yleisesti voi siis havaita eroja näiden kahden välillä: eduskunnassa korostetaan kansallista omavaraisuutta ja huoltovarmuutta, kun taas EP:ssä puhutaan EU-tasolla ruokaturvasta ja ruuan tuottamisesta eurooppalaisille. Eduskunnassa kriisin uhka ja turvallisuus on huomattavasti enemmän esillä kuin EP:ssä. Turvallisuuden ja omavaraisuuden korostus – sekä jako meihin ja muihin – korreloi monissa puheissa maatalouden ehdottomamman puolustamisen kanssa. Timo Korhosen puheessa tämä tuli hyvin esiin, kun hän esitti, miten oppositiolle piti perustella ruuantuotannon merkitystä huoltovarmuudelle. Tässä näkyy Schmitin ajatus siitä, miten vastapuolen voi osoittaa olevan epäilyttävä verrattuna omaan argumenttiin (Schmitt 1932, 26).

4.4 ”Huoltovarmuuskaan ei toimi, ellei maatalous viherry”

Kolmantena tyyppiluokkana on uudistava puhe, joka tulee eduskunnassa esille puolueena selkeimmin vihreiden suunnalta ja siinä tuodaan esille vaihtoehtoja maatalouden kehitykselle ja nykyiselle rakenteelle. EP:ssä taas kyseenalaistetaan CAP:n mallia ja rakennetta.

Moni maatalouden ylläpitävää linjaa kyseenalaistava argumentti tulee esille Hanna Halmeenpään (vihr) ryhmäpuheenpuhevuorossa:

”Huomattavista omavaraisuusasteista huolimatta kotimaisten maataloustuotteiden tarjonta ei kaikilta osin vastaa kysyntää., - Maataloustuottajille tulee mahdollistaa laaja valikoima elinkeinonsa pohjaksi. Ekosysteemipalvelut, uusiutuvan energian, kuten biokaasun, tuotanto ja pyrkimys kohti ravinne- ja energiaomavaraista maataloutta ovat tämän päivän visioita, lähitulevaisuuden ja maatalouden kannattavuuden välttämättömyyksiä. Ruuantuotannon merkittävä väheneminen kotimaassa olisi huomattava haitta myös huoltovarmuuden kannalta. Huoltovarmuuskaan ei toimi, ellei maatalous viherry ja pyri eroon muun muassa öljyriippuvuudesta” (EPA 14)

Tässä tulee esille huomio viherryttämisestä¹, joka on yksi CAP:n tavoitteita. Halmeenpää tuo esiin sitä kautta keskustelussa harvemmin mainitun asian huoltovarmuudesta: ilman öljyä maatalous ei tuota tarpeeksi ruokaa (ks. Pulsa, 2017; Rautavirta & Ahlström 2012, 97). Puheessa tuodaan ekologiset arvot ja huoltovarmuus yhteen ja luodaan niillä oikeutusta kohti vihreämpää maatalouspolitiikkaa. Puhe on sisällöltään erilainen aiemmista eduskunnan puheista, koska siinä osoitetaan maataloudella olevan velvollisuuksia. Maatalous ei ole siten vain uhri tai välttämättömyys, jota ei voi kyseenalaistaa turvallisuuden nimissä. Halmeenpää osoittaa samoja ongelmia kuin moni keskustapuolueen edustaja, mutta tuo niihin erilaisen ja uudistushaluisen ratkaisun. Turvallisuutta käytetään perusteena hieman eri tavalla – sillä luodaan painoarvoa ruuantuotantoon ja sen jälkeen osoitetaan, ettei se toimi ilman viherryttävää politiikkaa.

Muut uudistushaluiset puheet eduskunnassa eivät vetoa huoltovarmuuteen tai ruokaturvaan, vaan ainoastaan Halmeenpään puhe. Suurin osa näistä puheista keskittyy kasvis- ja luomuruuan korostamiseen ja eläinten hyvinvointiin. Ainoa toinen kerta, kun puhutaan uudistuksesta ja huoltovarmuudesta, on Touko Aallon puheessa: ”Voitaisiinko myös Suomessa ajatella, että syöttötariffi ulotetaan myös pienimuotoisimman energiantuotannon tukemiseen? Tämä tukisi energian kotimarkkinoiden kehitystä ja parantaisi huoltovarmuutta.” (EPA 29) Tässäkin huoltovarmuus toimii oikeutuksena ja painotuksena esitetyille ehdotukselle.

¹ Viherryttäminen tarkoittaa ympäristöystävällisempää maataloutta, joka ottaa huomioon luonnon monimuotoisuuden esimerkiksi viljelylajien monipuolistamisella (EU commission 2017).

Mielenkiintoinen puheenvuoro CAP:ia kritisoivalta puolelta on European United Left–Nordic Green Leftin (GUE/NGL) ryhmäpuheenvuoron pitäjä, portugalilainen Joao Ferreira. Ferreira korostaa aluksi, miten CAP:n liberaali kehitys on epäoikeudenmukainen maiden välillä:

“Previous CAP reforms have led to the liberalisation of agricultural markets. They have given rise to profound injustices in the distribution of aid – between countries, products and producers. They have destroyed regulatory instruments for production, such as quotas and production rights, along with mechanisms for intervention and market regulation. They have subjected agriculture to the WTO’s rules, whereby it has been used as a bargaining chip for other interests.” (EP)

Ferreira korostaa, miten CAP:n liberaalit reformit ovat huonoja ja tehneet paljon haittaa maataloudelle. Ferreira käyttää loput puheestaan samantyyllisesti:

“The result is plain to see: the unprecedented abandonment of production by millions of small and medium-sized farming enterprises, income insecurity and increasing price volatility, and the exacerbation of food dependence in countless countries and regions.

All this calls for a profound change in the CAP that will guarantee food security and sovereignty, giving priority to the need for countries and regions to develop production to meet their needs, , -and to provide farmers with a level of income that will ensure the continuity of production and regular food supplies.” (EP)

Puhe eroaa merkittävästi aiemmista EP:n puheenvuoroista: sen tyyli ei ole sovitteleva tai yhteistyötä hakeva vaan argumentoi, että CAP:ia tulee muuttaa. Huoltovarmuuden rooli on tässä keskeinen – se nostetaan kolme kertaa puheen aikana esille. CAP:n, eli maatalouden tulisi turvata ruokaturva, jonka jälkeen mainitaan muut tuotannolliset ja ekologiset kysymykset, mutta ruuantuotanto painottuu selkeästi eniten. Tästä löytyy yhtymäkohta siihen, että puhutaan enemmän viljelijöiden suuntaan, kun painotetaan ruuantuotantoa ja ruokaturvaa. Lisäksi Ferreira on portugalilainen ja kommunistipuolueen jäsen. Tätä kautta voi pohtia, että hän vastustaa uusliberaalia maatalouspolitiikkaa, koska haluaa tukea ja painottaa pieniä ja keskisuuria viljelijöitä.

Ferreira on yksi kolmesta portugalilaisesta puhujasta keskustelussa, ja jokainen heistä korosti puheessaan viljelijöiden asemaa. Maanviljelijöiden tulotaso ja asema on Portugalissa varsin heikko suhteellisesti EU:ssa ja ainakin Ferreiran osalta voi nähdä yhtymää siitä, miksi hän puolustaa voimakkaasti viljelijöitä. Maataloussektori on myös tärkeä osa Portugalin taloutta ja kulttuuria (Ventura-Lucas ym. 2015, 40-41, 46).

Ranskalainen meppi Jose Boven (Verts/ALE) kritisoi myös CAP:ia: “The evidence is that, today, Europe is a net importer of agricultural raw materials. We must have an ambitious agricultural and food policy so that we can ensure that our citizens’ food needs are met.” (EPA EP) Puheenvuoron korostukset ovat varsin tyypillisiä keskustelulle, mutta johtopäätöksenä Bove kritisoi CAP:n nykyistä

rakennetta epäreiluksi ja vaatii taloudellisesta, sosiaalisesta ja ekologisesta muutosta. Hän korostaa maatalouden muitakin puolia kuin vain tuotannon ylläpitoa ruokaturvan takia.

Mahdollisesti eniten eroava puheenvuoro koko keskustelussa tulee romanialaiselta Mepiltä, Cristian Silviu Buşoilta (ALDE):

”Adapting the CAP to the new social and economic realities is a necessary step. I totally concur with the need to guarantee security of food supply. However, to what point do we want to be independent and how willing are we to pay more for this? Until now, the CAP has kept prices high for foods which are cheaper in other countries. The EU cannot promote free trade while protecting its own agricultural market. Solutions need to be found which will allow the EU to enforce proper global quality standards so that the discrepancy between prices for agricultural products in the various countries can be narrowed.” (EP)

Tässä ainoan kerran kyseenalaistetaan hieman ruuantuotannon pitäminen unionin sisällä ja avataan mahdollisuutta globaalille vapaalle kaupalle maataloustuotteissa. Busoili ei tarjoa mitään ratkaisua tai reformia, vaan kyseenalaistaa CAP:n järkevyyden. Tästä voisi pohtia, puolustaako Busoili näin oman maansa maatalousvientiä. Maatalousvienti on suhteellisesti merkittävää Romanian ja esimerkiksi suuri osa maan vehnästä menee EU:n ulkopuolelle (OECD 2016). Mielenkiintoista puheessa on ruokaturvan kyseenalaistaminen vapaakaupan kautta, jonka painotusta voi ainakin osittain selittää kansallisen edun kautta.

Turvallisuuden painottaminen on toistuva topos keskustelussa ja selkeästi yksimielinen asia molemmissa parlamenteissa – vain yhdessä puheessa kyseenalaistettiin huoltovarmuuden säilyttäminen ylläpitämällä tuotantoa. Ruuantuotannon turvaaminen on pakollista, mutta sen mahdollistavan tuotannon tavat ovat väittelyn alla. Vaikka argumenttien sisällöt ovat erilaisia, vetoaminen kriisiin, ruokaturvaan ja huoltovarmuuteen pysyy samana. Eduskunnassa näkemykset maatalouden tuotannon säilyttämisestä olivat hieman eriäviä siinä, missä määrin painotettiin viljelijän omaa vastuuta.

Parhaiten ymmärrystä turvallisuuden painottamisesta antaa Juha Vuoren (2005, 48) huomio siitä, että turvallisuuden käyttö poliittisessa retoriikassa on erinomainen keino sen ominaisuuksien vuoksi. Turvallisuuden painottamisella tai *turvallistamisella* voi saada tehokkaasti yleisöä ehdotettujen toimien taakse. Samoin sillä annetaan kuva tuloksellisesta politiikasta, kun saadaan vakuutettua, että nämä toimenpiteet lisäävät turvallisuutta. Vuoren mukaan olemassaolon takaaminen on turvallisuuden tärkein tehtävä, sillä aina tulee uusia uhkia, jotka uhkaavat olemista. Nimenomaan tämä on hyvin maatalouden turvallisuuspuheeseen sopiva ajatus, sillä huoltovarmuuden takaamisella turvataan oleminen. Maatalous olemassaolon jatkuvuuden suojaajana näkyy molempien

parlamenttien keskusteluissa, erityisesti kun puhujat painottivat, että jos tuotantoa ajetaan alas, voi ruoka loppua.

Keskusteluista voi havaita yhtymää turvallisuuden painotusasteella puhujan suhtautumiseen maatalouteen ja viljelijöihin. Usein turvallisuuden tai uhkakuvan käyttö oli yhteydessä maatalouden ehdottomaan puolustamiseen – eli mitä enemmän turvallisuutta painotettiin, sitä enemmän oltiin valmiita toimimaan maatalouden ja viljelijöiden puolesta. Jaottelemani puheiden tyyliä havainnollistavat tätä.

5 Maatalouden vaikutukset

Käsittelen tässä kappaleessa puheiden kohtia, joissa tuodaan esiin maatalouden eri vaikutuksia. Näistä eniten olivat esillä maatalouden vaikutukset ympäristöön, eläimiin, ruokaan ja maaseutuun. Näistä neljästä käsittelen kaikkia paitsi maaseutua. Perusteena tälle on tutkielman kohdentaminen, koska keskitän tutkimukseni koskemaan maatalouspolitiikkaa enkä maaseutupolitiikkaa. Maaseutu esiintyy kuitenkin puheissa ja sivuan sitä myös analyysissäni. Nämä jaotellut teemat ovat siis puheissa esiintyviä topoksia, jotka toistuvat. Eri teemojen kautta voi helpommin jäsentää keskustelua, varsinkin kun keskustelun yleinen linja maatalouden tuotannon tukemisesta on niin yksimielinen.

Johdantona tähän kappaleeseen on lyhyt johdatus maatalouden monivaikutteisuuden teoriaan, koska moni keskustelija toi esille maatalouden monivaikutteisuuteen liittyviä asioita. Vihreiden kansanedustaja Hanna Halmeenpää tiivistää tämän osuvasti välikysymyskeskustelun aikana: ”Maatalous on yritystoiminnan erityisala, jossa sekä ihmisten, ympäristön että eläinten hyvinvointi on keskeistä.” (EPA 13.)

5.1 Monivaikutteinen maatalous

Maatalouden monivaikutteisuus viittaa niihin muihin vaikutuksiin, joita maatalous tuottaa taloudellisen tuotantonsa lisäksi. Termiä on ensimmäisenä käyttänyt Euroopan unionin maatalousvirasto vuonna 1993. Tarkoituksena oli tällöin antaa oikeudellinen termi, jolla voitiin harmonisoida maatalouden lainsäädäntöä Euroopan eri maissa ja antaa käsite kestävämmälle maataloudelle. Monivaikutteisuuden sanoma on, että maatalous kantaa vastuuta myös laajemmista yhteiskunnallisista kysymyksistä kuin vain elintarviketeollisuuteen liittyvistä asioista. Alkuperäisessä monivaikutteisuuden määrittelyssä maaseudulla ja maataloudella on kolme tehtävää: taloudellinen, sosiaalinen ja ympäristöllinen. (Losch 340, 2004.)

Myös muut toimijat, kuten FAO ja OECD, ovat määrittäneet, että maataloudella on monia erilaisia funktioita (FAO 1999, 2; OECD 2001, 11). OECD:n vuoden 1998 raportissa *Multifunctionality - Towards an analytical framework* monivaikutteisuuden termin määrittelyn tärkein peruste oli luoda viitekehys maatalouden monille rooleille (OECD 2001, 13). Monivaikutteisuuteen kuuluvia asioita, kuten ekologisia haasteita, maaseudun kulttuurista arvoa, ruokaturvan ylläpitoa ja eläinten hyvinvoinnista huolehtimista käsiteltiin aiemmin erillisinä maataloudesta. Termin avulla nämä asiat haluttiin asettaa selkeämmin osaksi maataloutta. (Romstand ym. 2000, 2.)

Käsite on tärkeä osa maatalouden akateemista debattia, ja monet instituutiot ovat määrittäneet sen myös itse ja asettaneet sille erilaisia merkityksiä ja arvoja. Tämän takia on vaikeaa löytää tarkkaa määritelmää monivaikutteisuukselle. Monivaikutteisyyden arvojen vaikutuksen voi nähdä siinä, miten Euroopan unioni pitää yllä CAP:ia ja tukee maatalouden tuotantoa korkeilla tuilla. Niska ym. (2012, 454) mukaan EU suojelee maatiloja vapaakaupalta nimenomaan vetoamalla maatalouden monivaikutteisuuteen. Maataloutta ei voi päästää vapaiden markkinoiden armoille, koska sillä on yhteiskunnassa muitakin kuin vain taloudellisia vaikutuksia.

Maatalouden monivaikutteisyyden diskurssin tutkimuksessa on otettu huomioon, että sen tärkein tarkoitus on oikeuttaa viljelijän rahallinen tuki. Ympäristön ja eläinten oikeuksien arvot jäävät painotuksessa usein tuotannon ja kilpailun varjoon. Karmen Erjavec ja Emil Erjavec (2009, 224) huomauttavat, että maatalouskomissaarin puheissa korostetaan monivaikutteisen maatalouden arvoja ja maaseudun romantiikkaa, mutta samalla näillä oikeutetaan valtion tukea viljelijöille. Maatalouden monivaikutteisuuden voi nähdä puolustavana argumenttina maatalouden säilyttämiselle yritystoiminnan erityisalana, johon liittyvät lähtemättömästi kulttuuri, maaseutu, luonto ja eläimet.

5.2 Ympäristö

Ympäristön huomioon ottaminen on toistuva topos keskustelussa ja eduskunnan keskustelussa se tuotiin usein esiin muiden eettisten asioiden ohessa. Esimerkiksi Jari Leppä (kesk) esittää ryhmäpuheenvuorossaan seuraavaa: ”Tuotantopanoksia ja muita kustannuksia ei juurikaan pystytä enää alentamaan, kun tuotteiden laadusta, eläinten hyvinvoinnista, ympäristön tilasta ja elintarviketurvallisuuksista on pidettävä kiinni.” (EPA 8-9.) Tässä nostetaan maataloustuotanto samalle tasolle eettisten asioiden kanssa ja nähdään ne toisiaan tukevinä Suomen olosuhteissa. Leppä ei sinällään vähättele ympäristön merkitystä, mutta ei sitä myöskään korosta. Tämä lainaus on yksi koko keskustelun merkittävimmistä, sillä siinä näkyy maatalouden kehityksen tilanne. Maataloutta puolustavan puolueen edustaja argumentoi eettisten arvojen avulla tuotantopanoksien ja muiden kustannusten puolesta. Tässä kiteytyy monivaikutteisen maatalouden perusta, kun maatalouden tuotannon tukeminen yhdistyy uusiin, kestävän kehityksen arvoihin. Jakautuahan myös CAP kahteen pilariin, suoraan tukeen ja kehitykseen, joista ensimmäinen on yhä huomattavasti suurempi kuin toinen.

Markku Eestilä (kok) esittää samankaltaisen argumentin ryhmäpuheenvuorossaan: ”Kasvinviljelyssä käytämme kemikaaleja vain murto-osan verrattuna moniin Euroopan maihin [--] Turvallisesti ja eettisesti tuotetut suomalaiset elintarvikkeet ovat tulevaisuudessa entistä suurempi markkinavaltti”

(EPA 11-12.) Eestilä korostaa, että eettinen ja turvallinen ruoka on tuotannon kannalta tärkeää. Eestilän puhe on varsin samoilla linjoilla Lepän kanssa, sillä hän ei korosta eikä vähättele ympäristöä, vaan tuo sen merkityksen esille tuotannon kautta, eikä nosta sitä itsessään arvokkaaksi.

Hanna Halmeenpään argumentoi ympäristön tärkeyden puolesta (vihr) ryhmäpuheenvuorossaan:

”Ruokamme on monin tavoin Euroopan keskitasoa vastuullisemmin tuotettua. Eettisiin ja ympäristönormeihin suhtaudutaan vakavasti. Parannettavaa on toki aina. Tämän tulee näkyä myös tukijärjestelmissä. Maatalous on yritystoiminnan erityisala, jossa sekä ihmisten, ympäristön että eläinten hyvinvointi on keskeistä. Toimivat lomitus- ja tukijärjestelmät ovat välttämättömiä kaikkien osapuolten kannalta. Vuonna 2011 laaditun Sitran maaseutubarometrin mukaan suomalaiset toivovat maaseudulta erityisesti luomu- ja lähiruuan parempaa saatavuutta, siis paitsi hyvää makua ja terveellisyyttä myös ruuan eettisyyttä ja ympäristöystävällisyyttä. Lisäksi muun muassa vihreä talous ja monipuolinen yritystoiminta ovat kansalaisten toivelistan kärjessä.

Maataloustuet eivät kohdennu kaikilta osin tehokkaasti. Esimerkiksi ympäristökorvausjärjestelmään haluaisi mukaan moninkertainen määrä tuottajia siihen nähden, mitä ministeriön alimitoitettu budjetti mahdollistaa. Viljelijöitä on vuosikaudet kannustettu vesiensuojelutoimiin, ja kun he niitä ahkerasti valitsivat, olivat maaseudun kehittämissuunnitelmassa 2014—2020 ympäristökorvaukseen varatut rahat täysin riittämättömät.

Maataloustuottajille tulee mahdollistaa laaja valikoima elinkeinonsa pohjaksi. Ekosysteemipalvelut, uusiutuvan energian, kuten biokaasun, tuotanto ja pyrkimys kohti ravinne- ja energiaomavaraista maataloutta ovat tämän päivän visioita, lähitulevaisuuden ja maatalouden kannattavuuden välttämättömyyksiä” (EPA 13-14)

Halmeenpää ottaa puheenvuorossaan kantaa ympäristökysymyksiin ja pitää Suomen tilannetta hyvänä, mutta nostaa esiin parannettavia asioita. Jos puheenvuoroa vertaa Leppään ja Eestilään, niin ympäristön merkitys on suurempi ja sille annetaan itseisarvoa. Eroavana piirteenä on, että Halmeenpää ei nosta ympäristön tärkeyttä suhteessa tuotantoon, vaan suhteessa siihen mitä viljelijät ja suomalaiset haluavat.

Samankaltaista maatalouden puolien arvottamista löytyy OECD:n raportissa, jonka mukaan esimerkiksi ympäristön tilaa voi pitää itsessään arvokkaana taikka vain piirteenä maataloudessa. Eli kysymys on siitä, onko maasta huolta pitäminen vain välineellistä ja pakollista tuotannon ylläpitämiseksi vai onko se itsessään arvokasta (OECD 2001, 13). Jos katsoo Lepän ja Eestilän puheita, niin ympäristöstä huolehtiminen on niissä enemmän välineellistä tuotannon kannalta. Halmeenpään puheessakaan ei suoraan osoiteta ympäristön tilaa itsessään arvokkaaksi, vaan se on yhteydessä maatalouden kannattavuuteen ja siihen, että ihmiset pitävät sitä arvokkaana. Siinä kuitenkin nostetaan vahvemmin esiin ympäristön arvo itsessään, eikä pelkästään yhteydessä tuotantoon.

Johanna Karimäki(vihr) käyttää samanlaisia argumentteja puheessaan:

”Toisaalta hallitus leikkaa ympäristötukijärjestelmästä, vaikka viljelijät ovat erittäin innolla hakeutuneet tähän mukaan ja suojakaistojen määrä on ylittänyt kaikki odotukset. Lisätäkää määrärahoja tähän tarkoitukseen.” (EPA 35)

Tässä nostetaan ympäristö itsessään arvokkaaksi ja sen kannattavuutta puolletaan viljelijöiden omalla haluamisella. Hanna Sarkkisen (vas) ryhmäpuheenvuorossa annetaan myös enemmän arvoa ympäristölle:

”Kestävä maatalous täyttää ekologiset, sosiaaliset ja taloudelliset vaatimukset. Maatalouden avulla voimme vaikuttaa maailman tulevaisuuteen. Ruoka aiheuttaa viidenneksen suomalaisten ilmastopäästöistä, ja maatilojen ratkaisuilla voimme vaikuttaa merkittävästi hiilijalanjälkeen ja vesistökuormitukseen. Ilmastonmuutokseen sopeutuminen vaatii toimia meiltä jokaiselta, myös maatalousyrittäjiltä, ja maatiloja on tuettava näissä muutoksissa muun muassa kiertotalousratkaisujen ja pienenergiatuotannon osalta.” (EPA 14-15)

Sarkkinen tasapainottelee puheessaan maatalouden tuotannon tärkeyden ja ympäristön arvojen kanssa. Puhe on ehkä eduskunnan ristiriitaisin puhe, kun Sarkkinen myöhemmin käyttää myös kriisillä pelottelemista mutta argumentoi vahvasti eettisten arvojen puolesta. Ilmastonmuutoksen mainitseminen on myös huomattavaa, koska eduskunnan keskustelussa se mainitaan vain viidessä puheessa.

Anne Kalmari (kesk) tuo esiin hieman vähättelevän sävyn ympäristön suhteen:

”Minä vetoaisinkin siihen, että silloin kun hallitus tekee toimia maatalouden hyväksi, antaa rahaa Makeraan niin, että voidaan investoida uudentyypiseen tuotantoon, uusiutuvaan energiaan ja muuhun, niin tuettaisiin sitä aina yhdessä eikä sanottaisi näpertelyksi. [--]

Haluaisin myös, että täältä salista ei lähtisi viestiä siitä, että suomalainen tukijärjestelmä pitäisi ajaa alas tai että suomalainen tuotantotapa saastuttaa ympäristöä tai ei ole kestävää eläinten hyvinvoinnin kannalta. Kuitenkin tätäkin viestiä täältä salista hyvin usein lähtee.” (EPA 23)

Kalmari nostaa maatalouden saastuttamattomuuden suomalaisen tuotantotavan eduksi. Kalmari argumentoi, että maatalouden kriitikot syyttävät liialti eettisten asioiden kestämyydestä suomalaista tuotantotapaa, eivätkä näe sen hyviä puolia. Kalmarin mukaan nämä kriitikot syyttävät uudistuksia kestäväan viljelyyn ”näpertelyksi”. Kalmarin puheessa ympäristön tärkeys tulee esille sen kautta, että tuotantoa pystyttäisiin jatkamaan samalla tavalla, koska uudistavat energiamuodot ja tuotantotavat eivät ole maataloutta vastaan, vaan tukevat sitä.

Harva keskustelija eduskunnassa kyseenalaisti ympäristön tärkeyden, mutta Mikko Kärnä (kesk) kyseenalaistaa sen epäsuorasti puheessaan:

”On nimittäin selvää, että tässä salissa istuu oppositiossa valtavasti henkilöitä, jotka ovat ajaneet maataloustukien leikkauksia ja maatalous- ja ympäristönormien kiristämistä, jolloin viljelijät tukehtuvat sen hallinnollisen taakan alle.” (EPA 36)

Kärnä kyseenalaistaa ympäristön tärkeyden tuomalla viljelijän kokeman taakan sen rinnalle. Verrattuna vaikka Lepän puheeseen ympäristöstä, Kärnä nostaa esiin viljelijän taakan suhteessa ympäristöön, eikä esitä niitä tasavertaisina tärkeydessä. Huomattavaa myös on, että Kärnä syyllistää oppositiota tiukemman maatalouspolitiikan ajamisesta.

Biotalous² nousi myös monta kertaa esille keskustelussa lähes kaikkien puolueiden taholta. Biotalous yhdistäminen ympäristöarvoihin on perusteltua, sillä näin tehdään Maa- ja metsätalousministeriön sivuilla ja esimerkiksi Luonnonvarakeskuksen julkaisuissa. (Maa- ja metsätalousministeriö 2018; Luonnonvarakeskus 2018) Keskustelussa maatalous- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen (kesk) tuo esille puheessaan biotalouden ja biokaasun merkityksen:

”Esimerkiksi biokaasun tuotanto maataloilla tarjoaa mahdollisuuden monipuolistaa maatalouden tuotantoa, tehostaa samalla ravinteiden käyttöä ja alentaa päästöjä. Se kiinnostaa suuresti viljelijöitä. Hallituksen ilmasto- ja energiapoliittisten päätösten yhteydessä voidaan päättää toimista, joilla biokaasun käyttöä konkreettisesti edistetään. [--]

Biotalous ja kiertotalous tulevat varmuudella olemaan keskeinen osa Suomen uutta menestystarinaa. Sitä menestystä rakentavat myös maanviljelijät.” (EPA 5)

Tämä puhe on argumenteiltaan samanlainen kuin muutkin biotaloutta käsittelevät puheet – siihen suhtaudutaan positiivisesti ja korostetaan erityisesti biokaasun merkitystä. Toisena esimerkkinä Touko Aalto (vihr) mainitsi keskustelun aikana puheissaan biokaasun useaan kertaan (EPA 29, 69). Biotalous nähtiin puheissa ratkaisuna moniin ongelmiin ja esimerkiksi pääministeri Juha Sipilä (kesk) totesi: ”Hallitus pyrkii edistämään myös biokaasun käytön lisäämistä. Uskon, että se päivä ei ole enää kaukana, kun biokaasulla kuljetaan tiloilla omavaraisesti.” (EPA 19.) Biokaasu nähdään ratkaisuna kestäväälle maataloudelle.

Euroopan parlamentissa korostettiin myös ympäristön tärkeyttä. Painotukset erosivat eduskunnan keskustelusta, mutta argumentaatio oli samanlaista. Seuraava lainaus on EP:n keskustelun *rapporteurilta*, skotlantilaiselta George Lyonilta (ALDE):

“Reform should also encourage green growth through the development of small-scale renewables such as wind, biomass, biogas and second generation biofuels. That would help to create jobs and provide real opportunities for farmers to diversify and earn extra income. We also must respond to the call for greater environmental protection by

² Biotalousessa tuotantoon käytetään vain uusiutuvia luonnonvaroja. (Maa- ja metsätalousministeriö 2018)

ensuring farmers have an opportunity to participate in agri-environmental schemes with a goal of a majority of farmland being covered by such a scheme over the period of the next reform. By using the carrot, rather than the stick – that is a very important principle, the carrot encouragement rather than the big stick of rules and regulations – you will get buy-in from farmers to this agenda.” (EP)

Lyonin puhe tukee viljelijöiden omaa panosta ympäristön suojelussa. Varsin mielenkiintoisesti hän käyttää metaforaa ”the carrot encouragement” ja ”big stick of rules and regulations” (EP). Puheessa puolletaan viljelijää ja pyritään ymmärtämään heidän asemaansa. Puheen sävy on samankaltainen kuin eduskunnan puheenvuoroissa, joissa korostetaan ympäristön merkitystä maataloudessa. Lyonin toinen puhe keskustelun loppupuolella asettaa tuotannon CAP:n tärkeimmäksi tehtäväksi ja: ”The rest are all add-ons to ensure that we have a profitable farming sector to be able to deliver the environmental benefits, to tackle climate change and all the other things.“ Lyon asettaa ympäristön tärkeydessä tuotannon jälkeen. Toisaalta sanamuodoissa ja painotuksessa viljelijöiltä odotetaan toimenpiteitä eikä heitä aseteta uhrin tai kärsijän asemaan, kuten monessa eduskunnan puheessa.

Myös Marit Paulsen (ALDE) korostaa maatalouden ja ympäristön yhteistyötä: ”Let us not see agriculture as an environmental villain and environmental problem. Agriculture and forestry hold the fundamental solutions to our huge problems.” (EP) Maatalous ei ole siis vihollinen vaan osa ratkaisua ympäristön haasteisiin. Paulsen nostaa esiin vastakkainasettelun näiden kahden välillä, jota muissa puheissa vältellään.

Yksi eniten ympäristölle merkitystä antaneista oli saksalainen meppi, Martin Häusling (ALDE):

“Of course, it is in the nature of things that we do not get everything we want in a compromise. However, what I believe is important for us, and what I would like to emphasise, is that we have the prospect of a greener CAP – I mean green not just in the sense of a sustainable energy policy, but also in the sense of a sustainable agricultural policy too [–]

we want an agricultural policy that moves away from industrialisation and greater concentration and from purely competition-based market policy. Instead we want to focus on the fact that agricultural policy is genuinely a policy for the future, which seeks to provide a policy for rural areas that promotes food safety and the safeguarding of soil, water and biodiversity.” (EP)

Häusling korostaa maatalouden roolia muussa kuin tuotannossa ja ehdottaa CAP:n siirtämistä pois päin nykyisestä mallista. Puheessa ei mainita viljelijöiden asemaa lainkaan, mutta korostetaan maaseutua ja työpaikkojen luontia. Ympäristöä korostetaan paljon ja se mainitaan eri tavoin useaan otteeseen.

EP:stä löytyy myös varsin selvästi viljelijöitä ja maataloutta puolustavia argumentteja, joista yksi esimerkki on alankomaalainen Peter Van Dalen (ECR).

“As food is the most important collective asset of the agricultural sector, food production must be ensured, especially with a view to food security over the coming decade. In addition, we want good-quality food in Europe and we set great store by animal welfare and the environment. Yet our farmers are not always rewarded by the market for these contributions to the public good. Their global competitors do not have to contend with such requirements or, if they do, the requirements which they have to meet are much lower. We therefore need support where the market fails.” (EP)

Tässä verrataan eurooppalaista maataloutta muualla tapahtuvaan viljelyyn ja korostetaan, että ympäristön ja eläinten huomioon ottaminen ei ole muualla niin yleistä. Vielä enemmän tähän suuntaan argumentoi unkarilainen meppi Béla Glattfelder (PPE):

“Europe has a particular responsibility to guarantee food safety in the world. This is because it is in Europe that the safest food can be produced under the most stringent environmental protection standards. Therefore, the main task of the CAP is to preserve the agricultural production capacity of the European Union. [--]

Very often, hundreds of farmers are competing with a large hypermarket chain, and their bargaining position is much worse. This is why we must help improve cooperation between farmers. However, this requires an exemption from the stringent EU competition rules in agriculture.

Third country imports should be subjected to the same stringent environmental protection, food safety, animal welfare and other regulations as European farmers.” (EP)

Puheenvuorossa kritisoidaan EU:n maatalouden ympäristövaatimuksia ja korostetaan, että muualla ei huolehdi ympäristöstä yhtä paljon. Puheisiin voi liittää sen, että Alankomaissa ja Unkarissa maataloussektori on varsin suuri osuus bruttokansantuotteesta. Unkarin bruttokansantuotteesta 7 % tulee maataloudesta ja on kasvanut viime vuosina (Hungarian ministry of Agriculture 2016). Alankomaat on maailman toiseksi suurin maataloustuotteiden viejä ja sektorin osuus bruttokansantuotteesta on jopa 9 % (Ministry of Economics affairs 2015).

Näiden tietojen valossa voi nähdä, että kotimaidensa suuren maataloussektorin vuoksi he kritisoivat sääntelyä. Tosin Van Dalen puheessaan suhtautuu positiivisesti ympäristösäännöksiin ja eläinten hyvinvointiin, kunhan niistä palkitaan viljelijää. Toinen unkarilainen meppi, Csaba Sándor Tabajdi argumentoi samalla tavalla puheessaan, että viljelijöitä ei tule rankaista ympäristötavoitteiden laiminlyönnistä, vaan antaa maksutukea tavoitteiden saavuttamiseen. Hän nostaa myös esiin, että parempi tuki maataloudelle kaventaisi eroja EU15³- ja EU12⁴-maiden välillä.

³ EU15 maihin kuuluu, Itävalta, Belgia, Tanska, Suomi, Ranska, Saksa, Kreikka, Irlanti, Italia, Luxemburg, Alankomaat, Portugali, Espanja, Ruotsi ja Britannia.

⁴ EU12 maihin kuuluu Bulgaria, Tšekki, Viro, Kypros, Latvia, Liettua, Unkari, Malta, Puola, Romania, Slovenia ja Slovakia.

EP:n keskustelussa selkeimmin ympäristön roolia korostava on kyproslaisen mepin, Kyriacos Triantaphyllidesin (GUE/NGL) puhe:

“The basic objective of the new CAP should be to promote a global model compatible with healthy food, environmental protection and the fight against carbon dioxide emissions. We must not forget that the agrochemical model of conventional agriculture bears serious responsibility for the greenhouse effect and climate change and it must change, precisely because it works against the farmers, the people and the biodiversity of the planet.” (EP)

Tämä on ainoa puhe, jossa esitetään selkeästi, että maatalous on merkittävä päästöjen tuottaja ja sen tulisi pyrkiä vähentämään niitä. Toisaalta puheessa asetetaan viljelijöiden puolelle ja osoitetaan, että hekin kärsivät ilmastonmuutoksesta. Puheessa siis osoitetaan arvostusta viljelijöiden työhön, mutta syytetään maataloussektoria päästöistä.

Seuraava puhe on englantilaisen mepin, John Stuart Agnewin (EFK):

“The report’s obsession with climate change could lead to accepting advice that obliges arable farmers to pump tractor exhaust under the ground, increasing fuel consumption and spoiling seabeds as a consequence. My own experience of witnessing contractors’ attempts to inject dirty water under the ground to satisfy EU rules tells me what problems lie ahead. Ruminant livestock farmers may be required to reduce methane emissions by replacing hay and silage with more expensive cereal-based rations. If there has to be a CAP, let it assist farmers and not hinder them.” (EP)

Puhe eroaa muista EP:n puheista selkeimmin siinä, että siinä kritisoidaan EU:ta huonosta ympäristöasioiden hoidosta ja säädösten tehottomuudesta. Agnew myös kritisoi CAP:n toisen pilarin tukia, jotka eivät mene viljelyä elinkeinona harjoittaville. Nämä tuet tulisi kohdistaa ennemmin viljelijöille, jotka kärsisivät nousevista kustannuksista raportin “ilmastonmuutospakkomielteen” takia. Keskustelussa nousi esiin muitakin EU-kriittisiä puheita ja CAP:n nykyistä mallia kritisoivia puheita, mutta Agnewin puhe yhdisti ympäristön ja EU-kritiikin toisiinsa.

Puhe ympäristöstä oli molemmissa parlamenteissa samansuuntaista - selkeää kiistämistä ympäristön merkityksestä ei ollut, mutta sen tärkeydestä oltiin erimielisiä. Eduskunnassa siitä löytyi karkeasti jaettuna kaksi puolta: joko sen merkitystä tulisi korostaa tai se pitäisi aina suhteuttaa tuotantoon. Eduskunnassa moni maatalouden nykyistä rakennetta kannattava nosti esiin ympäristöarvojen tärkeyden. Korostuksen taustalla on, että olemalla näiden uusien arvojen puolella maataloudessa voidaan samalla puolustaa vallitsevaa tilaa.

Ympäristöstä huolehtimista suhteessa tuotantoon kannattivat enimmäkseen hallituspuolueen edustajat, mutta samanlaisia argumentteja löytyi myös oppositiosta. Yhtäältä EP:ssä esitettiin suoraa kritiikkiä ympäristönormeja ja säädöksiä kohden, mutta myös korostettiin ympäristön itsensä arvoa

tuotannon kustannuksella tai yhtäläisellä tärkeydellä. Lisäksi monessa puheessa ei syyllistetty viljelijöitä itsessään tai tuotu heidän liiketoimintaansa esiin haitallisena, vaan heidät osoitettiin järjestelmän uhreiksi ja CAP:n tai hallituksen tulisi korjata asia. Esimerkiksi eduskunnassa muutama vihreän puolueen edustaja korosti ympäristöarvoja painottamalla, että viljelijätkin kannattavat niitä.

Maatalouden vaikutuksista ympäristöön oli hiljattain keskustelua Helsingin Sanomien vieraskynäpalstalla, kun European Policy Centre -ajatuspajan (EPC) Sustainable Prosperity for Europe -ohjelman johtaja Annika Hedberg kritisoi liha- ja maitotuotannon tukia viitaten niiden ympäristö- ja terveyshaittoihin. Hedberg argumentoi, että kasvituotanto on markkinaehtoisempaa ja pärjää paremmin ilman EU:n tukia. (HS 24.11.2018.) Vastineena kirjoitukselle maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä (kesk) kirjoitti, että maataloudessa on tehty ja tehdään yhä aktiivisesti toimia ympäristön eteen. Leppä totesi sovittelevasti, että viljelijät jakavat saman huolen ympäristöstä kuin Hedberg kirjoituksessaan. Mielenkiintoisena piirteenä oli, että Leppä kutsui Hedbergin Pertunmaalle maatilalleen tutustumaan miten ”maailman vastuullisinta maitoa tuotetaan”. (HS 27.11.2018.) Samanlaisen kutsun esitti Hannakaisa Heikkinen (kesk) eduskunnan keskustelussa Emma Karille (vihr) vasikoiden nupoutuksesta.

Ympäristön asemaa ei keskusteluissa paljoa kyseenalaistettu, mutta sen topoksesta löytyi painotuseroja, joita oli EP:ssä enemmän kuin Eduskunnassa. EP:stä löytyi muutamia puheenvuoroja, jotka kritisoivat jyrkästi ympäristöstandardeja, mitä ei eduskunnassa ollut Mikko Kärnän puheenvuoroa lukuun ottamatta. Toisaalta esimerkiksi EP:ssä George Lyonin puheen sävy viljelijöitä kohtaan ei ollut suoraan suojeleva tai esittänyt heitä uhreina, vaan tarjosi tasapainoisemman näkemyksen ympäristöön vastuun kautta.

5.3 Eläimet

Yksi toistuva teema oli eläinten hyvinvointiin panostaminen maataloustuotannossa ja kaikki puolueet eduskunnassa puhuivat siitä. Esimerkiksi ministeri Tiilikainen (kesk) korosti aloituspuheenvuorossaan eläinten hyvinvoinnin tärkeyttä:

”Osana hallitusohjelman kärkihankkeita maa- ja metsätalousministeriö valmistelee valtioneuvoston periaatepäätöstä hankinnoista valtion elintarvike- ja ruokapalveluissa. Päätöksen myötä edistämme kansallisen lainsäädännön mukaisia hyviä tuotantotapoja noudattavia elintarvikehankintoja. Eläinten hyvinvointiin liittyvät kotimaisen tuotannon erityispiirteet ovat olennaisena osana periaatepäätöksellä edistettäviä hankintaperusteita. Tällaisia ovat esimerkiksi taito kasvattaa siipikarjaa ilman nokkien typistystä ja salmonellavapaasti ja toisaalta sikoja ilman hännäntypistystä. (Ben Zyskowicz: Oikein!)” (EPA 3)

Tiilikainen korostaa, että valtion elintarvikehankinnoissa tulisi ottaa huomioon eläinten hoidon eettisyys. Huomiota herättävä on puheen viimeinen lause, eli valtion hankittavan ruuan tulee olla sellaista kuin valtio vaatii sen olevan. Tätä voi pohtia siltä kannalta, että valtion on näytettävä esimerkkiä eettisyydessä ja hankittava eettisin kriteerein ruokaa. Lauseen voi lukea toisaalta myös niin, että valtio vaatii tietynlaisen ruuan tuotantoa, koska maanviljely toimii Suomessa julkisten tukien varassa. (Laurila 2013, 118-121).

Yksi toistuva topos oli suhteuttaa eläinten hyvinvointi viljelijän tuloon ja tuotantoon. Esimerkiksi Markku Eestilä (kok) tuo tämän esiin ryhmäpuheenvuorossaan:

”Me haluamme yksinkertaistaa maataloustukijärjestelmää, sillä maataloustuottajien on voitava keskittyä oleelliseen eli puhtaiden elintarvikkeiden tuottamiseen sekä eläinten hyvinvoinnin edistämiseen mahdollisimman pienellä byrokratialla. Eläinlääkärin kokemuksella voin sanoa, että eläintenhoitajien oma hyvinvointi on paras tae myös kotieläinten hyvinvoinnille.” (EPA 11)

Eestilä argumentoi, että eettisten tavoitteiden turvaamiseksi tulee viljelijän tukijärjestelmää ylläpitää ja yksinkertaistaa. Ritva Elomaa (ps) argumentoi samanlaisia asioita puheessaan:

”Olisikin tärkeää, että entistä suurempi osa ruuan myynnistä saatavasta tulosta menisi suomalaisille alkutuottajille. Näin varmistaisimme ruuan puhtauden, tuotantoeläinten hyvän kohtelun ja tuotannon ympäristöystävällisyyden. Kotimaista on siis syytä suosia.” (EPA 51)

Eestilä ja Elomaa argumentoivat tuotannon tukemisen olevan eläinten hyvinvoinnin kannalta paras vaihtoehto. Tätä kautta argumentoidaan myös kansallisen tukijärjestelmän ylläpitämisen puolesta.

Tämä käy yhteen Hilikka Vihisen (2018) väitteen kanssa, että moni viljelijöiltä vaadittava lisätoimi CAP:ssa on pelkkää peitettä maataloustuotannon rahalliselle tuelle. Vihinen (2018) myös sanoo, että tukea saadakseen viljelijän ei tarvitse tehdä paljoa enempää eettisten asioiden eteen kuin aikaisemmin. Eettisten vaatimusten toteuttaminen ei ole oikeastaan hankaloitunut, koska uusien vaatimusten toteuttamisesta saa lisätukea. Eettisten toimien korostus maataloudessa on kasvanut 80-luvulta alkaen, ja viljelijän tuki on aina ollut mukana vaatimusten toteuttamisessa (Potter & Tilzey 2000, 590). Eestilän ja Elomaan puheissa ei vaadita mitään lisää eläinten hyvinvoinnin kannalta, vaan todetaan tilanteen olevan jo hyvä.

Laura Huhtasaari (ps) jatkaa samoilla linjoilla:

”Myös silloin, jos olemme kiinnostuneita eläinten hyvinvoinnista, oma maatalous on se keino siihen. Meillä on mahdollisuus katsoa, että ne eläimet hoidetaan hyvin.

Myös kaksinkertaiset tarkastukset samoista asioista ovat ylimääräinen vaiva. Ensin käy kunnan eläinlääkäri ja parin viikon päästä tarkastuseläinlääkäri.

Valvontaa on hyvä olla olemassa, mutta nyt tilalla voi käydä viisi eri tarkastajaa peräkkäisinä päivinä” (EPA 48-49)

Tämä puheenvuoro yhdistyy suomalaisten viljelijöiden taloudelliseen tukemiseen, kun oma maatalous on toimivin keino eläimistä huolehtimiseen. Puheenvuorossa painotetaan vielä selvemmin, että eläinten hyvinvointi on jo Suomessa hyvä ja sen valvonta on osittain ylimitoitettua.

Eduskunnan keskustelusta löytyi myös suoraa debattia eläinten kohtelusta. Keskustelun aloitti edustaja Emma Kari (vihr), joka huomautti eläintensuojelun kehittämisen kuuluvan hyvän ruuan maineeseen. Kari argumentoi, että uuden tieteellisen tiedon valossa eläimiä on suojeltava turhalta kärsimykseltä ja ehdotti ratkaisuksi eläintensuojelulain uusimisen. Kari kritisoi puheessa ministeri Tiilikasta siitä, ettei tämä ole tehnyt kunnollisia toimia eläinten suojelun edistämiseksi ja väitti, että ”tähän mennessä ne päätökset, joita hallitus on tehnyt, eivät lupaa eläimille kauhean hyvää, huoli alkaa olla aika suurta.” (EPA 56.) Hän otti lopuksi esiin, että viljelijän taakkaa tulee helpottaa ”normitalkoilla”, mutta tämän ei tule heikentää eläinten hyvinvointia. (EPA 56.)

Anne Kalmari (kesk) argumentoi puheessaan Karia vastaan: ”Jälleen vihreillä maassa makaavan potkiminen jatkuu. He haluavat uusia normeja lisää, lisää velvoitteita, jotka veisivät tukioikeuksia.” (EPA 57). Kalmari väittää, että vihreitä kiinnosta enemmän uuden virkamiehen hankkiminen valvomaan kuin viljelijöiden jaksaminen. Viljelijöiden paremmalla jaksamisella voitaisiin Kalmarin mukaan parhaiten taata eläinten hyvinvointi. Samoin Hannakaisa Heikkinen (kesk) nosti esiin, että Karin käsitys vasikoiden nupouttamisesta⁵ on harhaluuloinen ja argumentoi, että: ”Joskus tuntuu, että tämä vihreitten eläinten suojelu on sellaista, että siitä tiedetään kaikista eniten täällä kehä kolmosen tällä puolella.” (EPA 57). Kari vastasi, että hän perustaa kantansa uusimpaan tutkimustietoon ja ei vastusta nupoutusta, vaan tuskallisia toimenpiteitä ilman kivunlievitystä. Kari vielä syytti vääristelyä ja korosti, että ”meidän kaikkien yhteisen tavoitteen pitäisi olla se, että sekä eläimet että ihmiset näillä tiloilla voivat hyvin.” (EPA 58.)

Kalmarin ja Heikkisen sekä monien muiden puheissa viljelijän jaksaminen nostetaan tärkeimmäksi asiaksi eläinten hyvinvoinnin takaamiseksi. Karin puhe edustaa tätä kantaa haastavaa linjaa ja nostaa eläinten olot osittain tärkeämmäksi kuin viljelijän tukemisen. Kari toi esiin, että eläimistä ei pidetä tarpeeksi huolta, mutta piti myös viljelijän hyvinvointia tärkeänä. Kolmen keskustelijan taustat vaikuttavat todennäköisesti heidän puheisiinsa: Anne Kalmarilla on viljelijätausta ja hän on toiminut esimerkiksi Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitossa (MTK) erilaisissa luottamustehtävissä.

⁵ Nupoutuksella estetään vasikoiden sarvien kasvu polttamalla juuret.

Hannakaisa Heikkinen on toiminut myös maatalousyrittäjänä. Emma Kari on puolestaan eduskunnan eläinsuojeluryhmän jäsen.

Eläinten hyvinvoinnin puolesta argumentoivasta kannasta on myös esimerkkinä Harry Wallinin SDP:n ryhmäpuheenvuoro:

”Eläinten hyvinvoinnista ei saa tinkiä, päinvastoin eläinsuojelulain uudistus on tehtävä ripeästi ja kunnianhimoisin tavoittein. (Anne Kalmari: Lisää normeja!) Oli pettymys, että hallitus ei jatkanut viime kaudella sosialidemokraattien vaatimuksesta perustettua eläinsuojeluasiamiehen tehtävää. Ei ole myöhäistä korjata asiaa.” (EPA 12)

Toinen samanlainen kannanotto tuli myös Satu Taavitsaiselta (SDP):

”Suomalaisuuskaan ei automaattisesti takaa eläinten sivistynyttä kohtelua. Se vaatii sen, että meillä on lait ja valvonta kunnossa. Ja kyllä kuluttajat ovat tietoisia, että Suomessakin on teuraseläimiä kohdeltu julmasti ja väkivaltaisesti. Tämä on myös hyvin ikävää ja inhottavaa niille tuotantoeläinten kasvattajille, jotka ovat toimineet oikein ja kohdelleet eläimiä hyvin ja oikealla tavalla, ja tämä pilaa myös heidän mainettaan.” (EPA 57-58)

Nämä puheenvuorot ovat mielenkiintoisia siksi, että eläinten hyvinvoinnin osalta hallituspuolueenedustajat ja oppositiopuolueen edustajat olivat selkeästi eri mieltä. Wallinin ja Taavitsaisen puheissa painotettiin eläinten hyvinvointia viljelijän taakan ja tulojen kustannuksella. Wallin korostaa suoraan sen tärkeyttä, kun taas Taavitsainen tuo esiin, miten jotkut ovat kohdelleet eläimiä huonosti, mutta eivät kaikki. Merkittävää näissä puheenvuoroissa on, että niissä korostettiin eläinten oikeuksia eikä asetettu ehtoja niiden toteutumiseksi. Toisaalta Wallin korosti puheessaan, että SDP on ”pienviljelijöiden, torppareiden vapautusta ajanut puolue” (EPA 12) ja muutenkin puolusti viljelijöitä.

Selkeimmin viljelijää puolustettiin Anne Kalmarin puheessa, mutta myös Mikko Kärnä suoraan syytti oppositiota: ”Olette ajaneet turkistarhauksen lopettamista. Teidän tekemänne petopolitiikka on ollut myrkyä poro- ja lammastaloudelle.” (EPA 36.) Samantyyppinen kommentti ”häiritsemisestä” tuli Teuvo Hakkaraiselta (PS):

”Arvoisa puhemies! Eläinsuojelun nimissä vihreät ovat lähinnä häirinneet maatalouselinkeinoja. Ja ollaan huolissaan täällä eläinten hyvinvoinnista. Miten nyt ei olla huolissaan näistä halal-teurastuksista, jotka ovat todella vastenmielisiä eläinten kiduttamista? Siihen ei oteta minkäänlaista kantaa, mutta tällaisiin lillukanvarsiin kyllä puututaan, niin kuin turkistarhaus ja eläinten käyttäytyminen tuolla maataloilla ja muuta. Kyllä maaseudun ihmiset pitävät eläimistä huolta, koska ne tuottavat silloin parhaiten, kun niillä on hyvä olla.” (EPA 58)

”Aktivistit ovat vuosien varrella tehneet lukemattoman määrän iskuja suomalaisten maatalousyrittäjien tiloille. He ovat tunkeutuneet maatalousyrittäjien yksityisalueelle,

vahingoittaneet heidän omaisuuttaan, mustamaalanneet kampanjoillaan näiden ihmisten mainetta. Eläinsuojelun nimissä he ovat häirinneet maatalousyrittäjien elinkeinoa.” (EPA 66)

Hakkarainen siis syyttää vihreitä tekopyhyydestä nostamalla esille esimerkiksi halal-teurastuksen ja sen väitetyn hyväksymisen.

Euroopan parlamentin keskustelussa eläinten hyvinvointi mainittiin neljässä puheessa, kun eduskunnassa se nousi 45 puheessa esiin ja joissakin se oli puheenvuoron ainoa aihe. EP:ssä eläimet mainittiin vain ympäristö- ja muiden normien kanssa listamaisesti mainittuna, eikä niistä puhuttu erityisenä itsessään. Tämän takia niistä ei ole varteenotettavaa analysoitavaa.

Miksi sitten eläinten hyvinvoinnissa oli eduskunnassa niin paljon erimielisyyttä? Tutkijoiden Jokinen ym. (2012, 197) mukaan eläinten hyvinvointia on vaikea määritellä objektiivisesti ja se on kulttuurisesti sidonnainen asia, jonka määrittely vaihtelee ajan ja paikan mukaan. Eläinten hyvinvointi saa merkitystä tieteellisen keskustelun lisäksi julkisesta keskustelusta ja arkielämän kokemuksista. Eläinten kohtelu liittyy henkilökohtaisesti ihmisten elämään sekä luottamukseen tuottajien ja kuluttajien välillä.

Haastattelututkimuksessa kuluttajien ja tuottajien välisestä luottamuksesta on tullut ilmi, että tuottajat pitävät kuluttajien tietotasoa eläintuotannosta matalana ja kuluttajat taas ajattelevat eläinten olojen jäävän tuottajilla taloudellisten pyrkimysten jalkoihin (Jokinen ym. 2012, 198). Vertailussa EU25-maiden kesken suomalaiset luottivat oman maansa eläintuotantoon enemmän kuin mikään muu maa. Samoin suomalaiset olivat EU:ssa vakuuttuneimpia kyselyssä siitä, että eläinten hyvinvoinnille annetaan riittävästi huomiota ruokapolitiikassa. (Jokinen ym. 2012, 200.)

Vaikka siis luotto on Suomessa korkealla verrattuna muihin maihin, niin eduskunnassa kritisoitiin huomattavasti eläinten hyvinvointia maataloudessa. Jokisen ym. (2012, 197) esittämät kulttuuriset sidonnaisuudet eläinten kohteluun suhtautumisessa tuovat hieman ymmärrystä sen kiistanalaisuuteen. Eläimiin suhtautuminen on erilaista kuin ympäristön tilaan, koska edellä mainittu on konkreettisempi ja nähtävämpi asia. Samoin kiistanalaisuutta aiheuttaa Jokisen ym. (2012, 196) mukaan esimerkiksi Oikeutta eläimille -järjestön julkaisemat kuvat eläinten tuotanto-oloista, joihin myös edustaja Hakkarainen viittasi. Samoin eläinten kohtelusta esitettiin syytöksiä ja esimerkiksi edustaja Taavitsainen totesi, että teuraseläimiä kohdellaan julmasti. Samanlaista syytöstä laiminlyömisestä ei löydy ympäristöstä puhuttaessa, vaan korostetaan enemmän, että ympäristön kuormitus on yhteinen haaste.

5.4 Ruoka

Yksi toistuva topos oli ruuan merkityksen painottaminen, mikä oli eniten mainittu topos ympäristön ohella. Eduskunnassa ruoka mainitaan eri tavoin 219 kertaa ja Euroopan parlamentissa 72 kertaa. Ruoka on maatalouden tärkein tuote, siihen liittyy paljon kulttuurista sidonnaisuutta ja sen merkitys kulutuksessa on nykypäivänä kasvanut (Silvasti 2016, 20).

Eduskunnassa oli hyvin yleistä korostaa kotimaisen ruuan positiivisia puolia. Esimerkiksi Harry Wallin (sdp) korostaa sen korkeaa laatua ja toteaa ruuan tuovan ”leivän moneen pöytään” ja tarjoavan työtä usealle sen kanssa työskentelevälle. Hän toi myös esiin, että suomalainen ruoka on ”kansainvälisesti vertailtuna erittäin turvallista” ja tämä tulisi varmistaa myös tulevaisuudessa. (EPA 12)

Samansuuntaisesti ruuan arvostusta nosti esiin Pirkko Mattila (ps) ryhmäpuheenvuorossaan:

”Kautta linjan suomalainen arvostaa suuresti maaseutua sekä puhdasta, kotimaista ja turvallista ruokaa. Perussuomalaiset puolustavat näitä näkemyksiä ja arvoja, olimmepa sitten oppositiossa tai nyt hallituksessa. [--]

Puhdas luonto, ilma, vedet ja maaperä ovat myyntivaltteja myös ruuan viennissä. Terveellinen ruoka on myyntituote, josta ollaan valmiita myös maksamaan. Luomu- ja superfood-tuotannolle on kasvava kysyntä maailmalla.” (EPA 9)

Mattila yhdistää puhtauden koskettamaan myös muita maatalouteen liittyviä asioita, mutta korostaa eniten puhdasta ruokaa. Tähän liittyen on mahdollista nähdä ristiriitaa siinä, että moni keskustelija korostaa kotimaisen ruuan hyvien puolien takia sen vientiä, mutta samalla puolustaa maataloutta huoltovarmuuden säilyttämisen takia. Kaikki nämä tulevat esiin Pirkko Mattilan puheessa, kun hän korostaa mahdollista kriisiä ruuan tuonnin loppumisesta, kotimaisen ruuan puhtautta ja suomalaisen ruuan vientimahdollisuuksia.

Ilmari Nurminen (sdp) korosti myös puhtauden merkitystä ruuassa useaan otteeseen: ”Suomalainen puhdas ruoka on meidän jokaisen asia, ja tästä työstä kuuluu saada oikeudenmukainen palkka” (EPA 30). Nurminen nostaa nyhtökauran esimerkkinä kestävän kehityksen innovaatiosta parhaimmillaan. Lopuksi Nurminen vielä vetosi, että ”kaikkien velvollisuus on puolustaa suomalaista työtä, puhdasta ruokaa ja kestävän kehityksen politiikkaa.” (EPA 30)

Monet puhujat eri puolueista korostivat puhtaan ruuan merkitystä ja ihmisten halua syödä sitä. Tähän liittyen Vihinen tuo esiin, että puolueohjelmissa ja maatalouden asiakirjoissa puhtauden merkitystä korostetaan. Asiakirjoista puuttuu kuitenkin perustelu puhtauden syistä – siihen riittää toteamus kotimaisen ruuan puhtaudesta. Vihisen mukaan väitetä kotimaisen ruuan puhtaudesta verrattuna

tuontitavaraan on vaikea todistaa. (Vihinen 1990, 72, 77.) Samoin eduskunnan keskustelussa suurimmassa osassa puheista ruuan puhtaudesta ei tuotu esille perusteita.

Muutama edustaja toi kuitenkin esiin syitä suomalaisen ruuan puhtauteen. Hannakaisa Heikkinen (kesk) toi esiin, että ”suomalaista maitoa ja lihaa ja muita tuotteita ostaessa voimme olla varmoja, ettemme saa niistä antibiootti- tai hormoni- tai muita myrkkyyjäämiä.” (EPA 62) Samoin hän korosti luonnon antimia, jotka ovat ”puhtaassa ympäristössä puhtain menetelmin kasvatettuja”, ja väitti vielä, että suomalaista ruokaa syömällä ei voi menettää terveyttään (EPA 62). Samoin Jari Leppä (kesk) toi esiin syitä suomalaisen ruuan puhtauteen:

”- se on jäämätöntä, ei ole hormoneja, ei käytetä antibiootteja kuin minimaalisen vähän, kasvinsuojelujäämät ovat aivan olemattomia — sen merkitys kansanterveyteen, antibioottiresistenssiin ynnä muihin tällaisiin, jotka ovat maailmalla nousevia trendejä, on merkittävä.” (EPA 74)

Heikkinen ja Leppä esittävät hormonien ja antibioottien vähyden olevan tausta puhtaudesta, mikä on Suomessa vähäistä suhteutettuna tuotantoeläinten määrään. Hormonien käytöstä ja muista kielletyistä aineista eläintuotannossa Suomi ei ollut saanut yhtään huomautusta vuonna 2016 Euroopan unionin komissiolta. Verrannollisesti Saksa sai 429 huomautusta ja esimerkiksi Italia 41 ja Tanska 12. (Luke 2017, 2018.)

Tytti Tuppuraisen (sdp) piti ainoana puhujana pohtivan puheenvuoron kotimaisen ruuan ideasta. Tuppurainen toteaa, että kotimaiseen ruokaan liittyy positiivinen mielikuva, kun “mieleen tulee ehkä tuore ruisleipä tai maittava kaurapuuro”. Samoin hänen mukaansa maaseutuun liittyy nostalginen kuva, jossa on “lainehtivat viljapellot ja puhdas ilma”. (EPA 49.) Tuppurainen tiivistää, että suomalaiset arvostavat kotimaista ruokaa ja maaseutua, mikä kertoo hänen mukaansa jotain ihmisyydestä. Näiden syiden takia Tuppuraisen mukaan useimmissa muissakin maissa arvostetaan sen maan kotimaista ruokaa ja halutaan pitää maaseutu asuttuna. (EPA 49.) Kukaan muu ei pitänyt tällaista pohtivaa tai erimielistä puheenvuoroa yhdestäkään käsitteestä, mikä kieli keskustelun yksimielisyydestä.

Keskustelussa tuotiin useamman kerran esiin tuontiruuan ja lähiruuan erot. Esimerkiksi Hanna Sarkkinen (vas) totesi itse syövänsä mielellään kotimaista ruokaa ja halusi tarkentaa elintarvikkeiden pakkausmerkintävaatimuksia, “sillä eihän kaupassa voi osata ostaa kotimaista tuotetta, jos sitä ei tunnista” (EPA 15). Sarkkinen myös vaati, että tulevaan hankintalakiin tulee lisätä lähiruuan suosiminen julkisissa hankinnoissa. Samoin hän argumentoi: “kaikkien yhteiskunnan toimijoiden tulisi kantaa vastuuta kotimaisesta ruuantuotannosta” ja vetosi: “osta kotimaista, suosi suomalaista

ruokaa” (EPA 15). Viljelijäedustaja Mats Nylund (rkp) ajoi hieman jyrkemmin tuontielintarvikkeiden erottamista:

”Hyväksymme kilpailun, mutta emme voi koskaan hyväksyä sitä, että lapsemme kouluissa, vanhuksemme vanhainkodeissa ja sairaat sairaaloissamme syövät tuontiruokaa, jonka tuottaminen olisi laitonta Suomessa. [--]

Siihen on kirjattava samat tiukat tuotantovaatimukset tuontielintarvikkeille kuin kotimaiselle tuotannolle. Samojen korkeiden ympäristö- ja eläineettisten vaatimusten tulee koskea kaikkia.” (EPA 17)

Suomalaisen maidon puolesta argumentoi samalla tavalla Hanna Halmeenpää (vihr):

”Kyllä se taitaa niin olla, kuten edustaja Kalmari sanoi, että me tuotamme kotimaassa aika lailla sen määrän maitoa, mitä suomalaiset kuluttavatkin. Harmi vain, että suomalaisten kuluttamasta maidosta aika iso siivu kuitenkin on tuontimaitotuotteita, (Keskustan ryhmästä: Juuri näin!) ja siinä olisi korjattavaa.” (EPA 37)

Hannu Kosonen (kesk) toi myös esille erotuksen suomalaisen elintarvikkeen ja tuontielintarvikkeen väliltä suosittelemalla, että “suomalainen elintarvike on aina, kun menemme kauppaan, se vaihtoehto numero yksi eikä se tuontielintarvike”. Peruste Kososella tähän oli, että tällä tavalla voisimme tukea suomalaista maataloutta ilman kovin suuria rahallisia panostuksia valtiolta. Suomessa myytyjen elintarvikkeiden kotimaisuusaste oli vuonna 2012 72 % (Luke 2015).

Lähiruokaa ja kotimaista ruokaa korostettiin useassa puheessa, kuten esimerkiksi Päivi Räsänen puheessaan (kd):

”Suomessa on tulevaisuudessakin oltava mahdollista tienata elantonsa maanviljelyllä, ja suomalaisilla on jatkossakin oltava mahdollisuus syödä puhdasta, kotimaisten tuottajien tuottamaa lähiruokaa.” (EPA 53)

Lea Mäkipää (ps) argumentoi samoin ja yhdisti positiivista kuvaa suomalaiseen ruokaan ja piti sen kautta välttämättömänä pitää maaseutu elävänä, ja “turvattava maataloustuottajien toimintaedellykset, sillä maaseudulla kasvaa kotimainen, puhdas lähiruoka” (EPA 55).

Markku Pakkanen (kesk) kannatti myös kotimaista ruokaa:

”Yksi nopea tapa viljelijöiden tilanteen korjaamiseen on tosiaan tämä, että kulutetaan enemmän suomalaista ruokaa. Toivoisinkin sitä oman esimerkkini kautta: kun itse olen kova saunoja ja aina saunassa nautin makkaraa ja virvokkeita siihen päälle, niin niissä molemmissa on kotimainen raaka-ainepohja. (Naurua) Edustaja Vartia — hän täältä lähti — toivoisin, että myös helsinkiläisessä saunassa olisi kotimaista ruokaa hyvin tarjolla (Naurua) ja sillä lailla saataisiin tämä merkittävä kulutushyötylisä.” (EPA 41)

Lähiruoka liittyy ruuan paikallistamiseen ja ruokaitsenäisyyteen. Kehitysmaissa ruuan paikallisuuden merkitys kasvoi ruokakriisin aikana vuosina 2007-2008. Kehittyneissä maissa ruokakriisi toi ruuan saatavuuden mahdolliset haasteet kuluttajien tietoisuuteen. Tämän seurauksena keskusteluun nousi

ruuan alkuperän ja tuotantotavan tuntemisen tärkeys. Ruuan alkuperän parempi tunteminen toimii vastavoimana massatuotannolle sekä kuluttajien ja tuottajien erkaantumiselle. (Risku-Norja & Mononen 2012, 174-175.)

Lähiruuan suosimista on tutkittu Suomessa vuosilta 2002-2005 Etelä-Savon maakunnassa. Tuloksissa tuli ilmi, että lähiruuan suosiminen ei vähennä merkittävästi alueen maatalouden ympäristökuormitusta. Samoin taloudelliset vaikutukset olivat varsin vähäisiä. (Seppänen ym. 2006.) Tulosta käsittelevä tutkija Antti Puupponen (2009 70-71, 37) kuitenkin argumentoi, että ruuan paikallistamisella on positiivisia vaikutuksia maaseutuun kulttuurisesti ja sosiaalisesti. Samoin se tukee pienyritystäjyyttä ja kansanterveyttä, joiden vaikutuksia ei tosin ole tutkittu tarkemmin. Risku-Norja & Mononen (2012, 194) argumentoivat lähiruuan kuluttamisen olevan kannatettavaa, koska lähellä tapahtuva ekologinen kuormitus tuo ympäristöasiat lähemmäksi, jolloin ne on helpompi ottaa huomioon.

Osa keskustelijoista nosti ruuan kautta myös eettisiä arvoja esiin, kuten esimerkiksi Emma Kari (vihr):

”Suomalaiset ihmiset luottavat siihen, että tässä maassa tuotettu ruoka on puhdasta ja että se on eettistä. Ihmiset tukevat mielellään kotimaista, ihmiset maksavat siitä mielellään suurempaa hintaa, koska he uskovat siihen, että kaikki on hyvin. Kuitenkin ihmiset ovat yhä enemmän ja enemmän huolissaan siitä, onko kaikki hyvin. Ihmiset kantavat suurempaa huolta siitä, miten eläimet tiloilla voivat, ja ihmiset haluavat parantaa eläinten asemaa. Ja sitä hyvää mainetta, jonka suomalainen ruoka on saavuttanut, ei ole varaa vaarantaa.” (EPA 56)

Yksi toistuva topos oli luomuruuan paremman tukemisen kannattaminen. Hanna Halmeenpää (vihr) kysyi kahdessa puheenvuorossaan luomuruuan laajemman tukemisen perään ja toi esiin, että tarjonta ei vastaa kysyntää luomutuotteissa, missä ei “kannattavuuskriisin keskellä ole mitään järkeä.” Halmeenpään mukaan tätä on esimerkiksi luomukauran -ja sianlihan kohdalla, mikä on pakottanut kauran kohdalla tuontikauran käyttöön kotimaisissa myllyissä. Halmeenpää kannattaa tuotantokriteereissä kotimaisen ruuan, erityisesti luomuruuan, osuuden kasvattamista. (EPA 14.) Luomua kannatti myös Satu Taavitsainen (sdp): ”Luomusta tuottajalle jää enemmän katetta. Luomu on myöskin ympäristöystävällisempää, energiatehokkaampaa, terveellisempää.” (EPA 34)

Luomutuotannon suosio kasvoi, kun tehomaatalouden ympäristökuormitusta alettiin ottaa huomioon. Luomutuotannossa ei käytetä kemikaaleja tai lannoitteita, minkä takia sen sadot ovat noin 20-60 prosenttia pienempiä. (Risku-Norja & Mononen 2012, 181; Mononen 2012, 135-136.) Luomusta puhuttiin eduskunnassa positiivisen sävyyn, ja kaikki siitä puhuneet halusivat kasvattaa sen osuutta tuotannossa. Yleisimmät sen puolesta puhuneet argumentit perustuivat tuottajan parempaan

katteeseen ja ekologisuuteen. Sen haasteiksi nähtiin byrokratia ja vähäinen kysyntä, mutta toisaalta kysynnän ja tarjonnan kohtaamattomuus.

Tuija Mononen (2012, 150) kuvastaa luomun ja lähiruuan kehittämisen ongelman jämähtävän välillä osapuolien väliseen syyttelyyn. Ongelmana usein on, että kuluttajat eivät osta luomua tarpeeksi, joten viljelijät eivät tuota sitä. Teollisuus kuitenkin tuottaisi luomutuotteita enemmän, mutta ei saa korkealaatuista raaka-ainetta riittävästi. Kaupat myisivät, jos luomutuotteita ostettaisiin, ja kuluttajat taas ostaisivat, jos korkealaatuista tuotteita saisi kohtuulliseen hintaan ja jos joku vielä valistaisi sen positiivisista puolista. Keskustelussa luomu näyttäytyi ratkaisuna kestävämmälle ja eettiselle maataloudelle hieman samoin kuin biokaasu.

Euroopan parlamentissa puhuttiin vähemmän ruuasta kuin eduskunnassa. Ruoka yhdistettiin suurimmalta osin ruokaturvaan ja ruuantuotannon turvaamiseen eurooppalaisille. Toinen yleinen maininta ruuasta oli, että maatalouden tulee tuottaa korkealaatuista ja terveellistä ruokaa kansalaisille.

Tällaista korostusta oli esimerkiksi saksalaisen Ulrike Rodustin (S&D) puheessa:

“Our primary goal must be to ensure high-quality food production in Europe. In the discussion on the organisation of agrarian reform, there was frequent talk of compensation of public goods. In my opinion, this debate goes in the right direction.” (EP)

Unkarilainen meppi Béla Glattfelder (PPE) korosti ruuan kautta taloudellista tasapuolisuutta:

“The European food trade is much more concentrated than the food processing industry or agricultural production. Very often, hundreds of farmers are competing with a large hypermarket chain, and their bargaining position is much worse. This is why we must help improve cooperation between farmers.” (EP)

Irlantilainen Liam Aylward (ALDE) argumentoi korkealaatuisen ruuan puolesta:

“European agricultural policy should support farmers with the main aim of producing high-quality food and not hinder them or burden them with excessive administrative requirements and red tape. [--]

Lastly, European farmers produce food to the highest quality and standards. All imports to the EU must be guaranteed to be produced to the same quality and standard as EU products.” (EP)

Pohjois-irlantilainen meppi Bairbre de Brún (GUE/NGL) korosti ruuan laadun lisäksi maatalouden muita rooleja:

“We need a CAP that will ensure high-quality food produced to high standards; care and maintenance of land, and protection of water, soil and biodiversity; a common policy to ensure jobs in rural areas and a strengthened rural economy, and one that will strengthen the fight against climate change.” (EP)

Merkittävä ero eduskunnan ja EP:n välillä oli, että EP:ssä ei puhuttu lähiruusta tai minkään maan kotimaisesta ruuasta, eikä tehty erotusta tuontiruuan välille. Tämä johtuu tietenkin siitä, että kyseessä ei ole kansallinen parlamentti, jonka kulttuuriset sidonnaisuudet tekisivät vaikka englantilaisesta ruuasta kotimaista.

Ruuasta puhuttiin enemmän EP:ssä välillisesti ja se toimii oikeutuksena muille kohdille, kuten CAP:n tukemiselle. Syytä tähän tulokseen voi ehkä löytää siitä, että keskustelun otsikko oli CAP:n tulevaisuus, eikä maatalouden kriisi, joten keskustelu kääntyi enemmän pelkästään tuotannosta puhumiseen. Ruuasta puhuminen on myös selvemmin viesti viljelijöiden työstä, joten tätä kautta voi nähdä, että eduskunnassa puhuttiin enemmän viljelijäyleisölle, kun taas EP:ssä puhuttiin enemmän muille mepeille ja komissaarille.

6 ”Maatalous on yritystoiminnan erityisala”

Moni käsittelemistäni puheista on ymmärrettävissä sen kautta, että maatalous on yritystoimintaa ja sitä harjoittavat ovat maatalousyrittäjiä. Viljelijä on paperilla yrittäjä, mutta tuotanto on alkutuotantoa ja eroaa viljelijän kokemuksissa hyvin paljon perinteisestä yritystoiminnasta. Ylituotannon aiheuttama muutos sotien jälkeen katkeroitti viljelijöitä, ja valtion erilaiset toimet tuotannon rajoittamisesta masensivat heitä. Erityisesti viljelijöille lannistava kokemus oli siirtyminen maatalouden suoraan rahalliseen tukeen. Tukien myötä työn arvo kyseenalaistui, kun viljelijä ei enää kokenut tuottavansa markkinoille kysyttyä tavaraa. (Vihinen 2004, 210-211.)

Havaittava jako maatalouden tuotannosta puhuttaessa on, osoitetaanko ongelmien johtuvan maataloudesta itsestään vai siihen vaikuttavista asioista. Toistuvimpia esitettyjä syytä maatalouden kriisiin ovat byrokratia ja erityisesti EU-byrokratia, maitokiintiöiden poisto, epätasapaino tuottajien, elintarviketeollisuuden ja kaupan välillä, Venäjä-pakotteet ja maaseutuviraston viivästyneet tukimaksut. Käsittelemässä analyysiluvussa maatalouden ja viljelijöiden asemaa puheissa.

Harry Wallin (sdp) kritisoi viljelijöiden epäreilua asemaa suhteessa elintarviketeollisuuteen ja kauppoihin:

”Miksi se, joka tekee eniten, saa vähiten? Onko oikein, että suomalainen tuottaja — ihminen, joka kyntää, kylvää ja korjaa sadon, muokkaa maan ja työskentelee sekä säiden että tukibyrokraattien armoilla — saa lopputuotteen hinnasta murto-osan (Markku Rossi: Minkä puolueen edustaja puhuu?) isomman viipaleen mennessä teollisuudelle ja kaupalle?” (EPA 13)

Markku Eestilä (kok) asetti EU:n vastuulliseksi toimista, jotka vähentävät viljelijöiden tuloja:

”Suomalaiset viljelijät ovat joutuneet pakotteiden ja Venäjän vastapakotteiden takia maailmanpolitiikan maksumiehiksi. Maataloustuotteiden markkinahinnat ovat romahtaneet Venäjän-viennin pysähtyttyä. Euroopan unionin velvollisuus on korvata viljelijöille pakotteista aiheutuneet taloudelliset tappiot huomattavasti paremmin, varsinkin kun EU itse varoituksista huolimatta sekoitti maitomarkkinat poistamalla ylituotantoa hillitsevät maitokiintiöt.” (EPA 11)

Maaseutuviraston vastuullisuutta ongelmiin kuulutti Kimmo Kivelän (ps) puheessaan:

”Yhtä selittävää syytä maatalouden ahdingolle ei ole. Selittävä tekijä ei luonnollisestikaan ole Maatalousviraston maksatusongelmat, mutta se on eräänlainen viimeinen pisara, jonka jälkeen monella on kiehahtanut yli. Joskus heikkona hetkenä on tullut mieleen, kun tämän kuntoon saaminen on tuntunut niin vaikealta, että 16-vuotias nörtti olisi osannut sen laittaa paremmin kuntoon kuin muut.” (EPA 37)

Sampo Terho (ps) esitti listan ongelmista: ”jatkuva EU-byrokratian paisuminen pitkällä aikavälillä, maitokiintiöiden poistaminen, erilaiset tietojärjestelmäongelmat ja sitten vielä nämä Venäjän

pakotteet.” (EPA 24-25). Terho myös totesi, että kukaan ei ole tyytyväinen tilanteeseen ja vakuutti avun olevan tulossa, minkä nopeuteen oppositio voi tosin vaikuttaa (EPA 24-25). Samanlaisen listan esitti Kalle Jokinen (kok):

”Niin kuin täällä on kuultu, maatalous on nyt poikkeuksellisen suurissa ongelmissa ja siihen ovat johtaneet muun muassa alentuneet tuottajahinnat ja tukimäärien ja maksatusaikataulujen muutokset, Venäjän tuontikiellot ja EU:n maitokiintiöiden poistuminen.” (EPA 25)

Välikysymyksen laatija Peter Östman (kd) sanoi, että maatalouden ongelmat ovat pidemmältä aikaväliltä kuin vain tältä hallituskaudelta. Hän vertaa: ”EU-aikana suomalainen maatalouspolitiikka on osin vaikuttanut kuin hölmöläisten peiton jatkamiselta” (EPA 5). Tämä tarkoittaa ensin maatalouden näivettämistä ja sen paikkaamista maaseudun elinvoimaa tukevilla EU-hankkeilla. Hän vertasi, että tämä on kuin ”jättäisi lehmän ruokkimatta pitkäksi aikaa ja sitten, kun se on kuoleman partaalla, alkaisi antaa sille teollisia lisäravinteita, jotta se pysyisi hengissä.” (EPA 5). Östman pitää ulkoisina haasteina pankkien haluttomuutta myöntää lainaa viljelijöille, byrokratiaa ja hallituksen toimetttömyyttä maatalouspolitiikassa (EPA 5).

Mats Nylund (rkp) piti hallituksen toimetttömyyttä kriisin aikana suurimpana ongelmana, kun maataloudelle ei varattu rahaa kriisipakettiin lisätalousarviossa. Muiksi syiksi hän esitti:

”Maitotili on pienentynyt jyrkästi, ja maataloustuet ovat vähentyneet. Lähes neljännes liikevaihdosta on hävinnyt. Rehut ja lannoitteet ovat kallistuneet, ja ainoa syy siihen, että perheviljelmä pystyy jatkamaan toimintaansa, on, että pankki suostuu lainanlyhennysten lykkäämiseen tulevaisuuteen.” (EPA 16)

Nylundin mukaan ruotsalaisten eduskuntaryhmä ei voi myöskään hyväksyä Venäjän kauppaboikotin vaikuttamista vain yhteen ammattiryhmään (EPA 16).

Maatalouden tilanteen parantamiseksi esitettiin usein kaikkien elintarvikeketjun toimijoiden istumista samaan neuvottelupöytään. Jari Leppä (kesk) vaati: ”On löydettävä oikeudenmukaisemmat ja reilummat kauppatavat. Viljelijän on saatava osuutensa elintarvikeketjun arvonnäkökulmasta kannattavan toiminnan mahdollistamiseksi.” (EPA 9). Samoin Hanna Halmeenpää (vihr) piti keskittyneen vähittäiskaupan epäreilua asemaa ongelmallisena suhteessa tuottajiin ja elintarviketeollisuuteen. Ruokaketjua olisi hänen mukaansa ”muokattava vastaamaan enemmän paitsi kuluttajien toiveita myös hallituksen omia kierto- ja biotalouteen sekä kannattavuuteen tähtääviä tavoitteita.” (EPA 14).

Markku Eestilä (kok) piti myös kaupan keskittyneisyyttä ongelmana, joka ”ei ole laitton olotila, mutta sen väärinkäyttö on laitonta. Siihen sisältyy erittäin vahvasti markkinoille tulon estäminen. Silloin voidaan ruveta puhumaan hyllytilasta ja milloin mistäkin.” (EPA 28.) Eestilä kysyi, miten kilpailulain

kautta voitaisiin saada tähän ratkaisua. Anne Kalmari (kesk) ehdotti myös: ”se hinta ei ole se, mikä viljelijälle kuuluu, koska elintarvikeketjussa se hinnanmuodostus ei mene reilusti.” Tämän takia ”jos se hinta ei tässä elintarvikeketjussa rupea menemään oikein, meidän on avattava kilpailulainsäädäntöä.” (EPA 36.)

Tytti Tuppurainen (sdp) totesi hieman kriittisemmin maatalouden kilpailuasetelmasta:

”mutta mitä tähän maatalouden kannattavuuskriisiin tulee, niin ollaan nyt rehellisiä: eivät mitkään maataloustuet tule riittämään, ellei markkinoilta saatavaa tuloa pystytä kasvattamaan. Tässä tullaan, puhemies, tähän kaupan määräävään rooliin. Meillä Suomessa on erittäin keskittynyt kauppa, se näkyy ja tuntuu, ja ellei alkutuottajan asemaa tässä elintarvikeketjussa kyetä parantamaan, niin tämä tilanne vain jatkuu.” (EPA 39)

Ilmari Nurminen (sdp) ehdotti puheenvuorossaan, että läpinäkyvyys tuotantoketjuissa toisi parannuksen viljelijöiden tuloihin, kun ”esimerkiksi elintarvikkeissa näkyisi selkeämmin, kuinka suuri osuus viljelijälle jää käteen tuotteen hinnasta, niin ostaisitko lähialueen viljelijän tuotteita. Vastaus on mielestäni ”kyllä”, ja luotankin suomalaisiin vastuullisiin kuluttajiin tässä asiassa”. (EPA 46.)

Muutamissa puheenvuoroissa pohdittiin maatalouden tuotannon uudistamista. Esimerkiksi Markku Eestilä (kok) esitti puheenvuorossaan kustannusrakenteen uudistamista:

”On kuitenkin selvää, että kotimainen elintarviketuotanto ei voi nojata kriisipaketteihin tai toistuviin lisäbudjetteihin. [--]

Maatalouden kustannusrakennetta on painettava alaspäin, ja tulkintaa sadonkorjuun tuloksellisuudesta tukien maksatuksen edellytyksenä on tiukennettava. Tukia on tulevaisuudessa kohdennettava entistä enemmän aktiivisille tuottajille.” (EPA 11)

Eestilä otti asian esiin myös toisen kerran painottaen enemmän maataloustukien kohdentumista ja maaseudun kehittämisen rahoitusta:

”Maataloudessa pyörii aika paljon rahoja. Ongelma on lähinnä se, kuinka paljon sitä jää tavallaan pysyvästi viljelijän kukkaraan maksaa laskut ja suoritua niistä velvoitteista, mitä hänelle tulee. Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelmaan⁶ 2014—2020 menee rahaa yhteensä lähes 8,3 miljardia. Olemmeko me nyt aivan varmoja, että siitä menee juuri se oikea osa viljelijälle?” (EPA 28)

⁶ Maaseudun kehittämissuunnitelmaan kuuluu enimmäkseen maaseudun elinvoimaisuutta koskevat asiat, johon maatalous myös kuuluu (Maa- ja metsätalousministeriö, 2015).

Antero Vartia (vihr) esitti selvimmän kyseenalaistuksen maataloustukia kohtaan:

”Tässä salissa on tänään kerrottu lukuisia syitä, mutta yksi, ehkä niistä kaikista merkittävin, on jäänyt mainitsematta: ylituotanto. Niin kauan kuin tuotantoa on enemmän kuin kysyntää, tuottajien on lähes mahdoton saada kunnollista hintaa tuotteilleen. Maataloustuilla tarkoitetaan hyvää, mutta ne eivät aina johda välttämättä siihen toivottuun lopputulokseen. Kuvaavaa on se, että Ruotsissa maatalousyrittäjät pärjäävät paremmin kuin Suomessa, vaikka siellä maksetaan vähemmän tukia kuin täällä.” (EPA 26)

Mats Nylund (rkp) vastasi Vartialle: ”Suurin piirtein 90 prosenttia Ruotsin maataloustuotannosta tapahtuu Hangon eteläpuolella. Ei ole mitään kummallista siinä, että he tarvitsevat vähemmän tukea.” (EPA 28.) Vartia puhui uudestaan myöhemmin ja nosti esiin, että maidon ylituotanto on ongelma, ja väitti, että Suomessa tuotettavasta maidosta 16 prosenttia on ylituotantoa. Hän vielä korosti, että tämä jatkuu niin kauan, kuin maatalouden rakennetta pidetään yllä: ”Niin kauan kuin on enemmän tarjontaa kuin kysyntää, hinnat tulevat pysymään alhaalla” (EPA 36). Anne Kalmari (kesk) vastasi Vartialle, että maidon omavaraisuusaste on 97 prosenttia (EPA 36). Samoin Hanna Halmeenpää (vihr) oli eri mieltä tilastoista Vartian kanssa, ja totesi Suomessa tuotettavan sen verran maitoa kuin kulutetaankin (EPA 37).

Hanna Sarkkinen (vas) ehdotti pitkäkantoisempia ratkaisuja kuin vain kriisipaketteja maataloudelle:

”Pelkillä lisätuilla ei maatalouden kriisiä ratkaista, mutta tilat tarvitsevat nyt tukea akuutista kriisistä selviytymiseksi. Tarvitaan siltaa yli synkän virran. Varsinaista pysyvää maataloustukea me vasemmistossa emme halua lisätä, mutta esimerkiksi uudenlainen sopeutumislaini sekä olemassa olevien lainojen maksulykkäykset voisivat auttaa tiloja vaikean ajan yli” (EPA 15)

Sarkkinen käytti muutamaa metaforaa puheessaan, jotka olivat harvinaisia keskustelussa. Samoin Sarkkinen käytti nälänhädällä pelottelua painottamaan maatalouden tärkeyttä, mutta tässä toteaa, ettei kannata tukien lisäämistä. Ville Niinistö (vihr) kyseli kasvisruuan perään ja osoitti sen olevan kannattavampaa takaamaan viljelijöiden tulon.

” [--] miten voimme nostaa jalostusarvoa ja kehittää tuotteita sellaisiksi, että suoraan tuotteesta saa paremman hinnan, ettei käy niin, että tuet esimerkiksi menevät vain suoraan peltojen hintaan. Pitäisikö tukipolitiikkaa uudistaa niin, että olisi kannattavampaa viljellä uusia tuotteita ja uusia lajikkeita, jotka ehkä antaisivat paremmin myös viljelijöille suoraa hintaa? Esimerkkinä tuon esille sen, että nyhtökauran kehittäjiä kun tapasin, niin he sanoivat, että Suomessa ei oikein löydy omaa kauraproteiinia, ei omaa härkäpapuproteiinia (Puhemies koputtaa) eikä herneproteiinia, vaikka ne nostaisivat jalostusarvoa.” (EPA 24)

Maataloustuotannon kannalta positiivisena kehityksenä ja mahdollisuutena eduskunnassa nostettiin esiin uudet innovaatiotuotteet, kuten nyhtökaura. Myös suomalainen puhdas, terveellinen ja laadukas ruoka nostettiin esille vientivalttina.

Euroopan parlamentin keskustelussa on suhteessa enemmän ehdotuksia maatalouden tuotannon muuttamisesta kuin eduskunnassa. Hyvin yleinen linja on nykyisen yhteisen maatalouspolitiikan tukeminen, kannatus sen pitämisestä EU:n politiikkana ja kehotus unohtaa pyrkimykset sen kansallistamisesta. Toistuva perustelu tälle oli viljelijöiden suojaaminen markkinoilta ja ruokatuotannon ylläpitäminen. Tätä kannattivat erityisesti ranskalaiset mepit.

Mukana oli kuitenkin nykyiseen maatalouspolitiikkaan kriittisesti suhtautuvia puheenvuoroja, joiden ehdotukset olivat eriäviä, mutta niitä yhdisti kriittisyys CAP:ia kohtaan. Esimerkiksi portugalilaisen Joao Ferreira (GUE/NGL) kritisoi CAP:ia sen liberalistisesta kehityksestä, joka on johtanut epäoikeudenmukaiseen tukien jakoon maiden kesken. Ferreira kritisoi myös WTO:n uusliberalismia, joka on hänen mukaansa tehnyt maataloudesta ”a bargaining chip”. Liberalismi on hänen mukaansa johtanut maatilojen häviämiseen, ja hän vaati CAP:n täysinäistä muutosta sekä sen tasapuolistamista kaikille. (EP.)

Puolalainen edustaja Janusz Wojciechowski (ECR) kannatti myös tasavertaisempaa CAP:ia maiden kesken ja huomautti, että peltojen hehtaaria kohden menevä tuki on hyvin eri suuruinen maiden välillä. Hän kehotti ratkaisemaan tämän vaikean ongelman ja ehdotti:

“we should, rather, give to those who have less. To quote the motto of the French Revolution: ‘Liberty, Equality, Fraternity’ – we do not have a problem with liberty, but with equality and fraternity the need is greater, and I appeal to fellow Members from the old Member States to help solve this problem in a spirit of equality and fraternity.”
(EP)

Samoin pohjoisirlantilainen meppi Bairde de Brun (GUE/NGL) kritisoi, että esitetty raportti ei anna visiota CAP:sta, mikä lopettaisi maaseudun autioitumisen. Hän myös vaati, että CAP:ia tulee tasapuolistaa ja piti epäkohtana, että suurimmat osuudet siitä menevät suurimmille tuottajille ja omistajille.

Unkarialainen Bela Glattelder (ALDE) kritisoi, että verrattuna kolmannen maailman maihin EU:n säännökset ovat liian tiukat ja että nämäkin maat tulisi asettaa samojen sääntöjen alle (EP). Tsekkiläinen edustaja Hynek Fajmon (ECR) piti nykyisen maatalouspolitiikan suurimpana epäoikeudenmukaisuutena tukien jakautumista epätasaisesti uusien ja vanhojen jäsenmaiden kesken. Kaikkien maiden viljelijöiden tulisi Fajmonin mukaan toimia samasta asemasta, samoilla tukiehdolla, ja hän vaati tämän epäkohdan poistamista niin pian kuin mahdollista. (EP.) CAP:ia kritisoi myös romanialainen meppi Cristian Silviu Busoi (ALDE), joka osoitti EU:n ristiriitaa vapaakaupan kannattamisessa ja maatalouden markkinoiden suojaamisessa. Hän kritisoi myös maksujen menemisestä maanomistajille, jotka eivät ole viljelijöitä. Nämä kolme edellistä

puheenvuoroa ovat samanlaisia CAP:n epäoikeudenmukaisuuden kritisoinnissa ja tuovat esiin uusien ja vanhojen jäsenmaiden välistä epäsuhdantetta. Puolalainen edustaja Filip Kaczmarek (PPE) nosti tavoitteeksi poistaa epätasaisuus tuissa maiden kesken ja kritisoi miten: ”This undermines the sense of solidarity, equality and community. What farmers need most of all is stable incomes, both now and in the longer term.” (EP.)

Italialainen edustaja Giancarlo Scotta (EFD) toi esiin, että maanviljelyn tulee käydä läpi radikaali muutos, jossa viljelijät muuttuvat tuottajista yrittäjiksi. Tätä kautta voitaisiin parantaa maaseudun elinvoimaisuutta ja saada maatalouden tuotteet paremmin markkinoille. CAP:n tulisi auttaa tässä muutoksessa tekemällä viljelijöistä kilpailukykyisempiä sekä madaltamalla tuotantokustannuksia. Scotta ehdotti myös, että maataloustuet tulisi linkittää tuottoihin markkinoilla, jotta voidaan vähentää epätasa-arvoisuutta ja turhia tukia. (EP.) Scotta ehdottaa hyvin radikaalia muutosta, jossa tuet määrittäisivät markkinoilla, mikä Vihisen (2014, 277) mukaan olisi jo maatalouspolitiikan paradigman muutos, jota CAP:ssa ei ole aiemmin tapahtunut. Scotta on EP:n keskustelijoista selkeimmin uusliberalismin puolesta puhunut meppi.

Muutama edustaja käytti puheenvuoroa varsinaisen keskustelun päätyttyä mietinnön äänestyksessä. Parlamenttien vertailun vuoksi merkittävin näistä puheenvuoro oli suomalaisen mepin Hannu Takkulan (ALDE) puheenvuoro. Takkula äänesti raportin puolesta, mutta oli joidenkin kohtien kanssa eri mieltä: “I speak as someone from a small nation, Finland, where the conditions for engaging in agriculture are very different from those the large Member States, such as France and German” (EP.) Takkula toivoi, että unionissa otetaan tulevaisuudessa paremmin huomioon pienten maiden maatalous. Tämä asettaa hieman suhteeseen sitä, miten suomalainen meppi suhtautuu muiden jäsenmaiden keskusteluun. Vaikka mepit painottavat varsin samantyyppisiä asioita kuin eduskunnan keskustelussa, niin Takkula tuo silti esiin Suomesta pienen mittakaavan maatalouden.

Tuotannosta puhuminen oli suhteellisesti yleisempää EP:ssä kuin eduskunnassa. Moni puhuja esitti selviä ehdotuksia, toimipiteitä ja keskustelun pääteema oli tuotannossa. Eduskunnassa puheissa tuotanto oli yksinkertaistetumpaa ja topoksena toistui usein viljelijöiden huono tilanne ja kriisirahoituksen saaminen. Viljelijöiden oman haluamisen kautta tuotiin esiin myös omia poliittisia tavoitteita, kuten eläinten hyvinvointia. Vain muutama edustaja toi esiin maatalouden kannattavuuden ongelmia ja esitti pohdintoja kustannusrakenteen muuttamisesta. EP:ssä viljelijöistä ei nostettu esiin heidän huonoa asemaansa, vaan painotettiin heidän oikeuttaan saada vakaa tulo ja työlle jatkuvuutta. Kritiikin kohteena oli useimmiten CAP:n epäoikeudenmukaisuus.

Eduskunnassa asetettiin tukitoimien taakse vakaasti ja ehdotettiin vielä lisätukea viljelijöille. EP:n keskusteluissa korostettiin myös viljelijöiden tulon takaamista sekä CAP:n budjetin ylläpitämistä. Eduskunnan keskustelusta voisi olettaa, että maatalouden kustannusrakenteesta ei puhuttu laajemmin välikysymyksen aiheen vuoksi, joka koski maatalouden kriisiä ja sen erityisen huonoa tilannetta. Yksi osoitus tästä on, että välikysymyskeskustelun aikana vain kaksi puhujaa mainitsi EU:n yhteisen maatalouspolitiikan. Vaikka se on EU-politiikka, niin se on silti eniten maatalouspolitiikkaa määrittävä tekijä Suomessa. EU tuli enimmäkseen esiin syyllisenä maatalouden ja viljelijöiden huonoon tilanteeseen. Samoin tuista keskusteleminen liittyi lähes joka kerta niiden viivästymiseen. Antero Vartia (vihr) oli ainoa keskustelija, joka esitti eriävän kannan tuista. EP:n keskustelussa kustannusrakenteesta puhuttiin kuitenkin enemmän ja siitä esitettiin useita eriäviä mielipiteitä.

Viljelijöiden osoittaminen kärsijöiksi ja uhreiksi etenkin eduskunnan keskustelussa sopii yhteen sen päätelmän kanssa, että maatalouteen vaikuttavat toimet osuvat pieneen mutta hyvin järjestäytyneeseen joukkoon ihmisiä. Tämän takia politiikan muuttumisen vaikutukset, kuten tukien leikkaaminen, ovat helposti osoitettavissa, minkä takia politiikka pysyy staattisena. Eduskunnan keskustelun yleinen yhteneväisyys viljelijöiden puolella olemisesta ja välitön reagointi ja vastaaminen eriäviin mielipiteisiin voidaan nähdä osoituksiksi politiikan staattisuudesta. (Vihinen 2014, 278.) EP:ssä viljelijöihin suhtauduttiin kuitenkin enemmän toimijoina ja moni edustaja nosti esiin viljelijöiden omaa vastuuta toimistaan. Tämä oli merkittävin ero tuotannosta puhumisessa parlamenttien välillä.

7 Päättäntö – Parlamenttien keskustelujen vertailu

Tutkielmassani olen analysoinut ja vertailut eduskunnan ja Euroopan parlamentin keskusteluja maataloudesta. Olen etsinyt yhdistäviä linjoja ja erimielisyyttä päällisin puolin hyvin yksimielisistä keskusteluista. Tutkimusasetelma tarjosi mahdollisuuden vertailla maatalouspolitiikan puhetta, mutta sen vertaaminen ei ole täysin yhteismitallista.

Maatalouden historia tähän päivään saakka on kertomus työstä, jonka tarve on vähentynyt. Suomen väestön siirtyminen pois maataloudesta autioitti maaseutua, mutta jätti jäljen ihmisiin. Puhe maataloudesta onkin hyvin erilaista kuin muu politiikan puhe, ja voisi sanoa maatalouspolitiikan olevan sektorina erillinen sektori muista politiikansektoreista. Se on taloutta, jolla on vahvat erityispiirteet. Tämän erityispiirteen vuoksi etenkin eduskunnan puheista pystyy havaitsemaan vahvan samanmielisyyden edustajien kesken ja yhteisen puolustuskannan viljelijöiden puolesta. Analyysiin sopii hyvin havainto, että maatalouteen vaikuttavat toimet osuvat pieneen joukkoon hyvin järjestäytyneitä ihmisiä, minkä takia muutosten vaikutukset ovat helposti osoitettavissa. Samoin tämä järjestäytyneet joukko ihmisiä on hyvin valmistautunut puolustamaan ja ajamaan omaa etuaan. (Vihinen 2014, 278.)

Eduskunnan välikysymys syntyi erityisen huonosta maatalouden tilanteesta jo valmiiksi huonon kannattavuuden lisäksi. Tämä tilanne väritti keskustelua, sillä kaikki olivat viljelijän puolella ja pyrkivät tukemaan ja ymmärtämään heidän tilannettaan. Tukeminen tuli painottamalla esimerkiksi viljelijöiden työn tärkeyttä, kotimaista ruokaa ja turvallisuutta. Turvallisuuden painottaminen oli selkeimmin yksimielinen kanta molemmissa parlamenteissa – vain yhdessä puheessa kyseenalaistettiin huoltovarmuuden säilyttäminen tuotannon ylläpitämisellä.

Huoltovarmuuden painottaminen on hyvin voimakas keino maatalouden suojaamiseen. Kuka nyt ei haluaisi turvata kansalaisten saatavuutta ruokaan. Tai kuka haluaisi vähentää sen varmuutta? Huoltovarmuuteen vetoamisen maatalouskeskustelussa voikin nähdä suorana puolustuksena maatalouden olemassaolon puolesta. Sen käyttö on maatalouden eksistenssin turvaamista. Muutamassa puheessa esitetty nälänhädän uhka ei suoraan liity maatalouden tuotantoon, koska usein nälänhädän syy on ruuan saatavuus eikä tuotanto (Godfray ym. 2010, 813). Maatalouden tavoite oli pitkään omavaraisuus, kun tuontitullit suojelivat markkinoita Suomessa. Tällaisen tavoitteen hallitessa pitkään politiikassa, voi eduskunnan keskustelun runsasta omavaraisuuden käyttöä ymmärtää tätä kautta. (Granberg 2004, 164.) Toisaalta omavaraisuuden argumenttia käytettiin myös Euroopan parlamentissa, mutta ei niin painokkaasti.

Ruokaturva käsitteen käyttö liittyi aina tuotantoon eikä ruuan saatavuudesta puhuttu. Merkittävää keskustelussa siitä oli, miten paljon puheenvuoro perustui pelkästään siihen ja missä määrin käytettiin uhkakuvia siitä. Ruokaturvaa eniten painottaneet puhujat tukivat myös maataloutta eniten, joten mielenkiintoisinta oli sen käytön skaala. Turvallisuuspuheen yhteydessä löytyivät myös eroavat linjat maatalouspuheesta. Yksinkertaistaen keskustelussa olivat status quon kannattajat ja sitä kyseenalaistavat. Status quon vahvuus näkyi siinä, että sen kyseenalaistajat olivat varovaisia muutoksen suhteen ja käyttivät paljon premissinä myös viljelijän aseman tukemisesta ja heidän omaa halukkuuttaan.

Keskustelujen linjat menivät yhteen monivaikutteisuuden, uusliberalismin ja uusmerkantilismin diskurssien kanssa. Näistä ylivoimaisesti eniten esillä oli uusmerkantilismi ja vähiten uusliberalismi. Eduskunnassa erityisesti uusmerkantilismi ja maatalouden varjeleminen markkinoilta oli varsin yksimielinen linja, mutta myös monivaikutteisuuden alle menevät asiat olivat runsaasti esillä. EP:ssä uusmerkantilismi oli vallitseva linja, mutta sitä vastaan oli muutamia uusliberalismia edustavia puhujia ja monivaikutteisuuden arvot eivät olleet niin paljon esillä kuin eduskunnassa.

Eduskunnassa ympäristöasioista oltiin yksimielisiä ja selkeitä puolia siitä ei ollut – pelkästään painotuseroja ja keinojen mitoittamista. EP:stä taas löytyi enemmän erimielisyyttä. Eläinten suhteen erimielisyys oli selvempää eduskunnassa, kun taas EP:ssä eläimet mainittiin pari vain kertaa. Eläinten kohdalta muutama keskustalainen edustaja syytti vihreitä viljelijöiden olojen huonontamisesta liian tiukilla hyvinvointi vaatimuksilla. Molemmat puolet kannattivat viljelijöiden jaksamisen olevan paras tae hyvinvoinnille, mutta esimerkiksi vihreiden Emma Kari vaati, että liikkumista rajoittavat parsinavetat olisi kiellettävä. Keskustan Anne Kalmarin mukaan tällaiset vaatimukset tuovat lisää taakkaa, velvoitteita ja huonontavat viljelijöiden tuloja. Samoin tässä oli erotus hallitus ja oppositio puolueiden välillä, oppositiosta kannatettiin suurempaa panostusta eläinten hyvinvointiin, kun taas hallituksessa oltiin nykyiseen tilanteeseen jo tyytyväisiä. Eläinten kohtelu oli kiinnostavin aihe keskustelussa, koska mistään muusta aiheesta ei tullut näin selvää debattia.

Maatalouden eri puolista puhuttaessa nousi esille tietynlainen romantiikka maaseutua ja ruokaa kohtaan eduskunnassa. Yksi mielenkiintoinen painotus oli puhtauden korostaminen ruuassa. Puhtaus on myös esillä Vihisen tutkielmassa, ja sen painottaminen on edelleen säilynyt. Vihisen aineistossa puhtauteen ei annettu perusteita, mutta omassa aineistossani eduskunnassa sille esitettiin perusteita osassa puheista. Suurimmassa osassa perusteeksi riitti kuitenkin vain toteamus puhtaudesta. (Vihinen 1990, 72, 77.) EP:ssä ruuasta puhuminen oli yksinkertaisempaa ja minkään maan omasta kotimaisesta ruuasta tai ruuan puhtaudesta ei puhuttu.

Ruoka oli hyvin merkittävä käsite eduskunnan keskustelussa ja se oli mahdollisesti tärkein yksittäinen käsite. Kuten edustaja Tytti Tuppurainen (sdp) totesi, suomalaisesta maaseudusta tulevat positiiviset mielikuvat liittyvät usein ruokaan. Molemmissa keskusteluissa kaikki osapuolet käyttivät ruokaa kannattaakseen eri päämääriä – joko tuotannon turvaamista tai eettisiä asioita. Esimerkiksi eduskunnassa nostettiin esille useasti luomuruoka vaihtoehtona kestävämmälle maataloudelle ja sille asetettiin useita toiveita kestävämmästä maataloudesta.

Tuotannosta puhuminen oli hyvin erilaista parlamenttien välillä. Eduskunnassa pääpaino oli kriisipaketin järjestämisessä ja tukien viivästyttämisessä. Samoin erilaiset tukitoimet viljelijän puolesta olivat paljon esillä ja niitä toistettiin. Yleinen peruste näille oli viljelijän tulon takaaminen ja viimeaikaiset tulojen pudotukset esimerkiksi Venäjä-pakotteiden vuoksi. Eduskunnassa ei puhuttu kovinkaan paljoa maatalouden kustannusrakenteesta, tuista tai yhteisestä maatalouspolitiikasta. EP:ssä keskustelun pääpaino oli taas tuotannon järjestämisessä, viljelijöiden tulonsaannissa ja heidän asemassaan.

EP:n keskustelu kietoutui CAP:n ympärille ja jokainen meppi ilmaisi kantansa siitä. Tämän takia EP:n keskusteluista sai selvemmän käsityksen siitä, mitä eri edustajat argumentoivat maatalouden tuotannon rakenteesta ja miten haluaisivat sen järjestää. Puhujien oman maan maatalouden luonne vaikutti myös kantoihin, sillä suurimmat nettotuen saajat tukivat nykyistä tukipolitiikkaa ja halusivat kasvattaa sen budjettia. Eli Euroopan parlamentissa edustajat ajoivat enemmän oman maansa etua kuin puolueensa kantaa.

Eniten keskustelujen eroihin vaikuttivat niiden erilaiset taustat. Välikysymyksessä suurin osa puheesta kului opposition kritiikkiin hallitukselle ja eri toimien ehdottamiseen maatalouden tilanteen parantamiseksi. Euroopan parlamentin keskustelu nivoutui yhteisen maatalouspolitiikan ympärille, mistä löytyi paljon eriäviä kantoja. Euroopan parlamentin keskustelussa retoriset keinot olivat vähäisiä – moni keskittyi vain osoittamaan epätasa-arvoa CAP:ssa ja markkinoiden haittavaikutuksia maataloudelle. Eduskunnassa retoriikka oli taas hyvin näkyvää ja ponnekasta – maataloudesta puhuttiin eri tyyleillä ja usein suorastaan varjeltiin suomalaista ruokaa. Tästä kuvaavimpia esimerkkejä on Leena Meren välihuuto maa ja- metsätalousministeri Kimmo Tiilikaiselle, joka on myös tutkielmani otsikko: ”Ostaako ministeri suomalaista?” (EPA 43).

Eduskunnassa puoluejako näkyi eri teemojen ympärillä, selkeimpänä jakolinjana oli eläinten hyvinvointi. Muuten keskustelussa oli huomattava yksimielisyys puolueiden välillä, mikä osittain johtui siitä, että ylivoimaisesti eniten puheenvuoroja keskustelussa käytti keskustapuolue. Euroopan parlamentissa puoluejakoa selkeämmin näkyivät eri maiden välisten meppien erot. Moni meppi

korosti oman maansa maatalouden piirteitä ja vaati CAP:ia ottamaan huomioon nämä. Selkeimmin tätä nostivat esille Itä-Euroopan maiden mepit, jotka kritisoivat CAP:n epäoikeudenmukaisuutta. Yhtä lailla esillä oli kuitenkin yhteinen eurooppalaisen edun kannatus CAP:n pitämisestä yhteisenä eurooppalaisena politiikkana.

Yhdistävä piirre molemmissa keskustelussa ja koko analyysin aikana oli yksimielisyys maatalouspolitiikasta. Tämän huomioi esimerkiksi eduskunnan keskustelussa Antti Rintakangas (kesk) puheessaan, toteamalla: ”Tietenkin on hyvä asia, että tässä salissa ei tällä kertaa ole vastakkainasettelua.” (EPA 26). Maatalouspolitiikan on myös huomioitu olevan epäpoliittista tämän yksimielisyyden takia (Self & Storingin 1962, 193). Selvin yksimielisyys EP:ssä oli nykyisen tukijärjestelmän ylläpitäminen ja viljelijän oikeus tuloihinsa. Muutama meppi kyseenalaisti järjestelmän EP:ssä ja eduskunnassa vain Antero Vartia kyseenalaisti tukijärjestelmän. Eduskunnassa Vartiaa voi pitää poikkeuksena, mutta EP:ssä kritiikki tukijärjestelmää kohtaan oli useammalla puhujalla mukana. Yksi syy tähän oli keskustelujen tilanteet – EP:ssä tarkoituksena oli maalata kuvaa CAP:sta ja maataloudesta. Eduskunnassa tämä olisi ollut myös mahdollista, mutta keskustelua määrittä välikysymys ja maatalouden kannattavuuden lasku.

Eduskunnan keskustelujen argumenttien perusteista yleisimmät olivat:

1. Viljelijöiden huono asema
2. Tulojen takaaminen viljelijöille
3. Ruokaturva ja kotimaisen ruuan arvostus
4. Ympäristöstä ja eläimistä huolehtiminen sekä maaseudun pitäminen elinvoimaisena

Euroopan parlamentin perusteista yleisimmät olivat:

1. CAP:n ylläpitäminen
2. Ruokatuotannon takaaminen
3. Turvallisuus
4. Ympäristöstä huolehtiminen

Maatalouden nähtiin molemmissa parlamenteissa olevan vastuullinen kantamaan rooliaan kestävän kehityksen arvojen puolesta. Molemmissa oli myös yksimielisyyttä siitä, että maataloutta tulee lähtökohtaisesti tukea saavuttamaan nämä tavoitteet, ennemmin kuin rankaista. Yksi ero puheiden aiheiden käsittelyssä oli konkretian ja abstraktion eroavuus. Euroopan parlamentissa puheet olivat huomattavasti enemmän abstraktilla tasolla ja globaalit kulkusuunnat otettiin usein huomioon.

Konkretia tuli usein esiin meppien omien maiden maatalouden korostuksista. Eduskunnassa keskustelu oli taas konkreettisempaa ja tarkkojakin ehdotuksia sekä epäkohtia tuotiin esille.

Selkeimmät erot parlamenttien keskustelujen välillä olivat:

1. Suhtautuminen viljelijöihin toimijoina tai uhreina
2. Abstraktisuus ja konkreettiset toimet
3. Erimielisyyden määrä
4. Maatalouden vastuun määrä eettisistä asioista

Maatalouden ”puhumo” on muuttunut 1990-luvulta tähän päivään – kansantaloudellisten painotusten rinnalle on tullut maatalouden monivaikutteisuuden arvot. Jos eduskunnassa käytäisiin nyt lähetekeskustelu Suomen maatalouspolitiikan muuttamisesta ja tukien alentamisesta, niin uskon keskustelusta löytyvän enemmän erimielisyyttä kuin tästä välikysymyksestä. Ilmastosta huolehtimisen arvon nousun takia maatalouden tulee puolustaa itseänsä vielä selkeämmin kestävän kehityksen arvoilla. Maataloudesta puhutaan nyt enemmän kuin aiemmin, joten sen puheesta olisi nyt enemmän tarjolla varteenotettavaa aineistoa saatavilla.

Tutkimusasetelmana eduskunnan ja Euroopan parlamentin vertailu ei ollut täysin yhdenvertaista, koska parlamentit ovat liian erilaisia. Merkittävin eroavuus tulee parlamenttien luonteesta. Samoin keskustelujen aiheet ja tilanteet olivat liian kaukana toisistaan. Jos eduskunnassa olisi puhuttu maatalouden järjestämisestä ja annettu yleislaatusempi käsitys maataloudesta, niin vertailu olisi onnistunut paremmin. Vertailu voisi onnistua myös paremmin kahden kansallisen parlamentin keskustelusta maatalouspolitiikasta. Mahdollisesti Suomen ja Ruotsin keskusteluja olisi mielekästä vertailla. Näiden kahden keskustelujen perusteella voi todeta, että maataloudella on huomattavasti enemmän ystäviä, kuin vastustajia.

Lähteet

Aineisto:

EPA = Eduskunnan pöytäkirjan asiakohta PTK 68/2016 vp

https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/PoytakirjaAsiakohta/Sivut/PTK_68+2016+3.aspx#16.29Kärnä

EP = European Parliament Future of the CAP after 2013 (debate)

<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=CRE&reference=20100708&secondRef=ITE M-003&language=EN>

Suulliset lähteet:

Vihinen, Hilikka (2018) vastaväitös, *The new European Parliament: the Common Agricultural Policy under codecision after the Treaty of Lisbon* (12.11.2018). Jyväskylän yliopisto

Painetut lähteet:

Granberg, Leo (2004) Maatalouden tulojärjestelmän synty, *Suomen maatalouden historia III*, (toim.) Pirjo Markkola. Helsinki, Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Gorter, Harry de ja Swinnen, Johan. (2002) Political economy of agricultural policy. Teoksessa Gardner, Bruce L. ja Raussler, Gordon C. (toim.), *Handbook of agricultural economics: Volume 2B, Agricultural and food policy*. Handbooks of economics 18. London: Elsevier.

Haapala, Pertti (2004), *Väki vähenee – maatalousyhteiskunnan hidas häviö 1950–2000*, Suomen maatalouden historia III, (toim.) Markkola, Pirjo. Helsinki. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura,

Roiko-Jokela, Heikki (2004) *Asutustoiminnalla sodasta arkeen*, Suomen maatalouden historia III, s. (toim.) Markkola, Pirjo. Helsinki. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Jokinen, Pekka, Vinnari, Markus & Kupsala, Saara. (2012) Kuluttajien luottamus suomalaiseen kotieläintuotantoon. Teoksessa Mononen, Tuija & Silvasti Tiina. (toim.): *Hyvä ja paha ruoka*. Helsinki, Gaudeamus.

Jouko Vahtola (2003): *Suomen historia jääkaudesta Euroopan unioniin*. Helsinki, Otava.

Juhani Koponen & Jari Lanki ja Anna Kervinen (2007) Syy: Malthusilaiset ja uusmalthusilaiset näkemykset, Teoksessa: (toim.) Juhani Koponen & Jari Lanki ja Anna Kervinen *Kehityksmaatutkimus, johdatus perusteisiin*, Helsinki, Gummerus.

Kivioja, Erkki & Cantell, Jorma. (1970) Veikko Vennamon poliittinen elämäkerta. Teoksessa *Unohdetun kansan siivellä*. Suunta n:o 1. Otava

Laurila, P. Ilkka (2013) Maatalous. Teoksessa Raunio, Tapio & Saari, Juho (toim.): *Euroopan paras maa? – Suomen muuttuva asema Euroopan unionissa*. Helsinki. Eurooppatiedotus.

- Laurila, Ilkka. (2004). *Maatalouden EU-aika*. (toim.) Markkola, Pirjo. *Suomen maatalouden historia III*. Jyväskylä: Suomen kirjallisuuden seura.
- Martin, James, (2013). *Politics and rhetoric: a critical introduction*. Routledge
- Mononen, Tuija. (2012) Miksi suomalainen luomu on yhä marginaalissa? Teoksessa Mononen, Tuija & Silvasti Tiina. (toim.): *Hyvä ja paha ruoka*. Helsinki, Gaudeamus.
- Palonen, Kari (2012) *Parlamentarismi retorisenä politiikkana*. Tampere, Vastapaino.
- Palonen, Kari (1998) Retorinen käänne poliittisen ajattelun tutkimuksessa. Quentin Skinner retoriikka ja käsitehistoria. Teoksessa Summa, H. & Palonen, K. (toim.) *Pelkkää retoriikkaa. Tutkimuksen ja politiikan retoriikat*. Tampere, Vastapaino.
- Palonen, Kari. (2014). Parlamentarismien pelivarat Euroopan unionissa. Teoksessa Mykkänen, Juri & Paakkunainen Kari (toim.): *Johdatus Euroopan politiikkaan*. Helsingin yliopisto.
- Pekonen, Kyösti (2011) *Puhe eduskunnassa*. Tampere, Vastapaino.
- Perelman, Chaïm (1996) *Retoriikan valtakunta*. Tampere, Vastapaino.
- Puupponen, Antti (2009). *Maaseutuyrittäjyys, verkostot ja paikallisuus. Tapaustutkimus pienimuotoisen elintarviketuotannon kestävyydestä Keski-Suomessa*. Jyväskylä Studies in Education, Psychology and Social Research 374. Jyväskylä, Jyväskylän yliopisto.
- Rautavirta, Kaija & Ahlström, Antti. (2012) Kriisiajan ruokahuolto Suomessa. Teoksessa Mononen, Tuija & Silvasti Tiina. (toim.): *Hyvä ja paha ruoka*. Helsinki, Gaudeamus.
- Risku-Norja, Helmi & Mononen, Tuija. (2012) Ruoan paikallistaminen. Teoksessa Mononen, Tuija & Silvasti Tiina. (toim.): *Hyvä ja paha ruoka*. Helsinki, Gaudeamus.
- Schmitt, Carl. 1932 (1979) *Der Begriff des Politischen*. Berlin, Duncker & Humblot.
- Self, P. and H.J. Storing. (1962). *The state and the farmer*. London, George Allen & Unwin:
- Skinner, Quentin. (2002). *Visions of politics*. Cambridge, Cambridge University Press.
- Summa, Hilikka (1998) Kolme näkökulmaa uuteen retoriikkaan. Teoksessa Summa, H. & Palonen, K. (toim.) *Pelkkää retoriikkaa. Tutkimuksen ja politiikan retoriikat*. Tampere, Vastapaino.
- Tiilikainen, Teija. (2011). The European Parliament in the EU's Political Order. Teoksessa Claudia Wiesner, Tapani Turkka ja Kari Palonen (toim.), *Parliament and Europe*. Baden-Baden: Nomos.
- Vihinen, Hilikka (1998): ”Maatalous tekstinä – Retoriikka maatalouspolitiikan tutkimisessa.” Teoksessa Palonen, Kari & Summa, Hilikka (toim.): *Pelkkää retoriikkaa: Tutkimuksen ja politiikan retoriikat*. Helsinki, Vastapaino.

Vihinen, Hilikka (2004): Maatilatalouden rakennemuutos, *Suomen maatalouden historia III*, (toim.) Pirjo Markkola. Helsinki, Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Vihinen, Hilikka, (2014), Euroopan unionin maatalous- ja maaseutupolitiikka. Teoksessa Mykkänen, Juri & Paakkunainen Kari (toim.): *Johdatus Euroopan politiikkaan* Helsingin yliopisto.

Weber, M. (1918): *Parlament und Regierung im neugeordneten. Deutschland*.

Wiesner, Claudia, Haapala, Taru & Palonen, Kari. (2016). Debates, Rhetoric and Political Action: Practices of Textual Interpretation and Analysis. London: Palgrave Macmillan UK. ProQuest Ebook Central.

Sähköiset lähteet:

Alcock Rupert (2009). Speaking Food: A Discourse Analytic Study of Food Security School of Sociology, Politics, and International Studies, University of Bristol Working Paper No. 07-09 <http://www.bristol.ac.uk/media-library/sites/spais/migrated/documents/alcock0709.pdf>

Eirik Romstad, Arild Vatn, Per Kristian Rørstad & Viil Søyland (2000). Multifunctional Agriculture, Implications for policy design. Report No. 21. Agricultural University of Norway Department of Economics and Social Sciences https://www.researchgate.net/publication/258375431_Multifunctional_Agriculture_Implications_for_Policy_Design

Erjavec, Karmen & Erjavec, Emil & Juvancić, Luka, (2009) New Wine in Old Bottles: Critical Discourse Analysis of the Current Common EU Agricultural Policy Reform Agenda. *Sociologia Ruralis* / Volume 49, Issue 1 <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/j.1467-9523.2008.00477.x>

Euroopan parlamentti (2018). Työjärjestys. Saatavilla: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+RULESEP+20180731+TOC+DOC+XML+V0//FI&language=FI>

European Parliament. Rules of Procedure of the 2018. Saatavilla: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+RULESEP+20180731+TOC+DOC+XML+V0//EN&language=EN>

Europeans People's Party (09.2017). Views on the future of the common agricultural policy: for a strong, sustainable and innovative EU agriculture https://www.epp.eu/files/uploads/2017/09/CAP_FV3.pdf

Fairlie, S. (2007) 'Can Britain Feed Itself?' *The Land* 4 Winter 2007-08. Saatavilla: <http://www.thelandmagazine.org.uk/articles/can-britain-feed-itself>

Food and Agriculture Organization of the United Nations (2018). Food security & Nutrition around the world. Saatavilla: <http://www.fao.org/state-of-food-security-nutrition/en/>

Food and Agriculture organization of the United Nations (1999), The Multifunctional Character of Agriculture and Land A Framework to Empower the Rural poor. Saatavilla: <http://www.fao.org/mfcal/pdf/PopCoal.PDF>

- Food and Agricultural Organisation of the United Nations (1996). World Food Summit, Rome Declaration on World Food Security
<http://www.fao.org/docrep/003/w3613e/w3613e00.HTM>
- Government of Netherlands (16.01.2015). Dutch agricultural exports top 80 billion Euros.
Saatavilla: <https://www.government.nl/latest/news/2015/01/16/dutch-agricultural-exports-top-80-billion-euros>
- H. Charles J. Godfray, John R. Beddington, Ian R. Crute, Lawrence Haddad, David Lawrence, James F. Muir, Jules Pretty, Sherman Robinson, Sandy M. Thomas, Camilla Toulmin. (2010) Food Security: The Challenge of Feeding 9 Billion People. *Science* 327 (5967), 812-818.
<https://science.sciencemag.org/content/327/5967/812>
- Helsingin Sanomat (Marraskuu 2018). Kyseenalaiset tuet maito- ja lihataloudelle on aika lopettaa.
Saatavilla: <https://www.hs.fi/paivanlehti/24112018/art-2000005909929.html>
- Helsingin Sanomat (Marraskuu 2018) Suomalainen maito ja liha ansaitsevat paikkansa ruokapöydissä myös jatkossa. Saatavilla: <https://www.hs.fi/mielipide/art-2000005912490.html>
- Hungarian chamber of agriculture (2016). The Hungarian agriculture and food industry in figures.
Saatavilla: <https://www.nak.hu/kiadvanyok/kiadvanyok/1605-nak-mmesz2016enweb/file>
- Juga, Salla (2015): Tyhjää puhettako? Eduskunnan välikysymysinstituutio 1999–2013. Valtio opin pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopisto.
<https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/45542/1/URN%3ANBN%3Afi%3Ajyu-201503201495.pdf>
- Karmen Erjavec, Emil Erjavec (2015), ‘Greening the CAP’ – Just a fashionable justification? A discourse analysis of the 2014–2020 CAP reform documents. *Food Policy*, Volume 51, February 2015, pages 53-62.
<https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0306919214002115>
- Losch, Bruno (2004), Debating the Multifunctionality of Agriculture: From Trade Negotiations to Development Policies by the South. *Journal of Agrarian Change*. <https://onlinelibrary-wiley-com.ezproxy.jyu.fi/doi/epdf/10.1111/j.1471-0366.2004.00082.x>
- Luonnonvarakeskus (2016). Antibioottien käyttö, mikrobilääkkeiden kulutus tuotantoeläimillä.
Saatavilla: <https://www.luke.fi/ruokafakta/yleista-tietoa/antibioottien-kaytto/>
- Luonnonvarakeskus (2017). Biotalous lukuina. Saatavilla:
<https://www.luke.fi/tietoa-luonnonvaroista/biotalous-lukuina/>
- Luonnonvarakeskus (15.12.2015). Elintarvikemarkkinoiden tuonti jatkaa kasvua. Saatavilla:
<https://www.luke.fi/uutiset/elintarvikemarkkinoiden-tuonti-jatkaa-kasvua/>
- Luonnonvarakeskus (2017). Lääkejäämät ja kielletyt aineet. Saatavilla:
<https://www.luke.fi/ruokafakta/liha-ja-kala/laakejaamat-ja-kielletyt-aineet/>
- Luonnonvarakeskus (2018). Maatalouden kannattavuus kuivuu kokoon. Saatavilla:
<https://www.luke.fi/uutiset/maatalouden-kannattavuus-kuivuu-kokoon/>
- Maa- ja metsätalousministeriö (2019). Biotalous. Saatavilla: <https://mmm.fi/biotalous>

- Maa- ja metsätalousministeriö, (06.2014). Maatalouden tuet muuttuvat vuonna 2015. Saatavilla: https://www.mtk.fi/liitot/keskisuomi/hankkeet/Tarkka/Ennakoi/fi_FI/tuki-info_12_2014/files/92518034953602686/default/MMM_tuetmuuttuvatPIENENNETTY.pdf
- Maa- ja metsätalousministeriö (2018). Suorat tuet. Saatavilla: <https://mmm.fi/eu-n-suorat-tuet>
- Maa- ja metsätalousministeriö (2018). Kansalliset maataloustuet. Saatavilla: <https://mmm.fi/kansalliset-maataloustuet>
- Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto (10.03.2017). Traktorimarssin hurmos ei unohdu. Saatavilla: <https://www.mtk.fi/-/traktorimarssin-hurmos-ei-unohdu>
- Mäkinen, J-H. 24.4.2019 Lihansyönnillä ei ole tulevaisuutta. Saatavilla: <https://yle.fi/uutiset/3-10751436>
- Marttila, Juha, (2016). Välikysymys, MTK:n blogi. Saatavilla: https://www.mtk.fi/ajankohtaista/blogit/marttila/valikysymys/fi_FI/valikysymys/
- Maier, Leo & Shobayashi, Mikitaro (2001) Multifunctionality TOWARDS AN ANALYTICAL FRAMEWORK. OECD <https://www.oecd.org/tad/agricultural-policies/40782727.pdf>
- Miira Niska, Hannu T. Vesala and Kari Mikko Vesala (2012), Peasantry and Entrepreneurship As Frames for Farming: Reflections on Farmers' Values and Agricultural Policy Discourses <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.1111/j.1467-9523.2012.00572.x>
- Niinistö, Jussi (2012). Naivismia ja reaalipolitiikkaa [blogikirjoitus] Saatavilla: <http://jussiniinisto.puheenvuoro.uusisuomi.fi/128081-naivismia-ja-reaalipolitiikkaa>
- OECD (2016), What does Romania export? Saatavilla: https://atlas.media.mit.edu/en/visualize/tree_map/hs92/export/rou/all/show/2016/
- Oikeusministeriö, Vaalit.fi. (22.4.2015) Saatavilla: [Eduskuntavaalit 2015, tulos: koko maa](https://vaalit.fi/Eduskuntavaalit_2015_tulos_koko_maa)
- Palonen, Kari (2001) Four times of politics: Policy, polity, politicking and politicization. Alternatives 1/2001 Vol. 28, No. 2, <https://journals-sagepub-com.ezproxy.jyu.fi/doi/pdf/10.1177/030437540302800202>
- Pulsa, Tuomas. (2017) Omavaraisuus on outo perustelu maataloustuelle: Suomalaisten ruoka on täysin riippuvainen tuonnista. Suomen Kuvalehti. Saatavilla: <https://suomenkuvalehti.fi/jutut/kotimaa/omavaraisuus-outo-perustelu-maataloustuelle-suomalaisten-ruoka-taysin-riippuvainen-tuonnista/>
- Puupponen, Antti, Kortemäki Teea & Paloviita, Ari, Silvasti, Tiina. (2017) Suomalaisten maatilojen resilienssi osana tulevaisuuden ruokaturvaa. Maaseudun uusi aika 2/2017. <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/55304/puupponenpaloviitakortetmakisilvasti.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Ruokatieto Yhdistys ry, Lyhyt kasvukausi. Saatavilla:

<https://www.ruokatieto.fi/ruokakasvatus/ruokaketju-ruuan-matka-pelloilta-poytaan/luonto/ilmasto/lyhyt-kasvukausi>

Suomen Keskusta. Historia. Saatavilla: <http://www.keskusta.fi/Suomeksi/KMA/Historia>

Tilzey, Mark & Potter, Clive (2005). Agricultural policy discourse in the European post-Fordist transition: uusliberalism, uusmercantilism and multi-functionality. *Progress in Human Geography* 29 (5), 581–600.

<https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1191/0309132505ph569oa>

United Nations (2017). Population Divison: World Population Prospects 2017 Saatavilla:

<https://population.un.org/wpp/>

Valtioneuvoston julkaisusarja (2010), Varautuminen ja kokonaisturvallisuus. Komiteamietintö. Helsinki, Valtioneuvoston Kanslia. Saatavilla:

https://vm.fi/documents/10616/622962/J2110_Varautuminen+ja+kokonaisturvallisuus.pdf/da689ade-30ad-4c1e-8221-90ecd62c4cad/J2110_Varautuminen+ja+kokonaisturvallisuus.pdf.pdf?version=1.0

Ventura-Lucas, Maria Raquel & Marques Carlos & Martins, Maria de Belém & Fragoso Rui, (2015) PORTUGUESE AGRICULTURE AND ITS ROLE IN MULTIFUNCTIONAL RURAL DEVELOPMENT. *Applied Studies in Agribusiness and Commerce*. https://tind-customer-agecon.s3.amazonaws.com/3df662b8-3188-45fb-ae0-26ff531dae3f?response-content-disposition=inline%3B%20filename%2A%3DUTF-8%27%275_Raquel_Portuguese_Apstract.pdf&response-content-type=application%2Fpdf&AWSAccessKeyId=AKIAXL7W7Q3XHXDQYS&Expires=1563614632&Signature=guyVvXidWe5n0hJdkG5f%2FIM26I%3D

Vuori, Juha A. (2005) Turvallisuudesta uhkantorjuntaan - Käsitteen kääntöpuolen pohdintaa. *Kosmopolis* 35 (4). Tampere. Suomen rauhantutkimusyhdistys 2017.

<http://www.doria.fi/handle/10024/26593>

Zahrnt, Valentin (2011): FOOD SECURITY AND THE EU'S COMMON AGRICULTURAL POLICY: Facts Against Fears. *Ecipe*. <https://ecipe.org/wp-content/uploads/2014/12/food-security-and-the-eus-common-agricultural-policy-facts-against-fears.pdf>

Tilastot:

World Bank, (2017). Saatavilla:

<https://data.worldbank.org/indicator/SL.AGR.EMPL.ZS?end=2017&start=2017&type=shaded&view=map&year=2017>

Eurostat, (2015). Saatavilla:

[https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=File:Subsidies_less_taxes_in_the_agricultural_sector,_2015_\(%25,_share_of_value_added\)_YB17.png&oldid=328318](https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=File:Subsidies_less_taxes_in_the_agricultural_sector,_2015_(%25,_share_of_value_added)_YB17.png&oldid=328318)

Taulukot:

Taulukko 1. Puheenvuorojen jakautuminen puolueittain Eduskunnassa (EPA)

Taulukko 2. Puheenvuorojen jakautuminen maittain Euroopan parlamentissa (EP)

Taulukko 3. Suomen elinkeinorakenne vuosi 1860-2015: (2016) Suomen pankki. Saatavilla:
<https://www.eurojatalous.fi/fi/kuviot/graafi/suomen-elinkeinorakenne-vuosina-1860-2015/>